

Economisch-Statistische Berichten

ALGEMEEN WEEKBLAD VOOR HANDEL, NIJVERHEID, FINANCIËN EN VERKEER
 ORGAAN VOOR DE MEDEDELINGEN VAN DE CENTRALE COMMISSIE VOOR DE RIJNVAART
 UITGAVE VAN HET NEDERLANDSCH ECONOMISCH INSTITUUT

19^E JAARGANG

WOENSDAG 24 OCTOBER 1934

No. 982

NEDERLANDSCH ECONOMISCH INSTITUUT.

Curatoren: Mr. G. Vissering, Voorzitter; Ir. A. Plate, Onder-Voorzitter; Mr. K. P. van der Mandele, Penningmeester; Mr. P. Hofstede de Groot; Jhr. Mr. L. H. van Lennep; L. H. Mansholt; Mr. R. Mees; E. D. van Walree; Ch. J. I. M. Welter; C. J. P. Zaalberg.

ECONOMISCH-STATISTISCHE BERICHTEN. COMMISSIE VAN ADVIES.

Prof. Mr. D. van Blom; Jhr. Mr. L. H. van Lennep; Mr. K. P. van der Mandele; Prof. Dr. N. J. Polak; Mr. Dr. L. F. H. Regout; Dr. E. van Welderen Baron Rengers; Jan Schilthuis; Prof. Mr. F. de Vries.
 Gedelegeerd lid: Prof. Mr. Dr. G. M. Verrijn Stuart.
 Redacteur-Secretaris: Dr. H. M. H. A. van der Valk.
 Secretariaat: Pieter de Hoochweg 122, Rotterdam.
 Telefoon Nr. 35000. Postrekening 8408.

Advertenties f 0,50 per regel. Plaatsing bij abonnement volgens tarief. Administratie van abonnementen en advertenties: Nijgh & van Ditmar N.V., Uitgevers, Rotterdam, Amsterdam, 's-Gravenhage. Postchèque- en giro-rekening No. 145192.

Abonnementprijs voor het weekblad franco p. p. in Nederland f 20,—. Buitenland en Koloniën f 23,— per jaar. Losse nummers 50 cents. Economisch-Statistisch Kwartaalbericht f 1.—. Leden en donateurs ontvangen het weekblad en het Kwartaalbericht gratis en een reductie op de verdere publicaties.

Aangeteekende stukken: Bijkantoor Ruijgeplaatweg.

INHOUD.

	Blz.
DE ROTTERDAMSCH DOLLARLEENING door Dr. R. van Genechten	924
Het belang van den Nederlandschen uitvoer naar Britsch-Indië door H. F. N. Nieuwenhuis	925
Is wering van buitenlandsche kolen een landsbelang? ..	927
De Rijksmiddelen over September 1934	927
BUITENLANDSCHE MEDEWERKING:	
De ontwikkeling van de koloniale politiek van Frankrijk door Dr. H. Weichmann	928
AANTEEKENINGEN:	
Betekenis van de Engelsche markt voor de boter-exporteerende landen	929
De schulden van Rotterdam in de crisis	930
Koffievoorraden in Brazilië	930
Plannen tot saneering van de katoenspijnerijen in Lancashire	930
Resultaat van de rondvraag van de Internationale Vereeniging voor de Suikerstatistiek	930
Resolutie van de landen van het goudblok	931
INGEZONDEN STUKKEN:	
Vergelijking van den economischen toestand in goud- en niet-goudlanden door Prof. Dr. W. C. Mees R.Azn. met Naschrift door Dr. J. G. Stridiron	931
MAANDCIJFERS:	
Productie der Steenkolen, Bruinkolen- en Zoutmijnen	932
Overzicht van den stand der Rijksmiddelen	932
STATISTIEKEN	933—934
Geldkoersen. — Wisselkoersen. — Bankstaten.	

23 OCTOBER 1934.

De voornaamste gebeurtenis op de geldmarkt is de inschrijving op f 45 miljoen schatkistpapier, waarvoor de Minister van Financiën heden de gelegenheid heeft opengesteld. Het resultaat is als volgt:

	ingeschr. toegewezen			
	(in mill. gld.)		prijs	rendem.
3-maands ..	9.6	8.4	f 998.72	½ pCt.
6-maands ..	22.7	14.—	„ 996.20	¾ pCt.
1-jaars	26.8	9.4	„ 1.013	1 ³ / ₁₆ pCt.
3-jaars	3.8	3.66	„ 1.017.95	bijna 2¼ pCt.
5-jaars	17.65	9.1	„ 1.024	2 ²³ / ₃₂ pCt.

De geldkoersen veranderden niet: evenmin kwam wijziging in de noteering voor prolongatie.

* * *

Aan de daling van het Pond Sterling is deze week een eind gekomen, waarschijnlijk doordat de contrôle in Engeland regelend optrad. Gezien de wijze waarop de steun op de Engelsche markt werkt, zijn hierover geen betrouwbare gegevens te krijgen; de stemming is dan ook zeer onzeker gebleven. Van 7.18½ is de prijs tot 7.30 opgelopen om tenslotte op 7.27½ te eindigen. Dollars, die aanvankelijk tot 1.46 terugliepen, verbeterden tot 1.46%. In Londen heeft men bijna de geheele week den prijs op ca. 4.95½ gehouden. Fransche Francs veranderden bijna niet; zij schommelden rond de 9.72%. De £/Frs.-noteering kwam van 74.10 op 74.80. De Belga's bleven bij het onderste goudpunt — 34.45. De koers voor Reichsmarken liep een weinig terug, 59.40—59.32½. Registermarken bleven aanvankelijk overwegend aangeboden op steeds verder teruglopende koersen; gisteren was een reactie merkbaar en trad een kleine koersverbetering in. Canadeesche Dollars bleven op ca. 1.50. Argentijnsche Pesos wat lager op 38%. Yen ca. 42.

Op de termijnmarkt was er vraag naar Ponden op latere levering, waardoor het disagio voor 3-mnds. op ⁹/₁₆ c. kwam; 1-maands ⁵/₁₆ c. onder kassa. Dollars op 1- en 3-maands-levering ¹/₈ resp. ⁵/₁₆ c. déport.

Op de goudmarkt bleef het stil; de omzetten waren gering. De prijzen bleven practisch onveranderd.

DE ROTTERDAMSCH E DOLLARLEENING.

In verband met de oneenigheid, die op het oogenblik heerscht, tusschen de gemeente Rotterdam en de Vereeniging voor den Effectenhandel inzake deze Dollarleening, moge hier deze vraag van een paar zijden worden belicht.

In 1924 is door Rotterdam een 6 pCt. Dollarleening aangegaan bij de National City Company te New-York tot een bedrag van \$ 6.000.000. Bij deze buitenlandsche leening is, blijkens de aanteekening, voorkomende op de in de Engelsche taal gestelde obligaties, contractueel vastgelegd, dat zoowel hoofdsom als interest betaalbaar zijn ten hoofdkantore van de bank te New-York, als financiëele vertegenwoordigster van de gemeente voor deze leening, in gouden munt van de Ver. Staten van Amerika van het toenmalige gewicht en dezelfde fijnheid of daaraan gelijk zijnde.

Voorts is overeengekomen, dat alle bedragen wagens hoofdsom en rente alsmede voor het amortisatiefonds te New-York bij bedoelde bank zullen worden gestort in gouden munt van de Vereenigde Staten van Amerika of de toen geldende waarde daarvan. Mede staat vast, dat is gecontractueerd, dat de overeenkomst zal worden uitgelegd in overeenstemming met de wetten van den staat New-York.

Op 5 Juni 1933 is in Amerika tot stand gekomen een joint resolution, uit welke resolution in dit verband van belang is: „Every obligation herefore of hereafter incurred, wether or not any such provision is contained therein or made with respect thereto, shall be discharged upon payment dollar for dollar, in any coin or currency, which at the time of payment is legal tender for public and private debts.”

Rotterdam baseert zich op deze „resolution” bij haar verdere aflossing der schuld, om rente en aflossing in Dollars tegen den dagkoers te betalen. Dat de gemeente hierbij juridisch gedekt is, komt mij zeer waarschijnlijk voor.

De leening is in Amerika uitgegeven en de betaling van rente en aflossing moet in Amerika geschieden. Dit is immers in 1924 gecontracteerd. Hieruit moet geconcludeerd worden, dat de Nederlandsche rechter, wanneer de zaak aan zijn oordeel wordt onderworpen, de Amerikaansche wet heeft toe te passen. Dit is constante jurisprudentie. (Rb. Almelo 17 Febr. 1897 W. 7029; Rb. Rotterdam 30 Juni 1905 W. 8289). Waar een overeenkomst gesloten is en uitgevoerd moet worden in een bepaald land, geldt de wet van dit land. Rb. Rotterdam 26 October 1911 W. 9401: Waar de overeenkomsten moesten worden uitgevoerd, deels in Duitschland deels in Nederland, moet de vraag, welk recht daarop van toepassing is, beslist worden door de plaats waar de overeenkomsten waren tot stand gekomen; Rb. Amsterdam 3 Maart 1933. W. 9208: Vragen van materieel recht moeten beslist worden naar de wetgeving van het land, dat de rechtsbetrekking tusschen partijen beheerscht en zulks onafhankelijk van den rechter, aan wiens oordeel de zaak is onderworpen.

Nu is bovendien in het contract door partijen overeengekomen, dat het contract zal worden uitgelegd in overeenstemming met de wetten van den staat New-York, Ver. Staten van Amerika. Hierover zegt Prof. Mr. D. Josephus Jitta in zijn „Internationaal Privaatrecht” o.a.: „Partijen kunnen een toepasselijke wet aanwijzen, maar alleen binnen de grenzen der vrijheid, welke de wet, die de overeenkomst beheerscht, afbakt. . . . Partijen kunnen de aanwijzing uitdrukkelijk doen. Is die aanwijzing werkelijk een gemeenschappelijke wilsuiting, en wordt naar een wet verwezen die rederlijkerwijs een aanknoopingspunt biedt, dan zie ik geen reden waarom onze rechter er geen gevolg aan zou geven”.

Het buitenlandsche karakter der leening wordt bovendien nog gedemonstreerd door de omstandigheid, dat de obligaties niet in de Amsterdam-

sche beursnotering zijn opgenomen. Het is niet aan te nemen, dat nimmer op notering zou zijn aangedrongen. Blijkbaar heeft Rotterdam dat niet willen doen. Die weigering zou het juridisch probleem nog wel niet van karakter doen veranderen, maar het standpunt der gemeente zal daardoor wel kunnen worden versterkt.

Men zou het vraagstuk ook van een moreele zijde kunnen beschouwen. Immers de „resolution” van 1933 laat aan den debiteur de vrijheid te betalen in goud. De gemeente stelt zich op het standpunt, dat zij hiertoe ook moreel niet gerechtigd is. In antwoord op een vraag, naar aanleiding van deze kwestie van het lid van den Rotterdamschen Gemeenteraad, Mr. J. Dutilh, heeft het College van B. W. op 17 October 1933 geantwoord, dat zij de vraag, „of zij de obligatiehouders door bepaalde handelingen, voor de gevolgen van de Amerikaansche wet behooren schadeloos te stellen, ontkennend hebben beantwoord, omdat het gemeentebestuur zich op het standpunt moet stellen, dat uit de Gemeentekas geen gelden beschikbaar mogen worden gesteld voor uitgaven, die zij niet verplicht is te doen, a fortiori voor betalingen, die zouden moeten strekken om de werking van de door het wettig gezag in Amerika genomen maatregelen te corrigeren.”

Persoonlijk kan ik het standpunt van Rotterdam geheel deelen. De verdedigers van het andere standpunt stellen zich waarschijnlijk niet voor, dat de gemeente Rotterdam al de houders van dergelijke obligaties in gouden Dollars van 1924 zou uitbetalen, en aldus hare schuldeischers in de Ver. Staten een Dollar-voordeel in den schoot zou werpen, dat deze zelf, in verband met de wetgeving in hun eigen land, zeker niet verwachten; wat zij verlangen is waarschijnlijk veeleer, dat de Nederlandsche houders van dergelijke obligaties zouden worden schadeloos gesteld in verband met het lagere bedrag aan guldens, dat zij nu zullen ontvangen.

Ik kan een dergelijk standpunt echter niet deelen. Waarom kochten deze obligatiehouders in 1924 Dollarsstukken van een Nederlandsche gemeente? Omdat zij den Gulden niet en den Dollar wel vertrouwden. Er was toen gelegenheid genoeg om zich Rotterdamsche gemeenteleeningen in Guldens aan te schaffen. Zij hebben het nationale geld gewantrouwd en aan het buitenlandsche de voorkeur gegeven. Wanneer deze speculatie verkeerd uitvalt, moet dan de Nederlandsche gemeenschap zeggen: Wij zullen de onaangename gevolgen, die uwe voorkeur voor buitenlandsch geld voor u gehad heeft, voor onze rekening nemen? Zouden die obligatiehouders, wanneer de Nederlandsche Gulden gedevalueerd was in den loop dier jaren gezegd hebben: Wij zullen de toegenomen lasten, die het betalen van gouden Dollars in gedeprecieerd Nederlandsch geld met zich brengt voor deze Nederlandsche gemeente, voor onze rekening nemen? Wijst niet juist het feit, dat zij Dollarobligaties verkozen erop, dat zij zich van de lotgevallen van den Nederlandschen Gulden wilden bevrijden? Hunne keuze is verkeerd uitgekomen, maar wanneer men hen in de nadeelen, die dit voor hen heeft, tegemoet kwam, zou dit een premie zijn voor de toekomst op het koopen van Nederlandsche Overheidsobligaties in buitenlandsche valuta. Het ware de nationale munt verzwakken, wanneer een Nederlandsche gemeente een dergelijk standpunt zou innemen.

Men zou desnoods nog iets voor het standpunt kunnen voelen, dat een gemeente als Rotterdam niet behoort te profiteren van een in zekeren zin onvoorzen voordeel, wanneer daardoor hare crediteuren worden geplunderd. Maar dit is hier niet het geval. De gemiddelde Dollarkoers bedroeg in 1924: f 2,64. Voor het oogenblik is deze f 1,46. De koopers van 1924 krijgen dus in Guldens ongeveer 55 pCt. terug van wat zij in 1924 hebben gestort. De waarde van het Nederlandsch geld is ondertusschen echter in sterke mate gestegen. Wanneer wij, om die waarde

te meten, een gemiddelde nemen tusschen het indexcijfer der groothandelsprijzen en dat der kosten van levensonderhoud voor meer gegoeden, is het Nederlandsch geld gestegen in de verhouding $\frac{176,5 + 156}{134,7 + 78}$

dus tot 156 pCt. Men kan dus niet eens zeggen dat, in goederen uitgedrukt, de obligatiehouders aanzienlijk nadeel lijden door hun voorkeur voor buitenlandse valuta. En waar natuurlijk het Nederlandsche inkomen in goederen uitgedrukt door de stijging van het Nederlandsche geld niet is gestegen (ik laat hier nu de daling van het reëel inkomen door de crisis en door de waardestijging van het geld zelf, buiten beschouwing) zie ik ook niet in, welke overweging van billijkheid er toe zou kunnen leiden de obligatiehouders een compensatie te schenken voor hun uit vrije verkiezing genomen risico, toen zij zich aan een vreemde wetgeving toevertrouwden. Ook een beroep op de redeneering, dat de koopers in de tusschengelegen periodes op deze wijze het kind van de rekening worden, gaat in dit geval niet op. De leening noteerde in 1931 en 1932, voordat de Vereenigde Staten den gouden standaard verlieten, 84 à 86 pCt.

VAN GENECHTEN.

HET BELANG VAN DEN NEDERLANDSCHEN UITVOER NAAR BRITSCHE-INDIË.

In verband met onzen gedurig stijgenden exportnood en lettende op de trieste omstandigheid, dat de mogelijkheden van invoer en afzet in de ons omringende landen, als ook in andere Europeesche gebieden, gaandeveeg verminderen dan wel uit opbrengst-oogpunt weinig of niet bevredigend zijn, mag het ons geenszins onverschillig laten of en zoo ja welke kansen en vooruitzichten er alsnog voor onze onderscheidene exportproducten aanwezig zijn of binnen het bereik liggen in enkele „vreemde” overzeesche gewesten.

In de eerste plaats dienen wij dan wel het oog te richten op het uitgestrekte gebied van *Britsch-Indië* (incl. Burma en Ceylon), met zijn massa-bevolking van rond 350 miljoen zielen, welk land in de komende tijden vermoedelijk steeds meer op den voorgrond zal treden en allengs grootere behoeften zal toonen aan velerlei fabrikaten en producten ten gerieve van zijn inwoners, zoowel als ten dienste van zijn industriële bedrijven.

In dit licht bezien valt het dan ook te betreuren, dat ons land daar zoo weinig firma's telt van eigen origine, want behoudens 'n enkel importhuis te *Bombay* en te *Karachi* en te *Rangoon* kent *Britsch-Indië* geen Hollandsche vestigingen; zelfs het belangrijke *Calcutta* is daarvan sedert kort geheel verstoken. Waarbij nog valt op te merken, dat het de schaars overgeblevenen de laatste jaren — in hoofdzaak vanwege het gemis aan voldoende verkoop voor hunne Hollandsche textiel-relaties — al evenmin voor den wind is gegaan, zoodat er op het moment in deze vééломvattende markten te weinig stimulans van kan uitgaan.

Nu is het natuurlijk niet zonder betekenis gebleven, dat het *Britsch-Indische Gouvernement*, onder den druk van de *Ottawa-overeenkomst* en verder ter bescherming van zijn locale industrieën, er toe overging om het invoerrecht op de meeste buitenlandse goederen in belangrijke mate op te voeren, waarbij echter meer of min begunstigende bepalingen voor fabrikaten of producten, afkomstig uit de andere deelen van het *British Empire*, niet werden voorbijgezien. Dat deze maatregel wel in het bijzonder moest dienst doen om een verdere penetratie van Japansche textiel- en andere laaggeprijsde goederen zooveel mogelijk te stuiten, vereischt te dezer plaatse zeker geen nadere toelichting; maar het valt intusschen niet te loochenen, dat tengevolge daarvan o.m. aan den invoer van onze voortbrengselen een (onverdiend en on-

noodig) gevoeligen slag is toegebracht. En dit gold wel voornamelijk ten nadeele van onze *Twentsche industrie*, welke *Shirtings* b.v. ginds al sedert jaren een gerenommeerde standaardpositie hadden ingenomen, terwijl Japan reeds vóór het intreden van den crisisstrijd aan de *Sarongs* van *Twenthe* en *Helmond* de mogelijkheid van verderen verkoop vrijwel geheel had ontrukkt.

Zoowel *Twenthe* als *Helmond*, als ook de *wollen stoffen* van *Tilburg*, konden zich nog tot vóór enkele jaren in een geregeld debiet naar *Britsch-Indië* verheugen en daarvan is in het huidige stadium weinig meer intact gebleven.

De vraag is nu maar of en hoe lang en in hoeverre deze voor onzen ganschen industriëlen uitvoer zoo fnuikenden toestand nog zal (kunnen) voortduren, m.a.w. zijn er aan den horizon perspectieven te zien van een mogelijken ommekeer in of althans gunstige wending van de bestaande, door een samenloop van omstandigheden, door *Britsch-Indië* geadopteerde handelsbelemmeringen.

Wat het textielbelang betreft, gelooven wij niet op een spoedige kentering ten onzen gunste te mogen rekenen, wijl de *Britsch-Indische Regeering* behalve op de instandhouding en bevordering van de eigen zéér belangrijke textielproductie — welke in de overgrootste behoefte aan kleding voor de inheemsche bevolking voorziet — bedacht moet zijn op de belangen van *Manchester* en *Leeds* e.d. Doch overigens, voor verscheidene andere fabrikaten, behoeven wij waarschijnlijk het vooruitzicht op verbetering van de bestaande min-gunstige situatie niet prijs te geven.

Men moet nl. niet uit het oog verliezen, dat het *Britsch-Indische werelddeel* — al evenzéér als onze eigen overzeesche gewesten — is aangewezen op nagenoeg iederen staat in het Westen en in het Oosten voor de afname van zijn ruwe katoen en jute alsook jutefabrikaten, of van zijn thee, zaden en grondnoten en/of zijn huiden en vellen, ijzer en staal, zijn schellak, zijn tabak en nog zoo vele andere voortbrengselen van zijn vruchtbaren bodem. Voor al die gewassen, mineralen etc., waarvan de totaal-uitvoerwaarde nog de laatste jaren rond 1300 tot 1600 miljoen *Rupees* bedroeg, dient een débouché te worden gevonden en daarin kan zelfs het *Britsche Imperium* — al neemt het in z'n geheel 40 à 45 pCt. voor zijn rekening — toch niet voldoende voorzien. Het restant moet dus naar elders worden verwerkt, o.a. naar *Nederland*, dat geregeld van 2½ tot 3 pCt. van het totaal heeft betrokken; terwijl daartegenover aan onze fabrikaten, naast die van anderen niet-Britschen oorsprong, toch ook een markt dient te worden aangeboden.

En dat schijnt het *Britsch-Indische Gouvernement* ook wel terdege in te zien, getuige de onlangs in een bijeenkomst met belanghebbenden te *Delhi* aangenomen resolutie om weer meer aansluiting te zoeken met de handels- en industrie-centra van het Europeesche en Amerikaanse Continent en weer voort te gaan met het aanstellen van handelsvertegenwoordigers in de voornaamste buitenlandse rayons. In *Londen*, *New-York*, *Hamburg* en *Milaan* (?) zijn die functies al meerdere jaren vervuld geweest en blijkbaar niet zonder succes, want b.v. speciaal *Duitschland* en *Italië* hebben zich reeds vóór de crisisperiode bijzonder ingespannen om tot hechtere zakelijke betrekkingen met *Britsch-Indië* te komen, óók al ten gerieve van hun scheepvaartbelangen. Nu is het maar te wenschen, dat *Nederland* bij de keuze van toekomstige standplaatsen voor een als bovenbedoeld handelsintermedium niet wordt uitgesloten, wijl verwacht mag worden, dat onze industriëlen bij een nabijden inlichtingsbron allicht méér als tot nu toe — de vóór-crisisjaren inbegrepen — van hun belangstelling voor het arbeidsveld in *Britsch-Indië* zullen doen blijken.

Want schakelen wij b.v. enkele grootere inheemsche industrieën uit — met name die van textiel, machine-

rieën, aardappelmeel, stroocarton, gloeilampen en plantenboter — dan heeft de Hollandsche producent, over het algemeen, bitter weinig aandacht aan den uitvoer naar dit belangrijke deel van den wereldbol geschonken. Het is dan ook aan den ondernemingsgeest van de leiders van enkele bedrijven uit de voormelde industrieën te danken, dat ons aandeel in den totalen Britsch-Indischen import ad 1200 à 1300 miljoen Rupees (= de helft van de jaren 1927/1929) nog van 1½—1¾ pCt. varieert, en het valt ook tevens aan de uitnemende kwaliteiten van derzelver leveranties te wijten, dat de Hollandsche industrie ginds een alleszins goede reputatie geniet en de Britsch-Indische handelsman prijs stelt op een zakenconnectie met industrieel Nederland.

Overigens is de hier te lande nog vaak gehoorde opvatting niet juist, dat de gindsche bevolking, wier intelligente en beter gesitueerde voormannen feitelijk den import in handen hebben, een uitgesproken voorkeur aan den dag zou leggen voor het Britsche fabrikaat. Wie zijn oor weleens in ginds-inheemsche kringen heeft te luisteren gelegd, zal éér beamen, dat de overzeesche handel niet ongaarne — soms wel uit politieke overwegingen — en voor zoover de gelegenheid daartoe voldoende financieel-gunstig is, een tegenwicht zoekt voor den invoer van het Britsche product.

De huidige strooming in een ander deel van Voor-Indië, met name in *Ceylon*, om te voorkomen, dat de Japansche invoeren in het vervolg nog hóóger zullen worden belast, alsmede het protest van specifiek-Engelsche (Manchester-) zijde tegen de, óók voor „home-manufactures” geldende, verhoogde invoertarieven in *Australië*, zijn bovendien even zoovele teekenen, dat de resultaten van „Ottawa” niet alom in het Britsche Imperium tot voldoening — laat staan uitkomst — hebben geleid, en men kan er dan ook van overtuigd zijn, dat zéér zeker Britsch-Indië met zijn overwegend Hindoeschen of Mohammedaanschen handelstand zich, zoodra het daarin zijn voordeel ziet, een eigen weg zal kiezen. Daarom ook is het van zoo groot gewicht om de toekomstige ontwikkeling van dingen daar te lande van nabij te volgen.

Dat Nederland daarin momenteel tekort schiet en dat onze industrie dientengevolge van een mogelijke koersverandering overzee weinig of niet zal (kunnen) profiteren, moet dan ook — gezien de noodzakelijkheid van meerderen export voor zoovele grootere en kleinere bedrijven — als een bedenkelijk feit worden vastgesteld. Ook hier wreekt zich — trouwens evenals ten opzichte van ons eigen koloniaal gebied — de teleurstellende werkelijkheid, dat de Nederlandsche fabrikant, zonder véél uitzonderingen, zelve zoo gezegd geen „inside information” van het overzeesche handelsverkeer heeft opgedaan en er feitelijk nimmer bemoeienis mee heeft gehad; een euvel, dat nu hopenlijk spoedig zal plaatsmaken voor een meer energieke gestie, zich uitende in een intensief eigen-contact met de gindsche handelscentra en hun handelaren.

Gelijk al sedert vele jaren door Engeland, Duitschland, Italië, Frankrijk en andere industrie-landen wordt onderhouden, zij het op een andere wijze (t.w. door het periodiek uitzenden van bekwame eigen-vertegenwoordigers en een tusschentijdsche marktwerking door aangestelde inheemsche commissie-agenten) dan de minder kostbare en toch meer efficiënte uitvoering, die wij zouden willen voorstellen.

Want de Britsch-Indische import en distributie berust als vorengezegd hoofdzakelijk bij den inheemschen handelsstand en het Rijk in zijn grooten omvang huisvest zekere meerdere duizendtallen handelslieden, waarvan echter gevoegelijk het meerendeel op grond van minder goede koopmansopvattingen kan worden uitgeschakeld. Met de overigen, d.i. met de vaak zéér kapitaalkrachtige, invloedrijke en betrouwbare kooplieden, is het echter — wanneer de beide partijen elkander eenmaal hebben leeren kennen en waardeeren — als regel zéér wel zaken doen en men

zou versteld staan over het formaat en de vlotte afwikkeling van transacties, die daaruit kunnen resulteren. Het deponeren van een accreditief ten bedrage van eenige duizenden £-Sterlings bij een bank in Londen of elders in Europa of ook wel bij een overzeesche bankinstelling behoort dan zeker niet tot de zeldzaamheden.

En de toeleg voor onze toekomstige zaken dient nu juist te zijn om met die betere categorieën van koopers in verbinding te komen en zelf geregeld te blijven, waartoe enkel een permanente eigen-vestiging in het overzeesche gebied van nut zal blijken. Alsdan kan iedere kans tot verkoop worden aangegrepen en dan zal de fabrikant ook geleidelijk een beter inzicht verkrijgen in de gindsche toestanden en verhoudingen en de zich gedurig wisselende markteischen.

Nu kunnen wij ons indenken, dat mede met het oog op de tegenwoordig onzekerere tijdsomstandigheden een fabrikant er mogelijk voor zal terugdeinzen om in een hem thans nog vrijwel onbekend gebied een z.i. wellicht riskante verbinding aan te gaan en ook tegen de daarmede gemoeid gaande vestigingskosten zal opzien. Het risico van opname en betaling van uitgezonden partijen is bij een permanente en competente vertegenwoordiging ter plaatse echter minder groot en omvangrijk dan veelal wordt gedacht. De méést-gebruikelijke verkoopstermijn luidt: 30 (or 60) days D/P = documents against payment, dus ontvangst van goederen zonder voorafgaande betaling kan niet plaats vinden. Met de afnemers, die D/A-conditions (= documents against acceptance) verlangen, behoeft immers niet te worden gehandeld, terwijl wat de grootere zendingen betreft — vanzelfsprekend geldt dit voor reeds ingevoerde en/of gewilde goederen — daarvoor kan als vorengezegd vaak een Letter of Credit worden bedongen. Overigens hebben wij reeds eerder — zie onze beschouwing van 20 Juni jl. met betrekking tot onzen industriëlen export naar Ned.-Indië — voorgehouden, dat het delcredere voor een belangrijk deel door verzekering kan worden gedekt (middels de Nederlandsche Exportcrediet-Verzekering Maatschappij).

Ten huidigen dage vormen de voor Britsche goederen ingestelde preferentie-rechten natuurlijk een „handicap” voor onze producten, doch zal men ginds binnen afzienbaren tijd ook wel tot andere dan „Ottawa”-gedachten moeten (willen) komen.

Maar wenschen wij daarvan mede profijt te trekken, dan dienen wij er toch *bijtijds* voor te zorgen, dat wij behoorlijk present zijn om ons naar de gunstigere omstandigheden te kunnen aanpassen. En daartoe is het voorzeker niet noodig of wel gewenscht, dat elke export-fabrikant individueel zijn plan de campagne voert, wijl een evengoed of wellicht beter effect kan worden bereikt, wanneer een combinatie van verscheidene fabrikanten tot stand komt, die „en bloc” voor een deugdelijke vertegenwoordiging zorg draagt. Voorloopig kan dan ook wel met één enkele nederzetting, hetzij te Bombay of Calcutta, worden volstaan en de vaste lasten daarvan — die niet méér dan rond f 15.000 (pl.m. Rs. 27.000) 's jaars behoeven te beloopten — kunnen dan gezamenlijk worden gedragen, al naar verhouding van ieders zaken.

Zijn er nu hier te lande geen 12 à 15 export-willende of zoekende fabrikanten te vinden, die het — zelfs bij de ginds momenteel nog heerschende minder aantrekkelijke handelstoestanden — aandurven om dezen exportkans te benutten? En ligt het mogelijk niet op den weg van onze in Britsch-Indië gevestigde Hollandsche huizen om op de bovenomschreven wijze voor onze industrie een goede aansluiting met dat gebied te helpen bevorderen?

Doch hoe dan ook, moge het er in ieder geval van komen, dat onze economische betrekkingen met het Britsch-Indische Rijk eerlang een voor onze industrie beter aspect te zien zullen geven. Den koers hebben wij hiermede aangegeven. H. F. N. NIEUWENHUIS.

IS WERING VAN BUITENLANDSCHE KOLEN EEN LANDSBELANG?

Onze medewerker schrijft ons:

Het Jaarverslag van den Hoofdingenieur der Mijnen over 1933 is dezen keer van bijzonder belang, omdat het een punt aanroert, dat meer naar voren dient te komen dan daarin geschiedt.

Er staat o.m.: „Onze voorraden aan op practisch ontginbare diepte liggende steenkolen zijn beperkt. In het zuiden van het mijn-district zullen de meeste onzer bestaande mijnen in ongeveer 30 jaren uitgeput zijn. De noordelijkere staatsmijnen over 60 à 90 jaren.”

Wanneer wij het nog niet wisten, wordt het hierin nog eens luide uitgezegd: Bedenkt, Nederlanders, dat gij uw kapitaal opeet. In het Zuidelijkste deel van ons kolengebied is het over een jaar of dertig afge-loopen met de winning van kolen en over nog eens dertig à zestig jaar in de rest van het gebied.

Men zou nu mogen aannemen, dat wij zuinig met dien kostbaren voorraad, die wèl af- maar niet toe-neemt, zouden omspringen. Het tegendeel is waar.

Wanneer de eigen markt, of, zooals bedoelde functionaris het uitdrukt, „het natuurlijke marktgebied” niet voldoende is, dan moeten wij maar zien het on-verkochte gedeelte elders tegen de ruïneuze prijzen van het oogeblik kwijt te raken. Nietwaar? Wij brengen die kolen nu eenmaal boven en kunnen er toch moeilijk mee blijven zitten. Wij denken er zelfs niet aan de productie althans wat te beperken, zoo-als alle andere producenten in Europa doen en gaan maar lustig voort te produceeren, als hadden wij vele honderden millioenen tonnen van die kostbare ener-gie beschikbaar.

De productie is als volgt geweest:

1913	1.870.000 ton	1928	10.920.000 ton
1914	1.983.000 „	1929	11.581.000 „
1917	3.007.000 „	1930	12.211.000 „
1920	4.116.000 „	1931	12.901.000 „
1923	5.596.000 „	1932	12.756.000 „
1926	8.843.000 „	1933	12.574.000 „
1927	9.488.000 „	1934 (8 mnd.)	8.166.000 „

Hieruit blijkt zonneklaar, dat de stijgende lijn, met uitzondering van een minimale vermindering in 1932, 1933 en 1934, geen oogenblik losgelaten is. Is dat verantwoord in tijden als deze, die het noodzakelijk maken, dat dikwijls onder kostprijis moet worden afge-zet? Is het op den duur geen averechtsche politiek ons uit te putten zonder dat iemand ons daar dankbaar voor is? Integendeel: dit werpen van kolen op een overzadigde markt, dit maar raak produceeren zonder met de tijdsomstandigheden rekening te hou-den, schept wrevel bij de andere producenten, die zonder die verkeerde stemming allicht voor een wer-kelijk rationeële verdeling van markten te vinden zouden zijn, tot wederzijdsch voordeel, niet het minst ook van de bij het mijnbedrijf betrokkenen.

Er is evenwel nog een andere reden waarom het een landsbelang moet worden genoemd, dat buitenlandsche kolen niet geweerd worden. De opsteller van het verslag noemt ze zelf. „Het handelsverdrag geeft „aan Duitschland den vrijen invoer (hij bedoelt den „vrijen invoer tot pl.m. 4 millioen tons) van kolen in „Nederland, geëischt door het Duitsche handelstrac-„taat als contra-prestatie van de regeling van onzen „export naar Duitschland van onze land- en tuin-„bouwproducten, visch, enz.” Het percentage van onzen invoer; dat door export gedekt wordt, wordt hoe langer hoe grooter; op de Nederlandsch/Duitsche clearing-rekening bij De Nederlandsche Bank komt veel minder geld dan wij gehoopt hadden — gevolg-trekking: wij koopen te weinig van Duitschland, alias wij verkoopen te veel aan dat land. Hoe denkt zich degenen, die den Nederlandschen kolenmijnbouw door kunstmiddelen wil helpen, de mogelijkheid om Duitsch-land — om even bij dat land te blijven — te bewegen méér van onze landsproducten te gaan koopen, indien wij zijn invoer (van kolen o.a.) nog méér aan banden gaan leggen? En hoe staat hij ten aanzien b.v. van

koleninvoer-restricties tegenover Engeland, dat thans reeds méér van ons koopt dan wij van hem?

Ook om deze redenen, derhalve, moet het wensche-lijk geacht worden de eigen productie niet op het hui-dige peil te houden. De veel dringender reden even-wel blijft deze, dat wij spaarzaam moeten omgaan met wat de Natuur in onzen schoot gelegd heeft en dat zeker niet moeten verbruiken in tijden, die de waarde problematiek doen schijnen, althans ten zeerste om-laagdrucken.

DE RIJKSMIDDELEN OVER SEPTEMBER 1934.

Het in dit nummer voorkomende Overzicht van den stand der Rijksmiddelen op ultimo September jl. be-wijst ten duidelijkste, dat het met de financiën van het Rijk nog steeds bergafwaarts gaat. De plotselinge verbetering, die de maand Juli te zien gaf, blijkt slechts een fluctuatie te zijn geweest. Om te beginnen met de groep middelen van Afdeling II, weliswaar is de totale opbrengst ad f 30.724.200, een kleine f 40.000 hooger dan in de gelijknamige maand van 1933, doch dit op peil blijven van het totaalcijfer is uitsluitend te danken aan de omzetbelasting en de couponbelasting, welke in het vorige jaar nog niet werden geheven. De raming werd dan ook niet ge-haald (nadeelig verschil f 1.485.600). Schakelt men de beide nieuwe heffingen uit, dan blijkt, dat de over-blijvende middelen f 5.457.900 in opbrengst zijn ach-teruitgegaan, waartegenover thans met betrekking tot de raming een overschot van f 342.000 is verkregen.

Bezieet men de afzonderlijke middelen, dan zijn vrij-wel alle middelen debet aan dit ongunstig resultaat. Slechts de zoutaccijns, de wijnaccijns en de tabaks-accijns konden iets monteeren.

Het overzicht over de eerste drie kwartalen biedt eveneens weinig stof tot roemen. De totale opbrengst beleeft f 260.266.700 tegen f 237.875.900 in hetzelfde tijdvak van 1933 en bij een raming van f 239.888.100. Worden ook hier de omzetbelasting en de couponbe-lasting buiten de vergelijking gehouden, dan blijkt, dat de resteerende middelen f 17.829.000 beneden de opbrengst van de eerste 9 maanden van 1933 zijn ge-bleven, terwijl met betrekking tot het evenredig deel der raming een tekort bestaat van f 3.916.200.

De dividend- en tantiëmebelasting bracht een nieuwe teleurstelling. In de afgelopen maand werd f 405.800 minder ontvangen dan in September 1933 en de achterstand over de reeds verstreken maanden van het jaar steeg daardoor tot f 946.800. Daar de gunstige maanden voor dit middel achter den rug zijn, kan reeds nu worden vastgesteld, dat het loopende jaar weer een belangrijken teruggang zal te zien geven; het is zelfs onwaarschijnlijk, dat de jaar-raming van f 12.240.000 zal worden gehaald.

De invoerrechten vertoonden een daling van niet minder dan f 2.577.500. Het opbrengstcijfer van Sep-tember 1933 was echter abnormal hoog; de ont-vangsten der afgelopen maand zijn volstrekt niet laag, immers ruim f 1,7 millioen meer dan de maand-raming en f 450.000 boven de opbrengst van Augus-tus jl. De nieuwe en hoogere tarieven, met 1 Juli jl. in werking getreden, doen hun invloed gevoelen. Een tegenvaller vormde het statistiekrecht, dat bij een ontvangst van f 143.100 ditmaal f 45.100 minder verschafte (over negen maanden f 136.200).

Over de accijnzen is weer weinig goeds te vertel-len. Het zout gaf een klein surplus (van f 16.000), waardoor de teruggang over de reeds verstreken maanden echter slechts voor een klein deel werd ge-compenseerd. Door de voortgezette daling der vee-prijzen en het verminderd verbruik van rundvleesch leverde de geslachtaccijns f 114.100 minder op (bij een ontvangst van f 463.400). De wijnaccijns is bezig zich iets te herstellen; de afgelopen maand wees een toeneming aan van f 11.000 en ook de voorafgaande maanden waren over het algemeen niet ongunstig.

Daarentegen vertoont de gedistilleerdaccijns een inzinking; de afgelopen maand bracht f 411.900 minder in 's Rijks schatkist, waardoor de achterstand over de drie verstreken kwartalen steeg tot f 2.274.000. De ongunstige tijdsomstandigheden doen het verbruik van dit genotmiddel sterk verminderen. Hetzelfde kan van den bieraccijns gezegd worden, die zelfs een nog ongunstiger beeld vertoont. Hier bedroeg de daling in de afgelopen maand f 684.600 bij een ontvangst van f 525.900. Vooral echter de suikeraccijns blijft verre bij de verwachting ten achter; de afgelopen maand wees een teruggang aan van f 957.400, terwijl gerekend over drie kwartalen een vermindering moet worden geconstateerd van f 8.446.600. Het verminderd verbruik en de afschaffing der 20 procent met ingang van 1 Juli jl., alsmede de teruggaaf van opcenten voor voorraden veroorzaken dit ongunstig resultaat. Tenslotte de tabaksaccijns, die, dank zij de met 1 Maart jl. ingevoerde verhooging, een flinke stijging te zien gaf (van f 407.900). Door de ruime baten, in de vorige maanden verkregen, is het loopende jaar, gerekend over negen maanden, f 1.154.700 in het voordeel.

De omzetbelasting blijft nog steeds beneden de verwachting. De opbrengst der afgelopen maand bedroeg f 5.189.600, hetgeen weer een teruggang beteekent bij de tot dusver hoogste maandopbrengst van Augustus jl. ad f 5.414.300. Ongetwijfeld belemmeren de reeds meermalen vermelde oorzaken gedurende den overgangstijd nog steeds het op peil komen van dit middel; doch de opbrengst schijnt ook wel wat hoog te zijn gewaardeerd. In ieder geval wordt de omzetbelasting voor 1934 een groote tegenvaller; het tekort bij de raming bedraagt thans reeds f 23.945.100. De couponbelasting gaf in de afgelopen maand maar f 307.700 bij een maandraming van f 533.300.

De zegelrechten liepen ditmaal terug met f 104.400, waarvan een bedrag van f 32.300 is te wijten aan een trager vloeien van de beursbelasting. Ook de registratierechten konden de opbrengst van dezelfde maand van het vorige jaar ditmaal niet halen (tekort f 52.100). Het overzicht over negen maanden is voor deze groep van middelen echter vrij gunstig. De ontvangsten van 1933 en het evenredig deel der raming werden bij de zegelrechten overschreden met resp. f 988.400 en f 1.058.400, bij de registratierechten met onderscheidenlijk f 186.800 en f 894.500.

De successierechten daalden met f 459.500, waardoor het accres over de afgelopen maanden verminderde tot f 1.261.000. De loodsgelden leverden f 56.100 minder op, geheel of in hoofdzaak door de verlaging van het tarief met ingang van 1 Aug. jl.

Wat de directe belastingen van Afdeling I betreft valt opnieuw een sterke toeneming te bespeuren van den invloed, welke door het nieuwe belastingjaar 1934/1935, waarvan $\frac{2}{3}$ aan het dienstjaar 1934 ten goede komt, wordt uitgeoefend. De stand van het kohier der inkomstenbelasting steeg van f 42.682.500 tot f 46.767.900. Voor de vermogensbelasting, die in het Overzicht van Augustus jl. voorkwam met f 12.561.300, was ultimo September f 13.504.500 op kohier gebracht. Bij de overige posten was de aangroei geringer.

Vergelijkt men nu de cijfers van ultimo September 1934 met die van het overeenkomstige tijdstip van het vorige jaar, dan blijkt, dat zij voor de inkomstenbelasting weer ongunstiger zijn geworden; de achterstand kwam van f 7.510.100 op f 8.250.200. De overige middelen vertoonden echter een verbetering, hetzij doordat het reeds aan het einde van Augustus jl. bestaande accres toenam, zooals bij de grondbelasting en de vermogensbelasting het geval was, hetzij doordat de achterstand verminderde als bij de Verdedigingsbelasting I. De stijging van de vermogensbelasting is vermoedelijk te danken aan het z.g. „generaal pardon” en de daarna gevolgde aangifte van verzwegen vermogens.

BUITENLANDSCHE MEDEWERKING. DE ONTWIKKELING VAN DE KOLONIALE POLITIEK VAN FRANKRIJK. ¹⁾

Dr. H. Weichmann te Parijs schrijft ons:

Tot voor kort heeft Frankrijk, wat zijn handelspolitiek betreft, slechts geringe beteekenis toegekend aan zijn overzeesche bezittingen. De erkenning van de Britsche Imperiumpolitiek en het stelsel der preferentiële rechten volgens de Ottawa-overeenkomsten vormde geen aanleiding tot een poging het Engelsche voorbeeld na te volgen met het oog op de moeilijkheden, welke door een wijziging van de afzetverhoudingen zouden kunnen ontstaan. Eerst in de crisis, toen de goederenruil met de koloniën in relatieven zin in omvang toenam, werd men zich in het moederland weder bewust van de beteekenis der koloniale reserves.

In den herfst van 1933 kwam het denkbeeld van een inschakeling van het Fransche koloniale rijk met het doel om zodoende het verlies van afzetgebieden te compenseeren onder den toenmaligen Minister-President Sarraut voor de eerste maal op het program der regeering voor. Diens opvolger, Daladier, trachtte door samenvoeging van de verschillende organisaties, welke de koloniale vraagstukken tot dusverre behandelden, in één Ministerie „France outre-mer”, aan dit denkbeeld een administratief karakter te geven. Dit denkbeeld kwam echter door den snellen val van het kabinet Daladier in de practijk niet tot uitvoering. Na het optreden van het kabinet-Doumengué, heeft de Minister van Koloniën, Pierre Laval, het denkbeeld van zijn voorganger echter weder opgenomen, opnieuw wijzende op de noodzakelijkheid van nauwere handelsbetrekkingen tusschen Frankrijk en zijn koloniën en de bijeenroeping van een koloniale conferentie aankondigende, welke tot taak zou hebben, een Fransche Imperiumpolitiek voor te bereiden.

Men is reeds ongeveer een half jaar met de voorbereidingen voor deze belangwekkende heroriëntering van de Fransche koloniale betrekkingen bezig. Een studiec ommissie, die begin April van dit jaar is geïnstalleerd, heeft tot taak de aan de koloniale conferentie voor te leggen vraagstukken uit te werken. Deze werkzaamheden naderen thans haar einde. Zij bestonden in de eerste plaats uit het bestuderen van een reeks technische vraagstukken (transportwezen, de inrichting van de douanerechten, de doelmatigheid van het heden ten dage gebruikelijke stelsel van preferentiële rechten en de financiering van bepaalde maatschappijen), maar verder ook uit het bestuderen van algemeene vraagstukken, zooals de marktpositie van de afzonderlijke koloniale producten, hun productie- en afzetverhoudingen en vooral de mogelijkheden van een uitbreiding van den goederenruil tusschen de koloniën en het moederland. Op grond van deze werkzaamheden, welke reeds einde Juli gereed waren, werd aan de Fransche koloniale administraties in een later stadium nog een verdere reeks onderzoekingen opgedragen, waarvan de beëindiging op 15 October was vastgesteld en welke aan de koloniale conferentie zooveel materiaal moet overleggen, dat men snel tot een resultaat kan komen. De bijeenroeping van de koloniale conferentie is reeds op November van dit jaar vastgesteld.

Een blik op den omvang en de ontwikkeling van den goederenruil tusschen Frankrijk en zijn overzeesche bezittingen gedurende de laatste jaren is reeds voldoende om de beteekenis van deze conferentie in

¹⁾ Naar aanleiding van de onderhandelingen van de landen van het goudblok, laten wij hier een beschouwing volgen over het streven van Frankrijk om tot nauwere samenwerking met zijn koloniën te komen. De bezwaren, die Frankrijk zal ondervinden om aan de goudlanden grootere faciliteiten bij den invoer toe te staan, zonder in conflict te komen met andere landen, zullen niet alleen van agrarischen, maar waarschijnlijk ook van kolonialen aard zijn. De resultaten van de Fransche koloniale conferentie, die in November zal plaats vinden, verdienen daarom alle belangstelling. (Red.).

te zien. De goederenruil tusschen Frankrijk en zijn koloniën heeft juist in de periode van den grootsten achteruitgang van den Franschen uitvoerhandel een opmerkelijke stabiliteit getoond. Terwijl de totale uitvoer van Frankrijk in de jaren 1931 tot 1933 van Fr. 30,4 milliard tot Fr. 18,4 milliard daalde en de invoer van Fr. 42,2 milliard tot Fr. 28,4 milliard achteruitging, heeft de goederenruil met de koloniën slechts betrekkelijk geringe veranderingen ondergaan. De uitvoer van Frankrijk naar de koloniën is slechts van Fr. 7,3 tot 5,9 milliard gedaald, terwijl de invoer zelfs een toeneming van Fr. 6,2 tot 6,7 milliard te zien geeft.

Dientengevolge is het percentage van de Fransche koloniën in den geheelen handel van Frankrijk aanzienlijk gestegen. Het belang van de Fransche koloniën voor het moederland treedt hiermede nog duidelijker in het licht. Het percentage van de koloniën in den geheelen Franschen in- en uitvoer steeg als volgt:

Jaar	Uitvoer	Invoer
1929	18.8 pCt.	12 pCt.
1930	20.6 "	12.5 "
1931	24 "	14.7 "
1932	31.4 "	20.8 "
1933	32.3 "	23.8 "
1934 (7 maanden)	31 "	23.3 "

Uit deze ontwikkeling valt af te leiden, dat de Fransche regeering er op zal letten, den goederenruil met de overzeesche bezittingen als beproefde steunpilaar van de Fransche markt te beschermen en te bevorderen. Juist ten tijde van valutamanipulaties, van marktdumping en protectionisme komt de gedachte naar voren, dat ook Frankrijk, op gelijke wijze als Engeland met de Ottawa-overeenkomsten, zijn koloniaal rijk als een factor voor het overwinnen van de crisis beschouwt en daarom de koloniën met het moederland tot een gesloten huishouding tracht te verenigen.

Een grondig onderzoek naar de handelsbetrekkingen met de koloniën schijnt echter des te noodzakelijker, nu de contingentteeringspolitiek, welke in dit jaar werd ingevoerd, een vermindering van de in de eerste jaren van de crisis begonnen vergrooiting van den goederenruil met de koloniën teweegbracht. De afzet van koloniale producten in Frankrijk is voor het eerst aanzienlijk gedaald en bedroeg, in vergelijking met de eerste zeven maanden van het vorige jaar slechts Fr. 3.3 milliard tegenover bijna Fr. 4 milliard in 1933. Door de Fransche contingentteeringspolitiek werden voornamelijk de landbouwproducten getroffen en wel met bijna Fr. 1 milliard. Dienovereenkomstig daalde ook de uitvoer van Frankrijk naar zijn koloniën van Fr. 3.4 tot 3.1 milliard. De achteruitgang van den uitvoer omvat in de eerste plaats fabrikaten, in hoofdzaak chemische producten en voortbrengselen van de mechanische industrie.

Deze vermindering van den goederenruil behoort bij de toenemende erkenning van de beteekenis van de koloniale reserves voor het moederland spoedig te worden herzien. Uit de snelle stijging van den invoer van koloniale producten in Frankrijk in de laatste jaren blijkt, dat een wijziging van den invoer ten gunste van de overzeesche bezittingen in groter omvang kan plaats hebben, hetgeen noodzakelijk tot een versterking van de uitvoermogelijkheden voor het moederland moet leiden. Het vinden van de middelen voor een practische uitvoering van de bestaande mogelijkheden zal tot de speciale taak van de koloniale conferentie behooren.

Hierbij moet er echter de nadruk op worden gelegd, dat het verkrijgen van een practisch resultaat afhankelijk is van een aantal moeilijke primaire vraagstukken, die eerst moeten worden opgelost. Economische factoren, zooals transportkosten en productiekosten, spelen hierbij een evant groote rol als fiscale en handelspolitieke overwegingen. Er dient slechts op te worden gewezen, dat de invoer van de Fransche koloniale producten tot dusverre door de

Fransche wetgeving door een premiestelsel werd aangemoedigd, waarvan de natuurlijke grenzen afhankelijk zijn van de draagkracht van het Fransche bedrijfsleven. Daarbij komt, dat ook de uitvoering van het premiestelsel vaak met moeilijkheden gepaard moet gaan. Buigzamer dan het preferentiële stelsel van douanerechten, omdat zijn tarieven dalen, wanneer de productiekosten dalen of de prijzen stijgen, verzet het zich tegen een uitbreiding met nieuwe goederen of een verhooging van het tarief voor die grondstoffen, waarvan de prijzen onder den invloed van de crisis aanzienlijk zijn gedaald. Van de wijze, waarop deze en een reeks andere vraagstukken ter hand zullen worden genomen, zullen de practische vooruitzichten van een ontwikkeling van de economische betrekkingen tusschen Frankrijk en zijn koloniën in hooge mate afhankelijk zijn.

AANTEKENINGEN.

Beteekenis van de Engelsche markt voor de boter-exporteerende landen.

De toestand op de internationale botermarkt blijft nog zeer ongunstig. De prijzen zijn zeer laag, niet alleen als een gevolg van de valuta-depreciatie in de voornaamste uitvoerlanden, maar mede door de belemmeringen, die de invoer in de grootste consumptielanden ondervindt. Alleen de invoer in Engeland is nog steeds toenemende. Welke beteekenis dit land voor de internationale markt heeft, moge blijken uit de volgende statistiek, die wij ontleenen aan „The Statist” van 13 October jl.

Netto invoer van boter in de voornaamste invoerlanden in 1000 cwt.

	1928	1929	1930	1931	1932	1933
Engeland ..	5.949	6.274	6.649	7.709	8.056	8.749
Ierland	53	41	30	30	24	—
Duitschland	2.491	2.645	2.621	1.973	1.368	1.164
België	26	85	200	371	418	244
Frankrijk ..	52	87	115	365	233	181
Zwitserland	161	149	168	208	73	10
Italië	32	17	28	55	34	21
7 andere landen	458	612	651	388	342	262
	9.222	9.910	10.462	11.099	10.548	10.631

Het aandeel van Engeland in den wereldinvoer is dus vanaf 1928 zeer aanzienlijk gestegen. Dit is gepaard gegaan met een sterke daling van het verbruik van margarine; van 1930 tot 1933 is het margarineverbruik in Engeland per hoofd van de bevolking met ongeveer 3½ lb. afgenomen.

De stijging van het boterverbruik in Engeland, gepaard gaande met een afnemenden invoer in de andere belangrijke consumptielanden in de laatste jaren heeft ertoe geleid, dat de meeste exportlanden een steeds grooter aandeel van hun uitvoer in Engeland afzetten.

Aandeel van den totalen uitvoer van boter van de exportlanden naar Engeland.

	1928	1932	1933
	pCt.	pCt.	pCt.
Denemarken	68	82	84
Rusland	45	52	74
Zweden	51	67	69
Finland	73	74	56
Letland	14	33	50
Estand	35	37	46
Lithauen	6	38	57
Nederland	15	11	29
Polen	11	11	1
Ierland	100	94	94 ¹⁾
Nieuw-Zeeland	80	99	99
Australië	83	93	92
Argentinië	92	55	60

¹⁾ Geschat.

Opmerkelijk is de snelle stijging van den export van boter van de Baltische staten naar Engeland. Verder blijkt uit deze tabel, dat Nieuw-Zeeland en Australië hun uitvoer bijna geheel in Engeland af-

zetten, zulks als gevolg van de bevoorrechte positie van deze landen op de Engelsche markt. Nederland heeft ook in 1933 een zeer groot deel (bijna $\frac{1}{3}$) van zijn uitvoer in Engeland afgezet als gevolg van de invoerbelemmeringen in andere landen. Ondanks de verlieslatende prijzen, blijkt de Engelsche markt van toenemende beteekenis voor ons land te worden.

De schulden van Rotterdam in de crisis.

Verschenen is het verslag van de gemeente Rotterdam over 1933. Vergelijkt men de daarbij verstrekte gegevens betreffende den financiëlen toestand met die, welke het vorige jaar werden medegedeeld, dan blijkt het volgende.

Op 1 Januari 1932 bedroeg de geconsolideerde schuld f 342.658.600,—
en de vlottende schuld „ 33.300.000,—
totaal f 375.958.600,—

Op 1 Januari 1934 bedroeg de geconsolideerde schuld f 321.459.600,—
en de vlottende schuld „ 61.650.000,—
totaal f 383.109.600,—

De vlottende schuld is dus meer gestegen dan de geconsolideerde schuld is afgenomen. Om echter het gemeentelijke beleid beter te beoordeelen is het noodzakelijk van beide totalen af te trekken, hetgeen terzake van de ondersteuning aan de werklozen meer moest worden uitgegeven, dan ontvangen kon worden tengevolge van de onvoldoende Rijksbijdragen in de steunverleening. Men krijgt dan het volgende beeld: totaal schuld per 1 Januari 1932 .. f 375.958.600,—
af ongedekte crisisuitgaven „ 4.807.105,—
blijft f 371.151.495,—

totaal schuld per 1 Januari 1934 .. f 383.109.600,—
af ongedekte crisisuitgaven „ 22.006.397,—
blijft f 361.103.203,—

Hieruit blijkt, dat de gemeenteschuld, afgezien van de crisis-schuld, in twee jaar met ruim f 10.000.000,— is afgenomen. In het bedrag van ruim f 361 miljoen is bovendien nog begrepen ongeveer f 4 miljoen van de nadeelige saldi op den gewonen dienst 1932 en 1933, welk bedrag op korten termijn zal worden afgeschreven.

Koffievoorraden in Brazilië.

Het Nationale Koffie-Departement van Brazilië heeft, in samenwerking met het Koffie-Instituut van Sao Paulo en het Minas-Instituut ter verdediging van de koffie, de cijfers bekend gemaakt van de op 30

September teruggehouden voorraden. Hieruit blijkt, dat de totale voorraden bestaan uit 13.526.000 balen samengesteld als volgt: 13.157.000 balen Sao Paulo (waaronder 147.000 bn. Minas en 5000 bn. Parana), 202.000 bn. Rio (waaronder 165.000 bn. Minas en 9000 bn. Sao Paulo), 146.000 bn. Victoria, 21.000 bn. Paranagua. Van deze 13.526.000 balen moeten worden afgetrokken 11.614.000 bn. als onderpand voor de f 20.000.000 leening en 258.000 balen, welke van 1 tot 10 October vernietigd zijn. Er blijven dus over ter beschikking van het Nationale Koffie-Departement 1.654.000 balen, waarvan het grootste gedeelte benodigd is voor propaganda- en andere doeleinden. De koffie, welke onlangs van de voorraden in de havens werd teruggetrokken, is bestemd om binnen 30 dagen te worden vernietigd, terwijl 500.000 bn. van de „pledged stocks” eveneens voor vernietiging bestemd zijn, onder voorbehoud van desbetreffende voorschriften van de Bankiers. Het Nationale Koffie-Departement heeft tevens medegedeeld, dat zij de koffiemarkt tot einde Juni 1936 in evenwicht zal houden en dat er veel waarschijnlijkheid bestaat voor een kleinen 1936/'37er oogst.

Rotterdam, 17 October 1934.

Plannen tot saneering van de katoenspinnerijen in Lancashire.

De Federation of Master Cotton Spinners' Association heeft op haar bestuursvergadering van 9 October een tweetal plannen besproken en goedgekeurd, die door commissies waren opgemaakt na een onderzoek van den toestand in de textielnijverheid van Lancashire. Beide plannen hangen ten nauwste samen, en hebben ten doel de rentabiliteit in deze industrie te herstellen. Zij zullen thans aan alle aangeslotenen worden toegezonden en indien 90 pCt. daarmee zijn instemming betuigt, ligt het in de bedoeling tot uitvoering dier plannen over te gaan.

De situatie in het spinnerijbedrijf in Lancashire wordt door de volgende gegevens gekarakteriseerd. De werkloosheid bedraagt 24,4 pCt. tegenover 16,6 pCt. voor de geheele Engelsche industrie. Lancashire is voor 70 pCt. van zijn productie op export aangewezen, terwijl deze export nog steeds achteruit gaat en juist de helft bedraagt van den uitvoer in 1929.

De voorstellen willen nu een vereeniging van alle katoenspinners tot stand brengen, die de productie-quota voor ieder bedrijf zou vaststellen. Boeten zouden worden bepaald op overschrijding van het quotum. De bedoeling is om zodoende het aanbod in overeenstemming te brengen met de verminderde vraag en aan de verliesgevende prijzen een einde te maken.

Resultaat van de rondvraag van de Internationale Vereeniging voor de Suikerstatistiek.

Dr. Gustav Mikusch te Weenen zendt ons onderstaand overzicht van de Internationale Vereeniging voor de Suikerstatistiek:

	Aantal fabrieken in bedrijf		Aantal antwoorden	Hoeveelheid verwerkte bieten in metr. tonnen		Suikerproductie in metr. tonnen ruwsuiker waarde		± in procenten t.o.v. het vorige jaar	
	1934/35	1933/34		1934/35	1933/34	1934/35	1933/34	verwerkte bieten	suikerproductie
Duitsland	210	209	210	9.472.662	8.284.433	1.528.388	1.429.175	+ 14.34	+ 6.94
Tsjecho-Slowakije	113	116	113	3.507.209	2.810.745	589.406	515.766	+ 24.78	+ 14.28
Oostenrijk	7	7	7	1.263.040	1.059.835	198.170	170.458	+ 19.17	+ 16.26
Hongarije	12	12	12	861.447	808.429	124.910	135.567	+ 6.56	— 7.86
Joego-Slavië	8	8	8	458.000	476.494	56.278	74.606	+ 3.88	— 24.57
Iersche Vrijstaat	4	1	4	460.000	204.996	84.000	35.292	+124.39	+138.01
België	36	37	36	1.570.000	1.710.000	239.270	247.040	— 8.19	— 3.15
Italië	51	51	51	2.600.000	2.086.000	325.000	296.340	+ 24.64	+ 9.67
Polen	63	62	63	2.469.900	1.845.610	422.600	344.052	+ 33.83	+ 22.83
Denemarken	9	9	9	950.000	1.541.000	115.000	254.000	— 38.35	— 54.72
Zweden	19	20	19	1.730.000	1.818.964	262.000	304.792	— 4.89	— 14.04
Turkije (Europ. en Aziat.)	4	3	4	420.000	496.000	70.566	73.097	— 15.32	— 3.46
Totaal	536	535	536	25.762.258	23.142.506	4.015.588	3.880.185	+ 11.32	+ 3.49

Voorloopig zou de regeling slechts voor enkelvoudige garens worden doorgevoerd, met de mogelijkheid van uitbreiding tot getwiste en condensgarens in een later stadium.

Er zouden dan ongeveer 13,5 miljoen spindels te veel zijn op een totaal van 43,5 miljoen. Het tweede voorstel bevat bepalingen, volgens welke 10 miljoen spindels voor afbraak zouden worden opgekocht. De kosten daarvan worden op £ 2,5 miljoen geraamd, waarvan £ 0,5 miljoen terug zou worden ontvangen door verkoop van het materiaal als scrap. De overblijvende £ 2 miljoen dienen uit een leening te worden gevonden, waarvan rente en aflossing door de overblijvende spinnerijen worden opgebracht, hetgeen een som van £ 180.000 per jaar beteekent.

Resolutie van de landen van het goudblok.

Aan het einde van de conferentie, die de landen van het goudblok Vrijdag en Zaterdag (19 en 20 October) hebben gehouden, hebben de regeeringen van België, Frankrijk, Nederland, Zwitserland, Italië, Luxemburg en Polen de volgende resolutie opgesteld.¹⁾

„De ondergeteekende regeeringen, overtuigd, als zij het te Londen op 3 Juli 1933 hebben bevestigd, dat de muntvastheid een der essentieele voorwaarden is voor terugkeer tot een normalen oeconomischen toestand,

overwegende, dat zij door de verzekering van de stabiliteit van hun muntwaarde tot het herstel van de wereldoeconomie bijdragen,

bevestigen hun wil de huidige goudpariteit van hun resp. munt te handhaven,

erkennen, dat deze gemeenschappelijke monetaire politiek een verruiming van den internationalen ruilhandel insluit, welke verruiming door de gelijkvormigheid van de monetaire toestanden in hun resp. landen bestaande, moet worden bevorderd,

besluiten:

1. tot de oprichting over te gaan van een algemeene commissie, samengesteld uit hun resp. gedelegeerden;

2. wat betreft de handelsbetrekkingen,

a. na te gaan op welke wijze het thans mogelijk is de handelsbetrekkingen tusschen hun landen te bevorderen. Zij achten een toeneming van tien percent van den globalen omvang der handelsverrichtingen, die tusschen 1 Juli 1933 en 30 Juni 1934 plaats hadden, gewenscht;

b. zonder verwijl met dit doel bilaterale onderhandelingen te openen, welke binnen een termijn van maximum een jaar tot een goed einde moeten zijn gebracht;

c. het ontwerpen van internationale overeenkomsten betreffende de commercieele propaganda aan hetwelk zij in beginsel hun goedkeuring hebben gehecht, aan een subcommissie te onderwerpen bestaande uit de vertegenwoordigers van ieder der onderteekende regeeringen, met opdracht den tekst van de overeenkomst definitief vast te leggen, zoodanig,

¹⁾ Ontleend aan de N.R.C. van 21 Oct. jl.

dat de onderteekening binnenkort kan plaats hebben,

3. wat betreft het toerisme en de transportpolitiek twee subcommissies samen te stellen uit gedelegeerden van ieder der onderteekende regeeringen, met opdracht rapport uit te brengen bij de algemeene commissie over de voorstellen, die nu reeds bij haar ahangig zijn gemaakt of die haar later nog zullen bereiken,

4. zonder verwijl de hierboven bedoelde subcomité's bijeen te roepen en binnen drie maanden te Brussel een vergadering van de algemeene commissie te houden ten einde kennis te nemen van den stand der werkzaamheden en het verdere programma te bepalen zonder de belangen van derde landen en de noodzakelijkheid van een meer uitgebreide samenwerking op internationaal gebied uit het oog te verliezen."

INGEZONDEN STUKKEN.

VERGELIJKING VAN DEN ECONOMISCHEN TOESTAND IN GOUD- EN NIET-GOUDLANDEN.

Prof. Dr. W. C. Mees R.Azn. schrijft ons:

In een aantal artikelen heett Dr. Stridiron trachten aan te toonen, dat de laatste er zooveel beter aan toe zouden zijn dan de eerste. Het ligt niet in mijn voornemen hem in al zijne berekeningen te volgen, doch ik meen, dat hetgeen schr. in zijn slotartikel (E.-S.B. van 10 dezer) vermeldt, niet onbesproken mag blijven.

Schr. wil de welvaart van de verschillende landen vergelijken aan de hand van de koersen der staatsleeningen. Hoe hooger die koersen, hoe grooter, volgens hem, de welvaart. Dit behoeft echter allermint het geval te zijn. *Lage rentestand en dus hooge koersen is lang niet altijd een teken van welvaart.* Ik meen integendeel, dat het feit, dat de overheid in sommige landen thans op voor haar zeer voordeeligen voet kan leenen, grootendeels moet worden toegeschreven aan een *tekort aan welvaart*. Omdat het bedrijfsleven, bij gebrek aan winstmogelijkheid, geen kapitaal kan opnemen, zien de beleggers zich wel *genoodzaakt* in staatsfondsen te beleggen. Zij hebben vrijwel geen keus.

Verder neemt schr. als criterium van welvaart de koersen van industriële aandelen in de verschillende landen. Ook tegen dit criterium heb ik bezwaar. Immers, *het spreekt vanzelf*, dat indien in eenig land de munteenheid depreciëert, dit aan den *geldprijs* der aandelen ten goede zal komen. De koers van aandelen toch is voor een belangrijk deel afhankelijk van het reële bedrijfsvermogen, dat uit den aard der zaak een grooter aantal gedeprecieerde dan volwaardige munteenheden vertegenwoordigt. Deze *koersverhoging* behoeft geen *welvaartsverhoging* te beteekenen.

Naschrift. De laatste zin van bovenstaand stukje achten wij het meest geslaagd, indien Prof. Mees ons toestaat het aanwijzend voornaamwoord weg te laten en dus te lezen:

„Koersverbetering (der industriële aandelen) be-

AANVOEREN in tons van 1000 KG.

Artikelen	Rotterdam			Amsterdam			Totaal	
	14-20 Oct. 1934	Sedert 1 Jan. 1934	Overeenk. tijdvak 1933	14-20 Oct. 1934	Sedert 1 Jan. 1934	Overeenk. tijdvak 1933	1934	1933
Tarwe	24.671	1.099.629	1.262.482	200	29.755	22.691	1.129.384	1.285.173
Rogge	5.213	347.491	334.634	—	15.257	6.669	362.748	341.303
Boekweit	62	17.761	18.365	—	—	25	17.761	18.390
Maïs	20.224	757.868	844.991	1.450	189.920	171.170	947.788	1.016.161
Gerst	7.007	302.999	366.821	275	43.565	35.068	346.564	401.889
Haver	604	100.505	113.226	—	3.195	3.808	103.700	117.034
Lijnzaad	5.116	177.208	165.819	—	192.792	198.502	370.000	364.321
Lijnkoek	100	56.941	103.500	—	25	200	56.966	103.700
Tarwemeel	337	16.657	15.069	230	2.716	5.425	19.373	20.494
Andere meelsoorten	1.127	47.354	43.137	70	5.865	7.812	53.219	50.949

hoeft geen welvaartsverhoging te beteekenen". Accord! Mocht men onverhoopt toch waarde hechten aan het aanwijzend voornaamwoord, dan veroorloven wij ons erop te wijzen, dat deze koersverbetering plaats vindt in landen, waar de koopkracht van de geldeenheden, (zonder herleidingsstelsel) praktisch constant is gebleven of zelfs is gestegen (zie onze tabel 1a). Deze koersverbetering is dus wel degelijk symptoom van welvaartsvermeerdering, namelijk in dezen zin, dat het productie-apparaat bij gelijkblijvend prijsniveau groter activiteit gaat ontwikkelen. Dit loopt logischerwijze parallel met de in deze landen teruggaande werkloosheid.

Ook met de stelling van Prof. Mees, dat een lage rentestand een symptoom is van een tekort aan welvaart, omdat het bedrijfsleven bij gebrek aan winstmogelijkheid geen kapitaal kan opnemen, kunnen wij ons geheel vereenigen. Wij zijn zelfs bereid om hem verder toe te stemmen, dat de kapitaalrente in *zuiver economischen zin* in de landen met gedeprecieerde valuta, waar de activiteit van het bedrijfsleven (zie hoven) weder aan het toenemen is, vermoedelijk hooger zal zijn dan in de goudlanden, waar zij bij de nog steeds afnemende activiteit negatief moet zijn. De rente waartegen de Overheid kan leenen is evenwel samengesteld uit deze zuiver economische kapitaalrente, verhoogd met een risico-premie. Deze risico-premie stijgt in dezelfde mate als men het overheidscrediet minder solide acht. Uit het feit, dat de rentestand voor het overheidscrediet in de niet-goudlanden *lager* is dan in de goudlanden, gepaard met het feit, dat de kapitaalrente in zuiver economischen zin in de niet-goudlanden *hooger* moet zijn dan in de goudlanden, leiden wij dus af, dat de risico-premie in de niet-goudlanden aanzienlijk *lager* is en dus de soliditeit van het overheidscrediet in deze landen *hooger* is dan in de goudlanden. Dit betoog is ons volkomen voldoende.

Dr. J. G. STRIDIRON.

MAANDCIJFERS.

PRODUCTIE DER STEENKOLEN-, BRUINKOLEN- EN ZOUTMIJNEN

(Gegevens verstrekt door den Hoofdingenieur der mijnen.)
I. Gezamenlijke Steenkolenmijnen.

	Aug. 1934	Jan./Aug. 1934	Jan./Aug. 1933
Prod. Steenkolen in tonnen .	1.053.333	8.167.709	8.409.369
Aantal normale werkdagen .	25 ¹⁾	204	203

II. Bruinkolenmijn „Carisborg“.

	10.580 ²⁾	77.981 ²⁾	82.331
Netto-productie in tonnen..			
Aantal normale werkdagen	15	149	165

III. Zoutmijnen. (Kon. Ned. Zoutindustrie te Boekelo.)

Afgeleverd:			
Geraff. zout	(ton)	} 11.932 ³⁾	} 31.513
Industriezout	(,,)		
Afvalzout	(,,)		
Aantal normale werkdagen		51 ³⁾	179

Aantal arbeiders.	Gezamenl. Steenkolen- mijnen	Bruin- kolenmijn „Carisborg“	Zoutmijnen
1 Sept. 1934	{ 10.286 ⁴⁾ 20.363 ⁶⁾	86	—
1 Sept. 1933	{ 10.846 ⁴⁾ 23.075 ⁶⁾	74	—

1) Staatsmijnen Emma, Hendrik en Maurits; 2) Staatsmijn Wilhelmina; 22 Willem-Sophia en Laura & Vereeniging; 21 Domaniale mijn en 19 Oranje-Nassaumijnen. 2) 7.679 ton ruwe kool, 2.901 ton bruinkoolbriketten. 3) Januari en Mei. 4) Bovengronds. 5) Incl. 1.990 arbeiders in de nevenbedrijven. 6) Ondergronds. 7) Incl. 2.060 arbeiders in de nevenbedrijven.

N.B. De prijsstatistiek is in het „Economisch-Statistisch Kwartaalbericht“ opgenomen.

OVERZICHT VAN DEN STAND DER RIJKSMIDDELEN.

(In Guldens)

Afdeling I Dir. belastingen.	Kohieren voor den dienst 1934 ¹⁾			Zuiver bedrag der kohieren (met inbegrip v/d. o.p.c. v/h. Leening; 14 voor den vorigen dienst t m. dezelfde maand van het vorige jaar ²⁾)
	Benaming der middelen	Totaal bedrag	Bedragen, welke zijn teruggegeven of anders dan wegens betaling op de kohieren afgeschreven	
Grondbelast. a)	9.779.757	14.659	9.765.098	9.542.353
Inkomst.bel. b)	48.210.164	1.442.294	46.767.871	55.018.077
Vermogensbel. c)	13.627.631	123.090	13.504.540	13.120.026
Verdedig.bel. I	8.464.472	96.274	8.368.198	8.490.040
Totalen..	80.082.024	1.676.317	78.405.707	86.170.496

a) ¼ hoofdsom + 20 opcenten op de hoofdsom der gebouwde eigendommen.

b) Hoofdsom + 20 opcenten. c) Hoofdsom + 55 opcenten.

¹⁾ Voor de belastingen naar inkomen en vermogen bestaan de vermelde bedragen uit 2/3 gedeelte van het belastingdienstjaar 1934/1935 en 1/3 gedeelte van het belastingdienstjaar 1933/1934.

²⁾ Voor de belastingen naar inkomen en vermogen bestaan de vermelde bedragen uit 2/3 gedeelte van het belastingdienstjaar 1933/1934 en 1/3 gedeelte van het belastingdienstjaar 1932/1933.

Afdeling II. Overige middelen.	Sept. 1934	Sedert 1 Januari 1934	Overeen- komstige periode 1933
Benaming der middelen			
Divid.- en tantiëmebel. *)	557.315	10.593.052	11.539.826
Rechten op den invoer *)	7.964.346	58.807.984	67.543.684
Statistiekrecht	143.074	1.334.304	1.470.525
Accijns op zout	185.679	1.510.501	1.570.129
Accijns op geslacht	463.407	4.769.548	4.932.572
Accijns op wijn *)	595.893	2.125.363	1.996.138
Accijns op 't gedistill. *)	2.406.380	22.120.621	24.394.603
Accijns op bier *)	525.892	7.585.915	8.428.249
Accijns op suiker *) ...	4.996.955	38.946.500	47.393.116
Accijns op tabak *)	2.805.927	23.014.322	21.859.610
Bel. op gouden en zilverw.	33.238	367.662	465.098
Omzetbelasting ³⁾	5.189.643	37.179.858	—
Couponbelasting ⁴⁾	307.746	3.039.898	—
Recht. en boeten v. zegel*)	1.202.302 ⁵⁾	12.953.368	11.964.947
Recht. en boet. v. registr.	762.077	8.394.507	8.207.724
Recht. en boet. v. succes- sie, v. overgang bij over- lijden en v. schenking	2.356.536	24.787.358	23.526.403
Opbrengst d. loodsgelden	227.746	2.735.895	2.583.285
Totalen....	30.724.156	260.266.656	237.875.909

*) Hoofdsom en opcenten, ook wat betreft de ontvangsten over het vorige jaar, bedoeld in kolom 3.

³⁾ Het verschil tusschen de raming en de opbrengst van dit middel, is in hoofdzaak het gevolg van de in vorige overzichten medegedeelde oorzaken.

⁴⁾ Ofschoon de raming van dit middel over een vol jaar is berekend, trad de wet tot heffing van deze belasting eerst op 25 Februari 1934 in werking.

⁵⁾ Hieronder begrepen wegens zegelrecht van nota's van makelaars en commissionnaires in effecten, enz. f 199.338 (Beursbel.).

⁶⁾ Id. f 2.398.364.

INKOMSTEN TEN BATE VAN HET WEGENFONDS.

	722.725	11.571.888	11.141.410
Wegenbelasting			
Rijwielbelasting	124.670	7.381.035	7.182.630
Totaal	847.395	18.952.923	18.324.040

INKOMSTEN TEN BATE VAN HET GEMEENTEFONDS.

	Dienst 1933/1934 Zuiver bedrag der kohieren tot en met de maand Sept. 1934	Zuiver bedrag der ko- hieren voor den dienst 1932/33 tot en met de zelfde maand van 1933
Gemeente.f.belast. ..	59.626.249	69.785.979
Tijd. o.p. o. d. gem.f.b.	22.838.639	—
Opc. verm. t. get. v. 50	5.783.933	5.516.757
Tijd. o.p. o. d. verm.b.	3.470.360	—

STATISTIEKEN.

BANKDISCONTOS.

Ned. Bk.	(Disc Wissels. 2½) 19 Sept. '33	Lissabon	5½	8 Dec. '33
	(Bel. Binn. Eff. 3) 19 Sept. '33	Londen	2 30	2 Juni '32
	(Vrsch. in R.C. 3) 19 Sept. '33	Madrid	6 26	6 Oct. '32
Athene	7 14 Oct. '33	N.-York F.R.B.	1 1	1 Feb. '34
Batavia	4 1 Juli '34	Oslo	3 22	22 Mei '33
Belgrado	6 16 Juli '34	Parijs	2 31	31 Mei '34
Berlijn	4 22 Sept. '32	Praag	3 25	25 Jan. '33
Boekarest	6 5 Apr. '33	Pretoria	3 15	15 Mei '33
Brussel	2 28 Aug. '34	Rome	3	11 Dec. '33
Budapest	4 17 Oct. '32	Stockholm	2 1	1 Dec. '33
Calcutta	3 16 Feb. '33	Tokio	3.65	2 Juli '33
Dantzig	4 21 Sept. '34	Weenen	4 27	27 Juni '34
Helsingfors	4 20 Dec. '33	Warschau	5 26	26 Oct. '33
Kopenhagen	2 1 Dec. '33	Zwits. Nat. Bk.	2 22	22 Jan. '31

OPEN MARKT.

Plaatsen en Landen	1934				1933	1932	1914
	20 Oct.	15/20 Oct.	8/13 Oct.	1/6 Oct.			
Amsterdam	1/3	1/2	1/2	1/2-7/16	7/16-9/8	1/4-1/2	3/8-3/16
Partic. disc.	1	1	1	1	1	1	2/4-3/4
Prolong.	1	1	1	1	1	1	2/4-3/4
Londen	1/2-1	1/2-1	1/2-1	1/2-1	1/2-1	1/2-1	13/4-2
Daggeld...	3/4-13/16	3/4-13/16	3/16-7/8	3/16-7/8	3/4-7/8	3/4-13/16	4/4-3/4
Partic. disc.	4-5 1/4	4-5 1/4	4-5 1/4	4-5 1/4	4 1/4-5 3/8	4 1/8-5 1/4	—
Berlijn	4 1/2-6	4 1/2-6	4 1/2-6	4 1/2-6	4 1/2-6	4 1/2-5 1/2	—
Daggeld...	3 1/4	3 1/4	3 1/8	3 7/8	3 7/8	3 7/8	2 1/8-1 1/2
Part. disc.	4-1/2	4-1/2	4-1/2	4-1/2	4-1/2	4-1/4	—
Waren...	1	1	1	1	3/4	1-1/4	13/4-2 1/2
New York	3/8	3/8	3/8	3/8	3/8	3/8	—
Daggeld 1)	—	—	—	—	—	—	—
Partic. disc.	—	—	—	—	—	—	—

1) Koers van 19 Oct. en daarnaara voorafgaande weken t/m. Vrijdag.

WISSELSKOERSEN.

KOERSEN IN NEDERLAND.

Data	New York*)	Londen*)	Berlijn*)	Parijs*)	Brussel*)	Batavia*)
16 Oct. 1934	1.46 5/10	7.19 7/8	59.40	9.72 3/8	34.45	100 5/8
17 ,, 1934	1.46	7.22 3/4	59.42	9.73	34.46 1/2	100 5/8
18 ,, 1934	1.46 3/8	7.23 3/4	59.41	9.72 3/4	34.46	100 5/8
19 ,, 1934	1.46 3/8	7.26 3/8	59.41	9.72 3/8	34.46	100 5/8
20 ,, 1934	1.46 7/8	7.29 3/4	59.41	9.73	34.45 1/2	100 5/8
22 ,, 1934	1.46 3/10	7.27 3/8	59.35	9.72 3/4	34.45	100 5/8
Laagste d.w.1)	1.45 3/4	7.18	59.32 1/2	9.72	34.40	100
Hoogste d.w.1)	1.47	7.29 3/4	59.45	9.73 1/2	34.50	100 5/8
Muntpariteit	2.4878	12.1071	59.263	9.747	34.592	100

Data	Zwitserland*)	Weenen*)	Praag*)	Boekarest*)	Milaan**)	Madrid**)
16 Oct. 1934	48.12 3/8	—	6.17	1.48	12.64	20.17
17 ,, 1934	48.14 3/8	—	6.17 1/2	1.48	12.63	20.17
18 ,, 1934	48.15	—	6.17 3/8	1.48	12.64	20.17 1/2
19 ,, 1934	48.14	—	6.17 1/2	1.48	12.64	20.17 1/2
20 ,, 1934	48.12	—	6.17 1/2	1.48	12.65	20.17 3/8
22 ,, 1934	48.12 3/8	—	6.17 1/2	1.48	12.66	20.17 3/8
Laagste d.w.1)	48.07 3/8	—	6.12 3/4	1.45	12.60	20.05
Hoogste d.w.1)	48.17 3/8	—	6.20	1.50	12.67 1/2	20.25
Muntpariteit	48.003	35.007	7.371	1.488	13.094	48.52

*) Notering te Amsterdam. **) Not. te Rotterdam. 1) Part. opgave.

KOERSEN TE NEW YORK. (Cable).

Data	Londen (\$ per £)	Parijs (\$ p. 100 fr.)	Berlijn (\$ p. 100 Mk.)	Amsterdam (\$ p. 100 gld.)
16 Oct. 1934	4,93 3/4	6,66	40,73	68,50
17 ,, 1934	4,93 1/8	6,65 3/4	40,68	68,43
18 ,, 1934	4,94	6,64 3/8	40,62	68,32
19 ,, 1934	4,95 1/4	6,63 1/2	40,51	68,20
20 ,, 1934	4,97 3/4	6,63 1/4	40,52	68,20
22 ,, 1934	4,95 1/2	6,62 1/4	40,48	68,04
23 Oct. 1933	4,62	5,58 3/4	34,20	57,80
Muntpariteit..	4,86	3,90 1/8	23,81 1/2	40 1/16

KOERSEN TE LONDEN.

Plaatsen en Landen	Noteeringseenheden	6 Oct. 1934	13 Oct. 1934	15/20 Oct. '34	20 Oct. 1934
				Laagste	Hoogste
Alexandrië..	Piast. p. £	97 1/2	97 3/4	97 5/8	97 5/8
Athene	Dr. p. £	512	510	510	512
Bangkok...	Sh. p. tical	1/10 1/8	1/10 1/8	1/10 3/8	1/10 3/8
Budapest ..	Pen. p. £	16 3/4	16 3/8	16 3/8	16 3/4
Buenos Aires 1)	d. p. \$	29	29 1/16	28 5/8	29 1/8
Calcutta	Sh. p. rup.	1/6 1/16	1/6 1/16	1/6 1/32	1/6 1/32
Constantin ..	Piast. p. £	605	605	600	610
Hongkong ..	Sh. p. \$	1/7 1/2	1/8 3/16	1/7	1/8 7/8
Kobe	Sh. p. yen	1/2 1/16	1/2 1/16	1/1 1/16	1/2 1/8
Lissabon	Escu. p. £	110 1/16	110 1/16	109 3/4	110 1/8
Mexico	\$ per £	18	18	17 3/4	18
Montevideo 2)	d. per £	20	19 3/4	19 3/4	19 3/4
Montreal	\$ per £	4.80 7/8	4.81 3/4	4.80	4.87 1/4
Rio. Janeiro 3)	d. per Mil.	3 19/32	3 9/16	3 3/8	3 17/32
Shanghai ..	Sh. p. tael	1/5 3/8	1/6 1/8	1/6 1/8	1/4 9/16
Singapore ..	id. p. \$	2/4 5/32	2/4 5/32	2/4 1/16	2/4 5/32
Valparaiso 4).	\$ per £	121.00	120.25	120.00	120.25
Warschau ..	Zl. p. £	25 7/8	25 3/8	25 3/8	26 1/8

1) Officiële not. 36 1/2 laten, gemidd. not. welke importeurs hebben te betalen, sinds 5 Oct. 31 2/32, 17 Oct. 31 1/32. 2) Offic. not. vanaf 1 Oct. 39 3/4, 8 Oct. 39 1/16, 9 Oct. 39 1/16, 15 Oct. 40, 16 Oct. 39 1/16, 18 Oct. 39 3/4, 19 Oct. 39 3/4, 20 Oct. 39 3/8. 3) Id. 4 1/4, sinds 28 Sept. 4 1/2, vanaf 2 Oct. 4 1/4. 4) 90 dg. 5) Vanaf 28 Aug. laatste „export” noteering.

ZILVERPRIJS

GOUDPRIJS 3)

Londen 1)	N.York 2)	Londen
16 Oct. 1934..	24 7/8	142 9/8
17 ,, 1934..	23 7/8	142 7/8
18 ,, 1934..	23 3/4	142 1/8
19 ,, 1934..	23 5/16	141 8/8
20 ,, 1934..	23 5/16	141 2/8
22 ,, 1934..	23 3/16	141 6/8
23 Oct. 1933..	18 5/16	129 2/8
27 Juli 1914..	24 1/16	84 10 3/8

STAND VAN 's RIJKS KAS

Vorderingen.	6 Oct. 1934	15 Oct. 1934
Saldo van 's Rijks Schatkist bij De Nederlandsche Bank.....	f 47.750.273,55	f 53.519.150,89
Saldo b. d. Bank voor Ned. Gemeenten Voorsch. op ult. Sept. (resp. Aug.) '34 aan de gem. verstrekt op aan haar uit te keeren hoofds. der pers. bel., aand. in de hoofds. der grondbel. en dergem. fondsbel., alsmede op. op die belastingen en op de vermogensbelasting	" 360.729,91	" 28.531,52
Voorvoortschotten aan Ned.-Indië.....	" 2.389.415,31	" 7.434.575,21
Id. aan Suriname.....	" 270.486.200,62	" 269.656.532,07
Id. aan Curaçao.....	" 12.844.665,05	" 12.906.498,06
Kasvord. weg. credietverst. a/h. buitenl. Daggeldleeningen tegen onderpand ..	" 2.244.435,88	" 2.342.309,32
Saldo der postre. v. Rijkscomptabelen Vord. op het Alg. Burg. Pensioenfonds 1)	" 115.295.145,84	" 114.976.687,48
Vord. op andere Staatsbedrijven 1)....	" 1.000.000,—	" 1.000.000,—
Verstr. t. laste der Rijksbegr. kasgeldleeningen aan gemeenten (saldo)...	" 34.727.068,47	" 31.031.980,35
	" 19.262.587,42	" 21.877.423,39
	" 35.488.236,77	" 35.286.666,26

NEDERLANDSCH-INDISCHE VLOTTENDE SCHULD.

Vorderingen:	13 Oct. 1934	20 Oct. 1934
Saldo Javase Bank.....	—	f 2.767.000,—
Betaalmiddelen in 's Lands kas.....	—	" 60.237.000,—
waaronder Muntbiljetten.....	—	—
Vereischtingen:	—	—
Voorvoortschot 's Rijks kas e. a. Rijksinstell.	f 269.654.000,—	" 272.990.000,—
Schatkistpromessen	" 1.750.000,—	" 1.750.000,—
Schatkistbiljetten	" 12.035.000,—	" 12.035.000,—
Muntbiljetten in omloop	" 1.750.000,—	" 1.750.000,—
Schuld aan het Ned.-Ind. Muntfonds.....	" 1.919.000,—	" 1.934.000,—
Idem aan de Ned.-Ind. Postspaarb. Bank.....	" 99.000,—	—

SURINAAMSCH E BANK.

Voornaamste posten in duizenden guldens.

Data	Metaal	Circulatie	Andere opelsch. schuld.	Discont.	Div. rekening.
29 Sept. 1934..	747	1.198	468	590	1.783
22 ,, 1934..	944	1.038	515	580	1.753
15 ,, 1934..	934	1.058	528	579	1.749
8 ,, 1934..	920	1.082	526	577	1.759
1 ,, 1934..	720	1.151	661	580	1.750
5 Juli 1914..	645	1.100	560	735	396

1) Sluftp. der activa.

NEDERLANDSCHE BANK.

Verkorte Balans op 22 October 1934.

		Activa.		
Binnenl. Wis-	Hfdbk. f	21.733.745,—		
sels, Prom.,	Bijbnk. „	231.832,56		
enz. in disc.	Ag.sch. „	3.143.572,90	f	25.109.150,46
Papier o. h. Buitentl. in disconto	„		—
Idem eigen portef.	f	866.250,—		„
Af: Verkocht maar voor de bk. nog niet afgel.	„	—		866.250,—
Beleeningen				
incl. vrsch.	Hfdbk. f	99.539.256,76 ¹⁾		
in rek.-crt.	Bijbnk. „	5.289.002,86		
op onderp.	Ag.sch. „	38.709.465,38		
	f	143.537.725,—		
Op Effecten f	138.160.269,52 ¹⁾		
Op Goederen en Spec.	„	5.377.455,48		143.537.725,— ¹⁾
Voorschotten a. h. Rijk	„		—
Munt, Goud f	102.178.445,—		
Muntmat., Goud	„	779.551.548,96		
	f	881.729.993,96		
Munt, Zilver, enz.	„	21.553.088,18		
Muntmat., Zilver..	„	—		903.283.082,14 ²⁾
Belegging van kapitaal, reserves en pensioenfonds	„		37.736.326,94
Gebouwen en Meub. der Bank	„		4.970.000,—
Diverse rekeningen	„		5.483.359,83
Staat d. Nederl. (Wet v. 27/5 '32, S. No. 221)	„	„		16.996.491,37
	f	1.137.982.385,74		
		Passiva.		
Kapitaal f	20.000.000,—		
Reservefonds	„		3.807.914,92
Bijzondere reserve	„		5.000.000,—
Pensioenfonds	„		9.238.949,75
Bankbiljetten in omloop	„		880.103.695,—
Bankassigatiën in omloop	„		183.352,81
Rek.-Cour. f	Het Rijk f	56.713.666,50		
saldo's: {	Anderen „	160.160.557,01		216.874.223,51
Diverse rekeningen	„		2.774.249,75
	f	1.137.982.385,74		

Beschikbaar metaalsaldo f 464.232.186,90

Minder bedrag aan bankbiljetten in omloop dan waartoe de Bank gerechtigd is „ 1.160.580.470,—

¹⁾ Waarvan aan Nederlandsch-Indië (Wet van 15 Maart 1933, Staatsblad No. 99) f 73.789.100,—

²⁾ Waarvan in het buitenland „ 49.927.948,—

Voornaamste posten in duizenden guldens.

Data	Goud		Circulatie	Andere opelschb. schulden	Beschikb. metaal-saldo	Dek-kings perc.
	Munt	Muntmat.				
22 Oct. '34	102178	779.552	880.104	217.058	464.232	83
15 „ '34	102177	775.540	892.047	205.060	460.058	82
25 Juli '14	65.703	96.410	310.437	6.198	43.521	54
Data	Totaal bedrag disconto's	Schatkist-promessen rechtstreeks	Beleeningen	Papier op het buitent.	Diverse rekeningen ¹⁾	
22 Oct. 1934	25.109	—	143.538	866	5.483	
15 „ 1934	25.371	—	147.361	866	5.558	
25 Juli 1914	67.947	—	61.686	20.188	509	

¹⁾ Onder de activa.

JAVASCHE BANK.

Data	Goud	Zilver	Circulatie	Andere opelschb. schulden	Beschikb. metaal-saldo
20 Oct. '34 ²⁾	141.840	—	185.000	32.590	54.804
13 „ '34 ²⁾	141.400	—	188.460	28.320	54.688
22 Sept. 1934	113.488	28.358	187.013	28.484	55.647
15 „ 1934	113.484	28.005	184.190	35.413	53.649
25 Juli 1914	22.057	31.907	110.172	12.634	4.842
Data	Wissels. buiten N.-Ind. betaalb.	Dis-conto's	Beleeningen	Diverse rekeningen ¹⁾	Dek-kings-percentage
20 Oct. '34 ²⁾	880	76.260	—	10.420	65
13 „ '34 ²⁾	1.140	75.880	—	10.150	65
22 Sept. 1934	1.192	9.501	56.477	9.400	66
15 „ 1934	1.674	9.592	56.903	12.807	64
25 Juli 1914	6.395	7.259	75.541	2.228	44

¹⁾ Sluitpost activa. ²⁾ Cijfers telegrafisch ontvangen.

BANK VAN ENGELAND.

Data	Metaal	Bankbilj. in circulatie	Bankbilj. in Banking Departm.	Other Securities Disc. and Advances	Securities	
17 Oct. 1934	192.584	377.217	74.721	9.468	10.993	
10 „ 1934	192.588	379.551	72.388	14.032	10.289	
22 Juli 1914	40.164	—	29.317	—	33.633	
Data	Gov. Sec.	Public Depos.	Other Deposits Bankers' Other Accounts		Reserve	Dek-kings-perc. ¹⁾
17 Oct. '34	81.279	17.516	104.491	37.444	75.367	47,2
10 „ '34	83.384	18.636	107.598	36.867	73.038	44,7
22 Juli '14	11.005	14.736	—	42.185	29.297	52

¹⁾ Verhouding tusschen Reserve en Deposits.

BANK VAN FRANKRIJK.

Data	Goud	Zilver	Te goed in het buitent.	Wissels	Waarv. op het buitent.	Beleeningen	Renteloos voorschot v. d. Staat
12 Oct. '34	82.407	675	10	4.373	923	4.692	3.200
5 „ '34	82.347	667	10	4.319	924	4.702	3.200
23 Juli '14	4.104	640	—	1.541	8	769	—
Data	Bons v. d. zelfst. amort. k.	Diver-sen ¹⁾	Circulatie	Reg. Courant Staat Zelfst. amort.k. Parti-culieren			
12 Oct. '34	5.898	2.325	80.384	756	2.979	18.036	
5 „ '34	5.898	2.440	81.310	311	2.996	17.482	
23 Juli '14	—	—	5.912	401	—	943	

¹⁾ Sluitpost activa.

DUITSCHER RIJKSBANK.

Data	Goud	Daarvan bij buitent. circ. banken ¹⁾	Devisen als goud-dekking geldende	Andere wissels en cheques	Beleeningen
15 Oct. 1934	79,8	20,9	3,9	3.496,8	72,3
6 „ 1934	78,6	20,9	3,9	3.678,8	78,0
30 Juli 1914	1.356,9	—	—	750,9	50,2
Data	Effec-ten	Diverse Activa ²⁾	Circu-latie	Regg.-Crt.	Diverse Passiva
15 Oct. 1934	433,8	667,6	3.697,5	773,1	243,3
6 „ 1934	433,4	631,8	3.772,6	798,0	248,7
30 Juli 1914	330,8	200,4	1.890,9	944,—	40,0

¹⁾ Onbelast. ²⁾ W.o. Rentenbankscheine 15, 6 Oct. 1934, resp. 119, 116 mill.

NATIONALE BANK VAN BELGIË.

Data 1934	Goud		Binnen- en buitenlandse wissels	Beleeningen op Belgische Staatsfondsen	Voorschot aan den Staat	Overheids-fondsen	Circulatie	Regg. Crt.	
	Munt en metaal	Munt en diversen						Schatkist	Partic.
18 Oct.	2.613	74	617	54	344	40	3.519	36	179
11 „	2.634	72	641	49	344	40	3.558	31	182

FEDERAL RESERVE BANKS.

Data	Goudvoorraad			Wissels		
	Totaal bedrag	Goud-certifi-caten ¹⁾	„Other cash“ ²⁾	In her-disc. v. d. member banks	In de open markt gekocht	
3 Oct. '34	4.980,3	4.958,5	211,4	15,3	5,8	
26 Sept. '34	4.980,3	4.958,0	236,7	20,3	5,8	
Data	Belegd in U. S. Gov. Sec.	F. R. Notes in circu-latie	Totaal Depo-sito's	Gestort Kapitaal	Goud-Dek-kings-perc. ³⁾	Algem. Dek-kings-perc. ⁴⁾
3 Oct. '34	2.431,2	3.175,7	4.233,4	146,8	70,1	—
26 Sept. '34	2.430,1	3.135,0	4.309,7	146,8	70,1	—

¹⁾ Deze certificaten werden door de Schatkist aan de Reserve Banken gegeven voor de overname van het goud, toen de \$ op 31 Jan. '34 van 100 op 59.06 cents werd gedevalueerd.

²⁾ „Other Cash“ does not include Federal Reserve Notes or a Bank's own Federal Reserve bank notes.

³⁾ Verhouding totalen goudvoorraad tegenover opelschbare schulden: F. R. Notes en netto deposito. ⁴⁾ Verhouding totalen voorraad muntmateriaal en wettig betaalmiddel tegenover idem.

PARTICULIERE BANKEN AANGESLOTEN BIJ HET FED. RES. STELSEL.

Data	Aantal leening.	Dis-conto's en beleen.	Beleg-gingen	Reserve bij de F. R. banks	Totaal depo-sito's	Waarvan time deposits
26 Sept. '34	6	7.793	9.996	2.989	18.681	4.477
19 „ '34	7	7.799	9.957	2.891	18.512	4.478

De posten van De Ned. Bank, de Javasche Bank en de Bank of Eng-land zijn in duizenden, alle overige posten in miljoenen van de be-treffende valuta.

Economisch-Statistisch Kwartaalbericht

Uitgave van het Nederlandsch Economisch Instituut
(Bijvoegsel van het Weekblad „Economisch-Statistische Berichten”)

No. XV

WOENSDAG, 24 OCTOBER 1934

INLEIDING.

Het derde Kwartaal van 1934 is over het geheel ongunstig geweest. Met betrekking tot de prijzen heeft men dezelfde tendenzen kunnen waarnemen als in het vorige kwartaal: gestegen gemiddelde van de prijzen der granen, dalend prijs-gemiddelde van grondstoffen en koloniale producten. Toenemende handelsbelemmeringen en verscherpte deviezenregelingen hebben, gepaard aan de controle op den invoer van grondstoffen in Duitschland en aan de daling van het Pond Sterling, een druk op verschillende prijzen uitgeoefend, die een verdere belemmering voor het wereldherstel vormt.

De vooruitgang, die in een aantal landen in den aanvang van dit jaar kon worden waargenomen, is in de meeste dier landen verlangzaamd of tot staan gekomen, terwijl de terugslag in de Vereenigde Staten van Amerika scherper vorm heeft aangenomen. In Engeland is een stagnatie in het herstel ingetreden, terwijl de toestand in Duitschland ook ongunstiger is geworden.

In de goudlanden, waaraan hieronder een afzonderlijke beschouwing zal worden gewijd, zijn de moeilijkheden van het deflatieproces zeer groot en met name in Nederland is de economische toestand bepaald ongunstig te noemen. Bijzonder bedenkelijk is hier te lande de omvang van de werkloosheid.

De thans in de goudlanden gevolgde economische politiek levert geen uitzicht op een spoedig economisch herstel. De Resolutie, waarmede de conferentie van vertegenwoordigers van het goudblok is geëindigd, en waarbij enkele vraagstukken commissoriaal worden gemaakt, terwijl tevens het openen van bilaterale onderhandelingen wordt voorgeschreven met het doel om binnen een jaar nieuwe handelsverdragen tot stand te brengen ter vergroting van den handelsomvang van de landen van het goudblok onderling, zal aan deze landen niet op korten termijn verbetering kunnen brengen. De ervaring, met internationale resoluties opgedaan, is in dit opzicht al zeer weinig bemoedigend. Het vraagstuk, waarom het in al deze landen gaat, t.w. het verkrijgen van een beter verband tusschen hun kostenniveau en de daling van het wereldprijsniveau der goederen, is, als men op

deze resolutie mag afgaan, geen stap nader tot zijne oplossing gekomen.

Met betrekking tot de geld- en kapitaalmarkt is het beeld weinig veranderd en over het geheel wellicht iets verbeterd door het succes van de Fransche emissie, waardoor de schatkist van dat land voorloopig uit de moeilijkheden is geholpen. De internationale credietverleening vertoont echter nog steeds een droevig verval, terwijl het vraagstuk der valutastabilisatie nog steeds op oplossing wacht.

Zoo toont dus het derde kwartaal van 1934 een uitermate somber aspect. Vanaf het begin van het jaar, toen de toestand iets gunstiger leek, vooral ook door de voorloopige stabilisatie van den Dollar, is de internationale conjunctuur aanhoudend blijven dalen.

INHOUD:

	Biz
Inleiding	935
De loop der prijzen	936
De wereldproductie in 1933	938
Productie van voedings- en genotmiddelen.....	938
Voorraadstatistiek van groothandelsartikelen	939
Productie van metalen en andere grondstoffen	940
Industriële productie.....	941
Geld- en kapitaalmarkt	942
Deviezenmarkt	943
Lijnen betreffende de conjunctuur in Nederland	944
De ontwikkeling van het deflatieproces in de landen van het goudblok	948
Crisiswetgeving in Nederland	952
De loop der prijzen van groothandelsartikelen gedurende het derde kwartaal van 1934	955
Statistisch overzicht van groothandelsprijzen	956
De economische toestand van:	
Nederlandsch-Indië	967
Duitschland	968
Groot-Brittannië	969
Vereenigde Staten.....	971
Conjunctuurgegevens betreffende Nederland, Nederlandsch-Indië, Duitschland, Groot-Brittannië, Vereenigde Staten.....	974

DE LOOP DER PRIJZEN.

De ontwikkeling van de indexcijfers van de groot-handelsprijzen in de verschillende landen geeft, zooals onderstaande tabel laat zien, weinig aanleiding tot opmerkingen. In de niet-goudlanden is, met uitzondering van Japan en Engeland, een stijging op te merken, in de goudlanden blijven deze indexcijfers vrijwel stabiel of bewegen zich in opwaartsche richting. Alleen in Frankrijk en Ned.-Indië is nog een daling op te merken. Belangrijker is echter de ontwikkeling van de prijzen van de afzonderlijke artikelen.

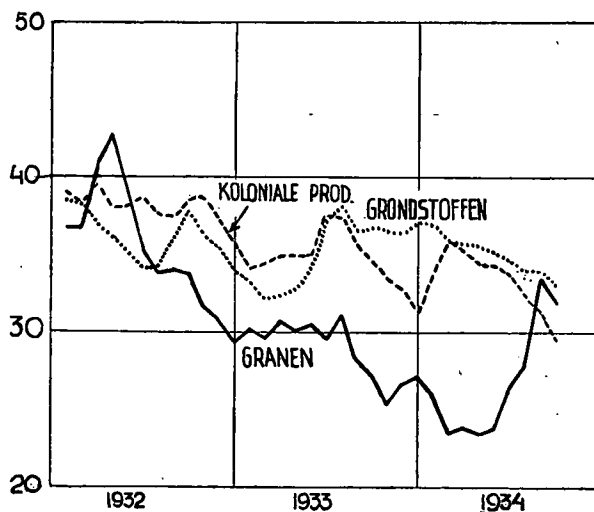
In het afgelopen kwartaal is opnieuw gebleken, dat aan de dalende beweging van de goudprijzen nog steeds geen einde is gekomen. Van 22 belangrijke wereldproducten, die in de tabel op pag. 937 zijn opgenomen, hebben in de afgelopen maanden 6 een nieuw laagtepunt bereikt; nl. koper, lood, zink, steenkolen, wol en suiker. Met uitzondering van suiker behoren alle tot de grondstoffen. Het indexcijfer van grondstoffen (14 producten) stond eind September dan ook nog slechts 2 pCt. boven het laagtepunt, dat in Februari 1933 werd geregistreerd en is het laagste van dit jaar.

Ook het indexcijfer van koloniale producten (ge-notmiddelen) is in dit kwartaal weer opnieuw gedaald, waardoor het op een tot dusverre ongekend laag niveau is gekomen, hetgeen vooral aan den zeer lagen suikerprijs is toe te schrijven.

In opwaartsche richting bewoog zich het indexcijfer van granen in Juli en Augustus; in September is het echter weder gaan dalen. Het staat evenwel nog aanzienlijk boven het laagste punt, dat in April is geregistreerd. Zulks is voornamelijk te danken aan den sterk gestegen gerstprijs. Want de prijs van tarwe was, hoewel gestegen, op 1 October jl. nog 22 pCt. lager dan aan het begin van dit jaar.

De nevenstaande grafiek laat de beweging van de indexcijfers van de groepen duidelijk zien.

De ongunstige prijsontwikkeling van het indexcijfer van grondstoffen — 5 van de 14 producten bereikten, zooals reeds gezegd, een nieuw laagtepunt

— is voornamelijk aan drie oorzaken toe te schrijven, nl. aan:

- 1o. de controle op den invoer in Duitschland;
- 2o. de dalende conjunctuur in de belangrijkste industrielanden;
- 3o. de dalende beweging van het Pond Sterling.

Welke beteekenis aan elk dezer factoren is toe te kennen, is moeilijk na te gaan. Dat de eerstgenoemde factor voor de prijsontwikkeling van metalen zeer belangrijk is geweest, staat vast. De controle op den invoer van metalen in Duitschland heeft, naast een besparing op het verbruik, vooral ten doel om de inheemsche metaalproductie aan te moedigen. Het protectionisme, dat tot zoo belangrijke verschuivingen in de agrarische productie van Duitschland heeft geleid, wordt thans op het gebied van de metaalproductie voortgezet. Bedenkt men, dat de invoer in Duitschland van koper 15 pCt., die van zink 12 pCt., die van lood 5 pCt. en die van tin 9 pCt. van de wereldproductie (cijfers van 1931) bedraagt, dan blijkt daaruit duidelijk de groote beteekenis van

Data	18 September 1931 = 100			1913 = 100		1914 = 100		1913 = 100								
	Indexc. „The Economist”			Irving Fisher Ver. Staten	Statistique Générale Frankrijk	Kamer v. Koophandel Milaan, Italië	Statistisch. Reichsamt Duitschland	Neder-land ¹⁾	Zweden ²⁾	Dene-marken ¹⁾	België ²⁾	Zwitser-land ²⁾	Australië ²⁾	Ned.-Indië ²⁾	Canada ²⁾	Japan ²⁾
30 Dec. '31	108.9	117.1	94.4	96.1	93.4	96.9	94.6	85	109.9 (76.5)	119	83.1	103	131.0	105	110.0	114.1
27 Jan. '32	108.3	115.7	93.8	93.5	93.6	95.8	91.6	84	108.5 (77.6)	118	80.8	101	130.0	93	108.4	120.5
29 Juni '32	97.4	99.3	80.5	86.4	91.5	89.5	88.1	78	107.5 (75.0)	113	74.7	95	127.8	84	104.0	110.6
21 Sept. '32	106.0	117.4	89.6	90.5	89.7	91.2	87.1	76	109.4 (72.6)	119	77.0	95	132.4	83	104.5	126.5
14 Dec. '32	102.2	112.1	78.2	85.1	87.9	91.4	85.0	77	106.7 (71.2)	119	75.4	92	125.6	78	100.0	139.5
11 Jan. '33	101.8	109.7	80.3	83.1	87.1	90.7	83.8	75	104.1 (70.9)	117	75.3	91	123.5	77	99.8	139.8
8 Febr. '33	100.0	105.2	77.2	80.2	88.1	89.8	83.2	74	103.6 (70.4)	124	74.6	90	122.2	77	99.3	135.7
8 Mrt. '33	99.2	105.1	—	—	87.2	88.0	84.1	72	103.6 (70.2)	123	73.5	90	122.5	72	100.6	134.0
5 Apr. '33	98.2	102.9	82.0	81.5	87.0	86.2	83.2	71	103.9 (69.2)	122	72.2	91	124.8	71	102.1	133.1
17 Mei '33	103.1	112.5	104.5	87.9	86.1	86.0	84.8	72	104.6 (67.2)	123	72.3	92	129.2	74	104.5	133.6
14 Juni '33	105.5	115.0	110.6	92.1	87.0	86.9	85.4	73	104.6 (67.5)	123	73.1	91	132.3	72	105.6	135.7
12 Juli '33	109.1	119.9	129.2	99.8	90.2	86.5	86.1	73	105.9 (67.7)	125	72.9	92	133.7	72	110.1	137.6
9 Aug. '33	107.6	118.6	122.1	101.9	88.6	86.4	86.7	73	106.6 (67.1)	126	72.2	91	134.6	71	108.4	136.0
6 Sept. '33	108.6	118.4	118.2	102.8	88.8	86.3	86.6	75	108.0 (65.0)	128	71.5	91	136.1	69	107.6	137.8
4 Oct. '33	107.2	114.8	119.4	103.1	87.2	84.9	87.8	—	108.3 (65.0)	127	70.5	91	132.8	68	106.1	136.3
1 Nov. '33	105.9	114.4	114.0	104.1	86.5	84.3	88.3	76	108.9 (66.6)	128	69.9	91	130.0	68	107.3	135.0
13 Dec. '33	105.3	114.8	117.0	104.4	87.2	84.5	88.4	77	109.3 (68.3)	129	69.8	91	132.0	67	107.8	132.6
31 Jan. '34	108.8	118.0	124.8	105.6	87.2	84.4	88.5	79	111.3 (67.9)	130	69.8	92	133.8	68	110.3	132.6
28 Febr. '34	109.1	121.3	128.0	107.9	86.1	84.1	88.0	80	111.2 (64.8)	131	69.6	91	133.5	69	112.6	134.1
28 Mrt. '34	108.3	121.4	127.5	107.3	85.9	84.2	88.1	79	111.7 (64.9)	129	68.9	91	134.1	68	112.5	133.7
25 Apr. '34	108.2	119.8	125.3	106.0	85.4	83.2	87.7	79	113.5 (66.5)	128	68.3	90	135.2	68	111.1	133.7
23 Mei '34	108.2	121.4	128.8	109.5	84.7	83.9	88.5	77	113.2 (65.7)	128	67.7	89	133.8	67	111.1	133.1
20 Juni '34	108.1	123.4	133.9	113.1	82.7	83.9	89.6	76	114.0 (65.6)	128	68.0	89	134.5	67	112.6	131.9
18 Juli '34	109.5	124.8	136.7	113.2	81.4	83.2	91.1	77	114.0 (65.4)	129	67.9	89	136.3	67	112.5	131.6
15 Aug. '34	111.1	129.2	145.0	112.8	81.8	84.2	92.1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
29 „ '34	111.1	129.1	150.6	115.6	82.0	84.1	92.0	78	116.0 (66.1)	134	68.3	90	—	—	—	—
12 Sept. '34	110.0	127.7	150.3	115.9	81.8	84.1	92.2	—	—	—	—	—	—	—	—	—
26 „ '34	108.7	125.7	149.0	116.1	81.4	84.3	92.5	—	—	—	—	—	—	—	—	—
10 Oct. '34	107.8	123.1	146.8	115.6 ¹⁾	80.7 ¹⁾	84.4 ¹⁾	92.6 ¹⁾	—	—	—	—	—	—	—	—	—

1) Deze cijfers hebben betrekking op 3 Oct. 2) Maandgemiddelden. Cijfers tusschen haakjes goudpariteit.

Duitschland als koper op de wereldmarkt van deze metalen.

De toenemende bescherming van de metaalproductie in Duitschland heeft er natuurlijk toe geleid, dat de inheemsche prijzen hooger zijn dan de wereldmarktprijzen, zooals uit de volgende tabel blijkt. ¹⁾

Prijzontwikkeling (in R.M.) van enkele metalen in Duitschland en op de wereldmarkt in 1934.

	3 Jan.	26 Mrt.	1 Aug.	8 Aug.	31 Aug.	26 Sept.
Koper.						
Londen	48.85	45.45	40.20	40.20	38.73	37.60
Berlijn	49.25	48.00	42.25	48.00	46.25	43.75
Lood.						
Londen	14.50	14.60	13.50	13.35	13.00	12.89
Berlijn	14.75	15.37	20.00	19.75	19.50	17.50
Zink.						
Londen	19.25	18.60	16.70	16.95	16.70	15.16
Berlijn	18.75	20.00	21.50	20.75	19.48	19.50
Tin.						
Londen	304.50	299.00	286.10	283.70	280.10	282.65
Hamburg	312.50	308.00	305.50	305.50	299.50	306.50
Nikkel.						
Londen	304.50	284.10	252.00	252.00	249.60	245.65
Berlijn	305.00	305.00	270.00	270.00	270.00	270.00

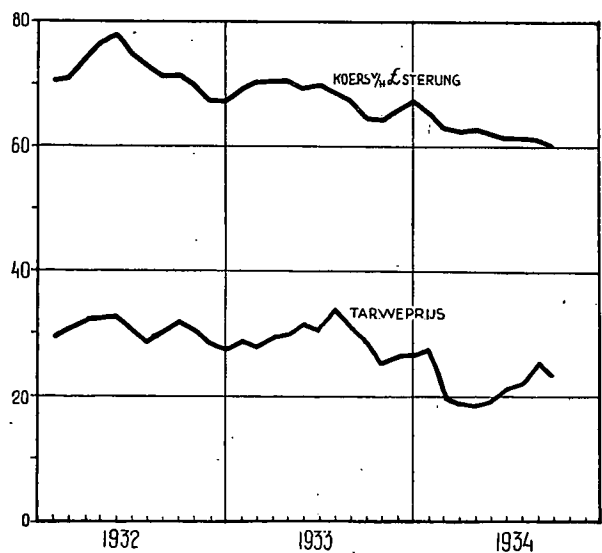
Reeds vanaf einde Maart van dit jaar, toen voor het eerst in de prijsverhoudingen werd ingegrepen, is dit verschijnsel te constateeren. Vóór de invoering van de richtprijzen in het begin van Augustus was de marge tusschen de Duitse en de wereldmarktprijzen steeds grooter geworden. Door herhaalde verlagingen van de richtprijzen, die evenwel gepaard gingen met daling van de wereldmarktprijzen, is weliswaar geen nivelleering met de wereldmarktprijzen verkregen, zooals door de regeering was aangekondigd, maar de wanverhouding is thans inderdaad niet meer zoo groot als begin Augustus. Na een hernieuwde verlaging van de richtprijzen op 2 October, is de prijs van koper ongeveer 15 pCt., die van lood ongeveer 30 pCt., die van zink ongeveer 25, die van tin 8 pCt. en die van nikkel 15 pCt. hooger dan de wereldmarktprijs.

Dat onder deze omstandigheden de prijzen van koper, lood en zink, mede onder invloed van de ongunstige productie- en verbruiksverhoudingen in de wereld, tot een nieuw laagtepunt zijn gedaald, is dan ook niet te verwonderen.

¹⁾ Deze tabel is ontleend aan de Frankfurter Zeitung van 30 Sept. 1934.

De twee andere belangrijke factoren, die tot een daling van het indexcijfer van de grondstoffen hebben geleid, zullen hieronder bij de betreffende afdeelingen ter sprake komen.

In tegenstelling tot de prijsdaling van grondstoffen, die voor een belangrijk deel een gevolg is van de vermindering van de vraag, is de prijsstijging van granen in het begin van het derde kwartaal voornamelijk toe te schrijven aan de beperking van het aanbod, dat in de toekomst te verwachten is. Wij zullen aan dit belangrijke verschijnsel hieronder nadere aandacht schenken. Alvorens hiertoe over te gaan, vestigen wij eerst nog de aandacht op het verbroken parallellisme tusschen den koers van het Pond t.o.v. de goudvaluta's en den tarweprijs. Tengevolge van de groote invoerbehoefte van Engeland en door allerlei andere oorzaken staat de tarweprijs (in goud) sterk onder invloed van de koersschommelingen van het Pond Sterling. In 1932, 1933 en het begin van 1934 bestond tusschen deze beide een zeer hooge correlatie. Deze correlatie is echter in het laatste halfjaar geheel verbroken.

Indien het Pond t.o.v. de goudvaluta's in de afgelopen maanden niet was gedaald, zou de tarweprijs waarschijnlijk sterker gestegen zijn dan thans het geval is geweest.

Artikelen	Laagste prijs tot begin Januari 1934	Datum	Laagste prijs 1934	Datum	Prijs begin October 1934	Stijging in proc. sedert laagsten prijs	Stijging en daling van begin Jan. 1934 tot begin Oct. 1934
Indexcijfer van Grondstoffen:							
	32.1	Febr. '33	32.7	1 Oct. '34	32.7	2	- 12
Lijnzaad	f 125,50	3 April '33	f 130,25	5 Maart	f 141,00	12	- 5
Kopér	£ 18.5/-	12 Dec. '32	£ 16.4 -	1 Oct.	£ 16.4/-	-	- 25
Lood	£ 7.-/6	25 Juli '32	£ 6.4/-	10 Sept.	£ 6.6/6	2	- 15
Tin	£ 81.10/-	11 April '32	£ 137.2 -	17 Sept.	£ 139.1/-	71	- 9
Gieterij-ijzer	Sh. 33.6	13 Febr. '33	Sh. 31.6	18 Juni	Sh. 32/6	3	- 10
Zink	£ 8.2/6	18 Juli '32	£ 7.6/3	10 Sept.	£ 7.8/-	2	- 24
Steenkolen	f 6,60	16 Oct. '33	f 6,00	3 Sept.	f 6,00	-	- 13
Petroleum	\$ 0,15	13 Juli '31	\$ 0,62	1 Oct.	\$ 0,62	313	- 6
Katoen	\$cts. 5,15	13 Juni '32	\$cts. 6,75	14 Mei	\$cts. 7,45	45	- 13
Wol (Merino)	d. 14,75	1 Dec. '32	d. 14,50	27 Sept.	d. 14,50	-	- 44
Koehuiden	f 8,75	2 Juni '32	f 11,50	12 Juni	f 11,75	34	- 13
Vurenhout	f 60,-	5 Sept. '32	f 73,00	1 Oct.	f 73,00	22	- 3
Copra	f 7,375	9 Oct. '33	f 6,50	3 April	f 6,75	4	- 11
Rubber	Sh. -/1,3125	27 Juni '32	Sh. -/2,8125	15 Jan.	Sh. -/4,375	233	52
Granen:							
Tarwe	f 4,30	16 Oct. '33	f 3,15	26 Maart	f 3,60	14	- 22
Rogge	f 2,85	13 Nov. '33	f 2,65	26 Maart	f 3,90	47	16
Maïs	f 58,-	16 Oct. '33	f 60,00	28 Mei	f 72,00	24	6
Gerst	f 56,-	2 Jan. '34	f 55,50	23 April	f 94,00	71	68
Indexcijfer van koloniale producten:							
	30.3	11 Dec. '33	27.9	1 Oct. '34	27.9	-	- 13
Cacao	Sh. 11/1	11 Dec. '33	Sh. 11/7	2 Jan.	Sh. 12/-	8	4
Koffie	Cts. 16	2 Jan. '34	Cts. 16	2 Jan.	Cts. 16,50	3	3
Suiker	f 4,50	20 Nov. '33	f 3,50	1 Oct.	f 3,50	-	- 30
Thee	Cts. 22,75	4 Aug. '32	Cts. 31,50	20 Sept.	Cts. 31,50	38	- 23

De wereldproductie in 1933.

De geweldige droogte, die dezen zomer in verschillende gebieden van het Noordelijk halfrond heeft geheerscht, heeft vooral de tarwe-oogsten zeer ongunstig beïnvloed. Het is te verwachten, dat diensengevolge dit jaar de wereldproductie van voedingsmiddelen, die sedert 1928 vrij stabiel is gebleven, zal verminderen, waardoor ook de nog groote voorraden, vooral van tarwe, zullen dalen. Uit de recente berekeningen van het Economisch Secretariaat van den Volkenbond ¹⁾ blijkt, welke verschuivingen in de wereldproductie t/m. 1933 hebben plaats gevonden.

Gemiddelde 1925—1929 = 100.

	1926	1927	1928	1929	1930	1931	1932	1933*
A. Basisprod. (totaal)	96	100	103	106	103	98	95	97
bestaande uit:								
Agrarische prod.	97	99	103	103	104	102	103	102
Niet-agrarische productie	92	100	105	114	101	86	73	82
Onbew. voedingsm.	97	100	103	103	104	102	104	103
Industr. grondst.	94	99	104	111	102	91	81	88
B. Industriële productie ¹⁾ :								
Wereld z. Rusl.	94	99	104	110	94	81	69	79
Wereld m. Rusl.	94	99	105	112	98	87	77	87
C. Volumes van den wereldhandel	94	101	104	110	102	94	81/82	82,83

*) = voorloopig. ¹⁾ Indexcijfers van het Institut für Konjunkturforschung.

In deze tabel is, zooals men ziet, voor de wereldproductie een verdeling gemaakt naar de herkomst en naar de bestemming. De voortbrenging van landbouwproducten, vooral die van onbewerkte voedingsmiddelen, is sedert 1928 vrijwel stabiel gebleven. Daarentegen is de wereldproductie van industriële grondstoffen, die in 1932 haar dieptepunt bereikte, in 1933 met bijna 9 pCt. gestegen; zij is echter nog 12 pCt. lager dan het gemiddelde van de jaren 1925—1929. De wereldproductie van industriële grondstoffen van niet-agrarische herkomst steeg echter in 1933 sterker (met 12 pCt.) dan die van agrarische herkomst (4 pCt.).

De bovenstaande gegevens brengen duidelijk naar voren, dat de wereldproductie van industriële grondstoffen zich vrijwel parallel beweegt met den index van de industriële bedrijvigheid. Deze index, die tot 1932 sterker was gedaald, is in 1933, ook sterker gestegen dan de grondstoffenproductie. De gevolgen van deze grootere stijging hebben zich geopenbaard in een vermindering van de wereldvoorraden.

In tegenstelling tot de gestegen productie van grondstoffen en industriële artikelen is het volumen van den wereldhandel in 1933 nagenoeg onveranderd gebleven. Dit is aan verschillende oorzaken toe te schrijven. In de genoemde publicatie van den Volkenbond is een vergelijking gemaakt tusschen de wereldproductie en den wereldhandel van verschillende groepen van producten. Hoewel deze groepen in verband met de samenstelling ²⁾ niet geheel voor vergelijking vatbaar zijn, kunnen er niettemin enkele conclusies uit getrokken worden.

Indexcijfers van de wereldproductie.

	1929	1932	1933*
Onbewerkte voedingsmiddelen	100	101	100
Grondstoffen	100	73	79
Productie van mijnbouw- en industriële producten	100	68,5	77

Indexcijfers van het volumen van den wereldhandel.

	1929	1932	1933*
Voedingsmiddelen	100	91	83,5
Grondstoffen, onbewerkt of gedeeltelijk bewerkt	100	80	86,5
Fabrikaten	100	58	59

*) = voorloopig.

Ondanks de gelijkblijvende wereldproductie van onbewerkte voedingsmiddelen, is de wereldhandel zeer sterk gedaald. Hierin komt het toenemende pro-

¹⁾ La production mondiale et les prix 1925—1933.

²⁾ Men zie de verschillende indeeling van groepen in onderstaande tabellen.

tectionisme van de Europeesche invoerlanden van granen tot uiting, dat geleid heeft tot een daling van den uitvoer vooral van de Ver. Staten. Hetzelfde geldt voor suiker; de uitvoer van Cuba en Java is sedert 1929 met ongeveer 50 pCt. gedaald.

Ook bij de industriële producten doet zich hetzelfde verschijnsel voor. Terwijl de index van de industriële productie (waarin de minerale productie is begrepen) in 1933 77 bedroeg, is de wereldhandel in fabrikaten gedaald tot 59. Men behoeft er niet aan te twijfelen, aldus de Volkenbond in zijn publicatie, dat een deel van deze verschillen toe te schrijven is aan de toenemende industriële autonomie van een groot aantal landen. Niet alleen is in een aantal landen een toenemende industrialisatie — vooral op textielgebied — op te merken, doch de handel in industrieproducten tusschen de industrielanden is eveneens afgenomen. Vooral van 1932 op 1933 is deze tendens op te merken. Terwijl de industriële productie met 12 pCt. steeg, nam het volumen van den uitvoer van industrieproducten slechts met ongeveer 2 pCt. toe.

Productie van voedings- en genotmiddelen.

Van de 4 belangrijkste granen is de prijs van tarwe het sterkst gedaald en de prijsstijging, die sedert Juni heeft plaats gevonden, is ook hier het geringst geweest. De ook thans nog zeer lage tarweprijs wijst op de groote moeilijkheden, die in de productie- en consumptiesfeer nog overwonnen moeten worden. Want tegenover de geringe tarweproductie van dit jaar, staat de behoefte van de verbruikslanden, die vooral, wat de Europeesche landen betreft, tot dusverre nog steeds is afgenomen. Dit blijkt wel zeer duidelijk uit de toenemende bebouwing van gronden met tarwe in de Europeesche invoerlanden. ¹⁾

Met tarwe bebouwde oppervlakte in miljoenen ha.

	1929/30	1931/32	1932/33	1933/34 *
4 belangrijkste exportlanden	48.1	45.5	46.9	43.6
Donau exportlanden	7.4	8.5	7.6	8.0
Europeesche invoerlanden	19.3	20.2	20.9	21.5

*) Voorloopige cijfers.

De protectionistische maatregelen in de meeste Europeesche landen hebben geleid tot een vermindering van de bebouwde oppervlakte in de Ver. Staten, Argentinië en Australië. In Canada, dat van 1928 tot 1932 de bebouwde oppervlakte had uitgebreid, heeft in 1933 eveneens een vermindering plaats gevonden. De bovenstaande gegevens werpen een beter licht op de reële verhoudingen dan de productiecijfers, omdat door de droogte de oogst in Noord-Amerika veel lager is dan met deze cijfers overeenkomt.

De jongste gegevens van het Internationaal Landbouw Instituut te Rome wijzen op een zeer kleinen oogst van het Noordelijk halfrond. De oogst van dit jaar zal volgens schatting 75 miljoen quintalen minder bedragen dan in 1933 en 110 miljoen quintalen minder dan het gemiddelde van de periode 1928 t/m. 1932.

Tarweproductie op het Noordelijk halfrond. In miljoen quintalen.

Jaren	Europa	Amerika	Azië ¹⁾	Afrika	Totaal ²⁾
1928	384	406	109	29	928
1929	395	310	132	34	871
1930	370	360	150	29	909
1931	391	346	139	32	908
1932	406	326	126	35	893
1933	476	220	136	30	862
1934 ³⁾	401	213	141	34	789

Gemiddelde:

1928—1932 389 349 131 32 901

¹⁾ Zonder China. ²⁾ Zonder Sovjet-Rusland en China.

³⁾ Voorloopige gegevens.

⁴⁾ Ontleend aan „La Production mondiale et les prix”, publicatie van den Volkenbond.

Voor het Zuidelijk halfrond wordt ook een lagere oogst verwacht, daar in Argentinië en Australië de bebouwde oppervlakte met resp. 6 en 13 pCt. is verminderd.

Wat het verbruik betreft, is de invoer van de Europeesche importlanden dit jaar opnieuw gedaald. Deze daling betreft niet Engeland, dat dit jaar zelfs iets meer heeft afgenomen dan in 1932/'33.

Netto-invoeren van tarwe van Europa.

Aug. t/m. Juli	Engeland	Totaal Europa
1933/'34	64.6	106.5 miljoen quintalen
1932/'33	63.5	122.1 " " "
1931/'32	—	166.8 " " "
1930/'31	—	167.8 " " "

De werelduitvoer is in het afgelopen oogstjaar dan ook opnieuw gedaald tot 147.5 miljoen tegen 171 miljoen in 1932/'33 en 217 miljoen quintalen in 1931/'32.

De oogst van rogge is dit jaar eveneens zeer laag, voornamelijk als gevolg van de weersomstandigheden, waardoor vooral de grootste Europeesche productielanden (Duitsland, Polen en Tsjecho-Slowakije) zijn getroffen. Zodoende is de Europeesche productie dit jaar, met uitzondering van den zeer slechten oogst in 1931, lager dan in de laatste zeven jaren het geval is geweest.

Roggeproductie op het Noordelijk halfrond.¹⁾

In miljoen quintalen.

Jaren	Europa	Andere landen ²⁾	Totaal ³⁾
1928	230	15	245
1929	239	16	255
1930	235	20	255
1931	197	13	210
1932	237	15	252
1933	255	9	264
1934 ²⁾	214	9	223
Gemiddelde 1928—1932	227	16	243

¹⁾ Behalve Sovjet-Rusland. ²⁾ Voorlopige gegevens.

VOORRAADSTATISTIEK VAN GROOTHANDELSARTIKELLEN.¹⁾

	TIN ²⁾		LOOD ³⁾		ZINK		RUBBER ⁴⁾		PETROLEUM		STEENKOLEN		SUIKER ⁵⁾		KOFFIE ⁶⁾		THEE		TARWE ⁹⁾		KATOEN ¹⁰⁾					
	Wereld	in 1000 long-tons	Voorraad	Verbruik	Kartel	Wereld	Voorraad	Verbruik	Vereen. Staten		Europa		Wereld	Voorraad	Verbruik	Wereld ⁷⁾	Voorraad	Verbruik	Londen		Amsterdam		Wereld	Wereld	Voorraad	Verbruik
									in mill. barrels	in mill. tons	in mill. tons	in mill. tons							in mill. lbs.	in 1000 kst.v. pl. 45 Kg.	in mill. qtrs.	in 1000 balen				
1925	17.1	11											3.3	13	9.6 ⁸⁾	50	187.3	31.5					5.635	26		
1926	15.8	11											3.2	12	10.9 ⁸⁾	53	191.3	57.4					8.225	35		
1927	15.6	11							543	5.7		3.8	15	18.4 ⁸⁾	89	213.0	64.7					47.3	7.037	28		
1928	24.9	15							624	6.0		4.4	16	18.8	83	220.5	88.2					50.0	7.024	28		
1929	32.4	18						334.5	42	630	5.0	6.7	25	25.1	118	260.4	69.6					72.9	7.234	28		
1930	46.6	29	90.5					479.9	69	608	17.4	8.5	31	29.3	131	261.6	68.5					72.9	9.731	32		
1931	59.2	44	148.3					623.6	90	568	20.7	8.8	33	34.3	154	244.7	89.4					76.1	10.709	48		
1932	55.9	56	177.0	148.6	611.8	92	525	20.8	8.9	33	28.4	121	285.8	64.2	74.1	10.807	49					66.6	10.240	42		
1933	29.1	23	210.5	134.2	650.5	81	513	18.9	8.3	31			269.8	75.2	66.6	10.240	42									
Jan. '32	60.4	60	156.4	189.3	646.6	99	547	20.7	8.3	32	34.4	146	248.3	83.4	79.0	10.742	48									
Febr.	59.6	60	161.9	191.2	634.9	97	568	21.0	8.4	32	34.2	146	240.4	80.2	76.5	10.613	48									
Maart	60.2	60	165.7	177.5	614.9	94	549	21.0	8.6	33	34.3	146	213.3	75.9	74.5	10.243	46									
April	60.5	61	165.3	177.5	614.7	94	570	21.0	9.0	34	33.4	142	171.2	71.7	66.2	9.462	42									
Mei	59.4	59	169.1	174.4	621.8	95	571	21.6	8.3	32	30.7	131	182.1	73.6	61.0	8.849	40									
Juni	58.2	58	176.8	167.8	585.2	89	538	21.5	7.7	30	29.1	126	182.2	72.0	55.6	8.281	37									
Juli	59.8	60	176.8	167.8	572.4	87	559	21.5	7.8	30	7.3 ¹¹⁾	31	183.9	75.4	51.0	7.632	34									
Aug.	56.7	57	173.4	163.2	589.0	90	560	21.1	7.5	29	6.9 ¹¹⁾	29	202.7	92.5	53.0	7.546	31									
Sept.	56.3	56	169.9	154.6	594.8	91	530	20.0	7.2	27	6.4 ¹¹⁾	27	219.1	79.0	62.2	8.239	34									
Oct.	56.1	56	167.1	154.6	598.7	91	526	20.0	7.8	29	29.1	126	239.0	61.1	66.1	9.552	39									
Nov.	56.2	56	175.1	153.8	602.5	92	545	19.7	9.0	34	28.8	123	263.8	61.7	65.7	10.778	44									
Dec.	55.9	56	177.0	148.9	611.8	93	509	19.5	8.9	34	28.4	121	285.8	64.2	74.1	10.807	44									
Jan. '33	54.3	42	188.6	152.2	651.7 ⁴⁾	81	508	19.5	8.6	32	27.1	115	295.5	83.9	80.4	10.832	45									
Febr.	52.7	41	194.7	150.0	642.9	80	503	19.7	8.5	32	25.4	108	292.1	98.6	77.6	10.365	43									
Maart	51.7	40	198.7	151.3	642.2	80	510	20.4	8.9	34	24.7	105	275.6	95.9	72.2	9.866	41									
April	49.9	39	201.9	148.2	626.1	78	504	21.0	8.8	33	23.7	101	262.4	96.8	65.3	9.362	39									
Mei	48.9	38	202.2	141.9	625.0	78	510	21.1	8.4	32	21.8	93	257.4	114.2	59.4	8.661	36									
Juni	46.6	36	198.3	131.8	623.6	77	514	21.0	7.7	29	20.9	89	244.8	115.3	57.3	8.038	33									
Juli	44.9	35	180.6	128.1	616.9	77	521	21.0	7.4	28	20.3	86	234.4	119.1	57.5	7.510	31									
Aug.	40.0	31	170.1	125.5	602.6	75	530	21.2	6.9	26	20.2	86	235.1	106.0	60.3	7.088	29									
Sept.	35.9	28	175.1	129.2	616.7	77	530	20.9	6.4	24	21.3	91	235.3	96.1	64.5	7.871	32									
Oct.	33.8	26	184.1	130.8	622.1	77	525	20.4	7.8	29	22.5	96	248.3	89.2	64.6	9.253	38									
Nov.	31.7	25	197.5	128.7	636.8	79	518	19.9	8.4	32	22.6	96	254.5	94.0	62.6	10.842	46									
Dec.	29.1	23	210.5	134.2	650.5	81	513	18.9	8.3	31	7.7 ¹¹⁾	33	269.8	75.2	66.6	10.240	42									
Jan. '34	28.4	22	214.8	139.9	650.8	81	507	18.6	7.7	29	7.8 ¹¹⁾	33	275.1	81.1	72.8	9.764	40									
Febr.	27.6	21	222.4	134.2	651.9	81	502	18.7	7.6	29	7.6 ¹¹⁾	32	265.8	77.8	69.8	9.033	37									
Maart	24.4	19	227.7	123.8	652.0	81	507		8.0	30	8.1 ¹¹⁾	34	251.5	69.8	66.6	8.546	35									
April	22.4	18	244.6	113.8	649.4	81	506		8.2	31	16.5 ⁸⁾	70	239.2	84.8	61.9	8.026	33									
Mei	21.0	16	237.3		670.6	83	504		8.0	30	8.6 ¹²⁾	37	222.0	88.2	58.0	7.406	30									
Juni	20.1	16	239.7		660.0	82	507		6.5	25	14.0	60	212.2	83.7	56.5	6.948	29									
Juli	20.6	16	239.3		677.8	84			6.9	26	12.3	52	208.9	84.0	59.7	6.571	27									
Aug.	19.6	15			675.4	84			6.4	24	10.7	46	219.4	91.9	61.4	6.302	26									
Sept.	18.7	15										8.3 ¹²⁾	35	232.5	88.2		6.987	29								

¹⁾ De cijfers hebben betrekking op het einde van de maand (jaar) of het begin van de daarop volgende maand.

²⁾ De visible supply volgens W. H. Gartsen (vroeger Ricard en Freiwald). Het wereldverbruik bedroeg in 1932 ruim 117.000 ton.

³⁾ Voorraden in de Ver. Staten en Engeland.

⁴⁾ Wijnand & Keppler's Rubberbericht. In Februari 1934 zijn de wereldvoorraadjfers gewijzigd. De gewijzigde cijfers gaan niet verder terug dan Januari 1933. De wereldvoorraden van vóór 1933 zijn dus niet te vergelijken met die vanaf 1933.

⁵⁾ Zichtbare voorraden volgens Czarnikow.

Statistiek der firma G. Duuring & Zoon.

⁷⁾ Niet inbegrepen de binnenl. voorr. in Brazilië. Sedert Juni niet inbegrepen de gouvernementvoorraden van Sao Paulo.

⁸⁾ Zonder Rio.

⁹⁾ Statistiek van George Broomhall. Zichtbare voorraden in de tweede hand in de Ver. Staten en Canada, en in de voornaamste havens van Groot-Brittannië, in Europa, Argentinië en Australië en stoomende partijen.

¹⁰⁾ Liverpool Cotton Association. De cijfers hebben betrekking op de voorraden in Engeland, op het Continent, in de Ver. Staten, te Alexandrië, te Bombay en in den Orient.

¹¹⁾ Zonder Santos.

¹²⁾ Zonder Rio en Santos.

Ook de oogst van *gerst* is dit jaar in vele gebieden aanzienlijk lager dan sinds vele jaren is voorgekomen. Dit geldt inzonderheid voor Noord-Amerika, waar de productie slechts de helft is van het gemiddelde van de periode 1928 t/m. 1932. De geweldige droogte heeft niet alleen de opbrengst nadeelig beïnvloed, doch heeft eveneens bijgedragen tot een sterke vermindering van de geoogste oppervlakte. In Azië en Afrika is de oogst vrij overvloedig geweest.

Productie van gerst op het Noordelijk halfrond.

Jaren	In millioenen quintalen			
	Europa	Amerika	Azië ²⁾	Afrika Totaal ³⁾
1928.....	162	102	38	24 326
1929.....	180	84	49	25 338
1930.....	165	96	46	20 327
1931.....	150	59	46	23 278
1932.....	170	84	41	24 319
1933.....	169	49	41	23 282
1934 ¹⁾	151	42	46	28 267
Gemidd. 1928-1932	165	85	44	23 317

¹⁾ Voorloopige gegevens. ²⁾ Behalve Britsch-Indië en Perzië. ³⁾ Behalve Sovjet-Rusland, Britsch-Indië en Perzië.

In tegenstelling met de graanprijzen, is de prijs van *suiker* het afgelopen kwartaal opnieuw tot een laagterecord gedaald. De Java-suikerpositie is onder deze omstandigheden weer ongunstiger geworden, waarop ook de jongste berichten van het sluiten van de fabrieken van de H.V.A. wijzen. In Europa wordt volgens de schatting van Mikusch de met suiker bebouwde oppervlakte weer vergroot, waardoor de productie, mede met het oog op de gunstige weersgesteldheden, groter zal zijn dan sedert 1930/31. Dit zal er toe leiden, mede met het oog op de geringe suikerproductie op Java, dat het aandeel van de riet-suikerproductie in de totale wereldproductie opnieuw daalt.

Ook de prijs van *koffie* blijft nog steeds laag, hoewel de marktpositie iets is verbeterd door de vermindering van de voorraden. De voorraden in Brazilië zijn echter nog steeds zoo groot, dat zij sterk zullen moeten verminderen, alvorens een definitief herstel kan intreden. De vernietigingscampagne kan dit proces bespoedigen, evenals een geringe koffie-oogst, die in het loopende jaar verwacht wordt en op ongeveer 14 millioenen balen wordt geschat. Zeer grote schommelingen in de productie blijken duidelijk uit de volgende gegevens:

	Wereldproductie in millioenen balen.		
	Brazilië	Andere landen	Totaal
1929/30.....	29.1	11.1	40.2
1930/31.....	11.6	16.3	27.9
1931/32.....	27.9	10.6	38.5
1932/33.....	16.5	11.6	28.1
1933/34.....	29.9	10.4	40.3

De geringe oogst, die dit jaar wordt verwacht zal dus medewerken tot een aanzienlijke vermindering van de voorraden. In welke mate de vernietigingscampagne dit proces heeft bevorderd, moge hieruit blijken, dat tot heden een hoeveelheid koffie is vernietigd, die groter is dan de overvloedige oogst, die in het afgelopen jaar is verkregen en tweemaal zoo groot is als de oogst die wordt verwacht.

De stemming op de *theemarkt* is in het afgelopen kwartaal zeer gedrukt geweest als een gevolg van de sterk gedaalde prijzen. De resultaten van de theerestrictie, die het eerste jaar zoo gunstig leken, zijn niet in alle opzichten bevredigend. Hoewel de productie van de aangesloten landen sterk is beperkt, neemt de productie van de outside-landen toe. Formosa en Japan breiden hun productie gestadig uit, zooals uit onderstaande tabel blijkt.

Uitvoer van thee uit de voornaamste productielanden der wereld (exclusief China).

	1934		1933	
	Jan. t/m. Juli		Jan. t/m. Juli	
	1000 kg.	1000 lbs.	1000 kg.	1000 lbs.
N. Br. Indië.....	41.405	91.282	45.628	100.592
Z. Br. Indië.....	13.914	30.676	13.215	29.134
Ceylon.....	63.616	140.251	64.661	142.554
Java.....	30.589	67.438	39.880	87.921
Sumatra.....	7.339	16.179	7.575	16.700
Japan.....	5.812	12.812	4.847	10.685
Formosa.....	5.722	12.614	3.376	7.443
Totaal.....	168.397	371.252	179.182	395.029

Volgens recente berichten zal Rusland zijn productie zoodanig uitbreiden, dat het op den duur in eigen verbruik zal kunnen voorzien. Bovendien moet men er nog rekening mede houden, dat de thee-export van de aangesloten landen dit oogstjaar groter kan zijn dan het vorige, omdat alle deelnemers aan de theerestrictie in het eerste jaar minder hebben uitgevoerd dan hun was toegestaan (met uitzondering van Britsch-Indië, wat den uitvoer over land betreft). Het quotum voor deze landen luidt volgens de Vereeniging voor de Theecultuur in Ned.-Indië voor het loopende jaar als volgt:

	Export-quotum 1934/35	Minder uitgevoerd 1933/34	Totaal quotum 1934/35
	lbs.	lbs.	lbs.
Ned.-Indië.....	151.897.375	11.433.085	163.330.460
Britsch-Indië:			
Oyer zee.....	329.999.150	2.726.161	332.725.311
Oyer land.....	4.771.282	— ¹⁾	— ¹⁾
Ceylon.....	220.082.290	12.020.627	232.102.917
	706.750.097	— ¹⁾	— ¹⁾

¹⁾ De uitvoeren overland hebben het quotum overschreden. De juiste cijfers moeten nog worden vastgesteld.

Wat het verbruik betreft, valt in de eerste plaats een verschuiving in de vraag naar goedkope theeën te constateeren, hetgeen de prijzen voor de betere soorten nadeelig beïnvloedt. Daarnaast neemt het verbruik in enkele landen als gevolg van valutamoelijkheden af. In dit verband moet ook gewezen worden op den aandrang van de producenten in Indo-China op de Fransche regeering om den invoer van buitenlandsche theeën in Frankrijk door handelspolitieke maatregelen te belemmeren.

Productie van metalen en andere grondstoffen.

De verhooging van de *tin*quota der aangesloten landen, die 1 April is ingevoerd, is met 1 October weder ongedaan gemaakt wegens den ongunstigen loop van de conjunctuur in de Ver. Staten en de importbelemmeringen in Duitschland. Dat de vooruitzichten ongunstig worden beoordeeld; blijkt wel uit het feit, dat de prijs niet onaanzienlijk is gedaald, ondanks de vermindering van de zichtbare wereldvoorraden.

Op de wereldmarkt van *koper* duurt de felle concurrentie tusschen de producenten nog steeds onverminderd voort; de invoerbelemmeringen in Duitschland, die de wereldmarkt opnieuw hebben doen inkrimpen, hebben een hoogst ongunstige uitwerking op de prijzen gehad. Aan den anderen kant is het aanbod op de wereldmarkt nog toegenomen door de Amerikaansche uitvoeren. De koperprijs in de Ver. Staten was in den code gefixeerd op 9 c. per lb. Daar een prijsverlaging verboden was, kon een vergrooing van den afzet dus niet langs dezen weg worden verkregen. De producenten, die hun voorraden zagen toenemen, zijn er dientengevolge toe overgegaan op de wereldmarkt tegen elken prijs te verkoopen. Daar de producenten in Rhodesia, Canada en enkele an-

dere gebieden hun productie intusschen hebben opgevoerd, is de toestand op de kopermarkt thans buitengewoon ongunstig en het valt dan ook niet te verwonderen, dat er weder sprake is van een nieuwe internationale koperconferentie.

De daling van den rubberprijs aan het einde van het derde en het begin van het vierde kwartaal is een bewijs voor de moeilijkheden, die zich ook bij de restrictie van de productie van dit artikel voordoen. Tengevolge van de groote productie in het begin van dit jaar, is de wereldproductie over 8 maanden groeter dan zij ooit is geweest.

Wereldproductie plantagerubber in tonnen.

	1929	1930	1931	1932	1933	1934
Januari	76.542	74.687	64.262	62.414	63.271	80.627
Februari	71.116	72.644	63.893	58.870	55.381	87.337
Maart	68.548	68.267	70.391	58.270	61.227	91.195
April	71.153	61.572	62.083	56.388	56.541	82.703
Mei	64.406	70.870	67.459	61.751	65.985	114.332
Juni	59.960	52.529	61.171	57.112	61.615	69.400
Juli	69.272	59.486	65.551	60.121	73.060	71.749
Augustus ..	68.270	71.679	63.922	58.370	72.750	73.824
September ..	75.752	73.325	65.099	58.180	74.980	
October	71.585	70.287	69.984	54.480	83.873	
November ..	66.275	61.823	69.883	56.724	76.957	
December ..	72.918	63.634	57.848	58.680	87.851	
Totaal ..	835.797	800.808	781.546	701.360	833.491	
Jan. tot Sept.	549.267	531.734	518.732	473.296	509.830	671.167

De wereldproductie is over de eerste 8 maanden ruim 160.000 ton groeter dan in 1933. Hoewel het verbruik in de Ver. Staten in de eerste 4 maanden van dit jaar ongeveer tweemaal zoo groot was als in dezelfde periode van 1933, geven de laatste 3 maanden een tegengesteld beeld te zien.

Verbruik in de Ver. Staten.

	8 maanden totaal	Jan. t/m. April	Juni, Juli en Aug.
1931 ...	258.719	123.463	97.439
1932 ...	230.712	111.755	89.760
1933 ...	277.445	86.416	146.449
1934 ...	322.794	173.583	106.199

Hieruit blijkt wel, van hoe groot belang de toekomstige ontwikkeling van de conjunctuur in de Ver. Staten voor den rubberprijs is.

De prijzen van katoen hebben zich betrekkelijk goed kunnen handhaven, hetgeen voornamelijk een gevolg is van de geringe oogst, die in de Ver. Staten wordt verwacht. Dit resultaat is voornamelijk toe te schrijven aan de groote droogte. Want hoewel de oppervlakte sterk beperkt is geworden door de contrôle van de Agricultural Adjustment Administration (tot 27.2 millioen acres tegen 30.3 millioen acres in het daaraan voorafgaande jaar) bleek het, dat de beste gronden met katoen waren beplant, zoodat onder normale omstandigheden een goede oogst had kunnen worden verwacht. Volgens de jongste schattingen zal de katoen oogst in de Ver. Staten 9.4 millioen balen bedragen tegen ruim 13 millioen balen in 1933.

Het verbruik van katoen is, volgens de gegevens van de Manchester Federation of Cotton Spinners, in het afgelopen oogstjaar niet onaanzienlijk gestegen. Deze stijging heeft zich echter alleen voorgedaan in de niet-Amerikaansche soorten; want het verbruik van Amerikaansche katoen is in den laatsten tijd sterk beperkt, zooals eveneens uit onderstaande tabel blijkt.

Katoenverbruik in de wereld in duizend balen.

Balen van verschillend gewicht	1933/34	1932/33	1931/32	1930/31
Amer. katoen in de V. S.	5.554	6.003	4.747	5.091
Overige landen	7.985	8.164	7.572	5.817
Totaal Amer. katoen	13.539	14.167	12.319	10.908
Indische katoen	4.770	4.200	4.789	5.863
Egyptische katoen	1.108	936	980	853
Diversen	5.677	5.029	4.235	4.864
Totaal verbruik	25.094	24.332	22.323	22.488

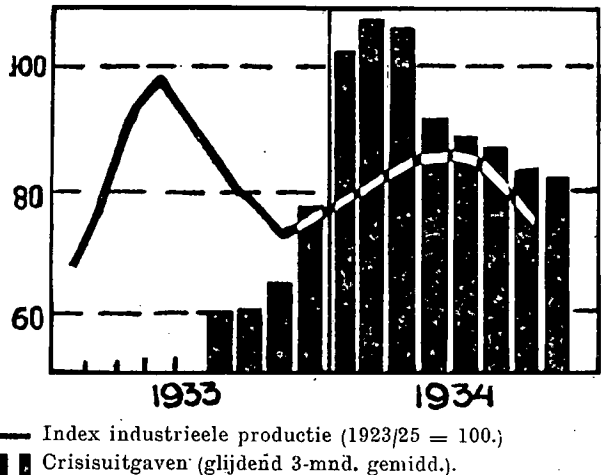
Industriële productie.

De economische toestand is in het derde kwartaal van 1934 in de belangrijkste industrielanden, met uitzondering van Japan, weder ongunstiger geworden. In Frankrijk vond een sterke inzinking plaats, terwijl in Engeland en Canada slechts een stagnatie in het herstel is ingetreden. Voor Engeland wijzen de onderstaande gegevens nog op een vooruitgang, doch deze hebben betrekking op het tweede kwartaal.

Indexcijfers van de industriële bedrijvigheid 1928 = 100.

	Duitschland	Engeland	Frankrijk	Ver. Staten	Canada	Japan
1929	100.4	106.0	109.4	107.2	108.1	111.8
1930	90.1	97.9	110.2	86.5	91.7	105.8
1931	73.6	88.8	97.6	73.0	76.7	108.7
1932	61.2	88.4	75.6	57.7	62.8	115.3
1933	68.9	93.5	84.6	68.5	65.2	133.0
Jan. 1933	62.9	89.9	78.7	58.6	52.8	130.7
Februari	64.6		81.1	56.8	51.7	124.9
Maart ..	64.9	91.7	82.7	53.2	53.1	125.8
April ..	65.5		84.3	59.5	55.3	126.0
Mei	67.9	91.8	85.8	69.4	61.7	130.7
Juni	69.5		87.4	82.0	67.7	130.3
Juli	70.6	91.8	88.2	89.2	70.1	134.0
Aug.	70.7		87.4	82.0	76.0	136.7
Sept.	71.0	99.5	86.6	75.7	76.6	136.3
Oct.	71.9		85.0	68.5	74.2	137.0
Nov.	73.2	91.7	84.3	64.9	71.2	140.2
Dec.	75.1		83.5	67.6	72.2	143.7
Jan. 1934	79.1	103.8	83.5	70.3	71.7	142.5
Februari	82.5		82.7	73.0	71.3	139.1
Maart ..	84.2	104.6	81.9	75.7	78.1	140.5
April ..	86.1		81.1	76.6	77.6	142.1
Mei	88.1	91.7	79.5	77.5	84.8	149.2
Juni	89.4		78.0	75.5	80.8	
Juli	88.8		76.4	68.5	81.2	

De grootste terugslag vond in de Ver. Staten plaats, waar in Juli en Augustus de bedrijvigheid in de meeste industrieën sterk is gedaald. De conjunctuur heeft zich in dit land sedert de ambtsaanvaarding van Roosevelt zeer onregelmatig bewogen. De onzekerheid, die over de te volgen politiek bestaat, scheidt wantrouwen, dat niet bevorderlijk is voor duurzaam herstel. In het afgelopen kwartaal heeft het groote textielconflict en de strijd om de N.R.A. opnieuw bewezen, hoe zwak het fundament nog is, waarop Pres. Roosevelt zijn hervormings- en herstelprogram heeft gebouwd. In dit verband wijzen wij er op, dat de conjunctuur is gaan dalen enkele maanden nadat de uitgaven voor openbare werkverschaffing waren verminderd. De onderstaande grafiek, die wij hebben ontleend aan het Instituut für Konjunkturforschung, laat zulks duidelijk zien.

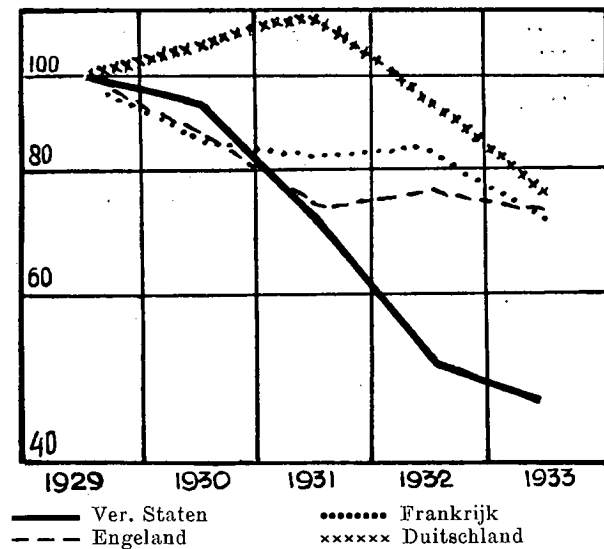

Hoewel de resultaten van deze enorme steunverlening nog niet kunnen worden beoordeeld, omdat allerlei andere factoren deze politiek doorkruist hebben, heeft tot dusverre de particuliere bedrijvigheid hiervan nog geen voldoende stimulans ondervonden.

In Engeland en Zweden is een stagnatie in het herstel ingetreden. Het verschil tusschen de conjunctuurbeweging in beide landen ligt hierin, dat het herstel in Zweden meer dan in Engeland op den uitvoer is gebaseerd.

De depressie in de landen van het goudblok heeft zich in de laatste maanden verscherpt. Met uitzondering van Italië, waar de economische toestand op een laag niveau vrij stabiel is gebleven, is in alle andere landen de economische toestand ongunstiger geworden. Elders in dit kwartaalbericht is over den economischen toestand van deze landen een uitvoerige beschouwing opgenomen, waarin op de gemeenschappelijke kenmerken van het deflatieproces wordt gewezen, zoodat wij hierop thans niet verder zullen ingaan.

Voor de beoordeeling van de huidige conjunctuur in de verschillende landen is het van belang te weten, in hoeverre het herstel plaats vindt door een verruiming van den afzet op de binnenlandsche markt of door een uitbreiding van den uitvoer van fabricaten. De Volkenbond heeft in een van zijn laatste publicaties¹⁾ aan dit punt aandacht geschonken. In de onderstaande grafiek, die hieraan is ontleend en betrekking heeft op vier belangrijke industrielanden, beteekent elke daling van de curven, dat de uitvoer van industrieproducten, of meer is gedaald, of (zooals in 1933) minder is gestegen dan de industriële productie, elke stijging het omgekeerde.

Hoewel men met de interpretatie voorzichtig moet zijn met het oog op de ongelijke samenstelling van deze curven, laat deze grafiek toch enkele algemeene conclusies toe. Met uitzondering van Duitsland, is in de betreffende landen in het begin van de crisis de export sterker getroffen dan de binnenlandsche productie. Dit geldt vooral voor de Ver. Staten. Het herstel in alle vier landen sedert 1932 is niet gepaard gegaan met een relatieve verbetering van den uitvoer. Alleen in Engeland schijnt na de depreciatie van het Pond Sterling een evenwicht tusschen productie en uitvoer, zij het op een lager niveau, tot stand te zijn gekomen. In dezelfde periode is in Duitsland dit evenwicht geheel verbroken evenals in Frankrijk sedert 1932. Het geringe herstel, dat in 1933 in dit land heeft plaats gevonden, is geheel tot de binnenlandsche markt beperkt gebleven.

¹⁾ La production mondiale et les prix 1925—1933.

Geld- en kapitaalmarkt.

De geldmarkt heeft zich in de voornaamste centra ook in het afgelopen kwartaal weder gekenmerkt door groote geldruimte. De met de politieke omstandigheden samenhangende hooge stand van het particulier disconto, welke in het vorig kwartaal nog te Parijs kon worden waargenomen, heeft thans ook daar plaats gemaakt voor een daling. Ook na de emissie van schatkistbons, waarop wij hieronder nog terugkomen, heeft zich de geldruimte te Parijs weten te handhaven. Het beeld van lusteloosheid en geringe credietvraag heeft zich derhalve bestendigd.

Particulier Disconto.

	Amsterdam	Berlijn	Londen	New York	Parijs
1928	4.18	6.54	4.16	4.10	3.02
1929	4.82	6.87	5.31	5.03	3.44
1930	2.06	4.43	2.62	2.46	2.31
1931	1.42	6.14	3.56	1.58	1.56
1932	0.85	4.95	1.94	1.26	1.31
1933	1.08	3.88	0.71	0.61	1.82
Jan. '33..	0.37	3.88	0.92	0.31	1.27
Febr.	0.37	3.88	0.88	0.44	1.99
Maart ..	0.69	3.88	0.68	2.88	2.18
April	0.62	3.88	0.66	0.88	2.06
Mei	2.07	3.88	0.53	0.50	1.95
Juni	2.19	3.88	0.48	0.38	1.75
Juli	3.53	3.88	0.51	0.44	1.71
Aug.	1.21	3.88	0.40	0.44	1.59
Sept.	0.77	3.88	0.42	0.25	1.39
Oct.	0.50	3.88	0.72	0.25	1.52
Nov.	0.47	3.88	1.07	0.38	2.09
Dec.	0.50	3.88	1.22	0.60	2.36
Jan. '34..	0.50	3.88	0.98	0.50	2.27
Febr.	0.75	3.88	0.94	0.50	2.72
Maart ..	1.23	3.88	0.94	0.36	2.88
April	2.04	3.88	0.97	0.19	2.86
Mei	1.37	3.88	0.90	0.19	2.79
Juni	0.77	3.76	0.91	0.19	2.18
Juli	0.74	3.75	0.88	0.19	1.92
Aug.	0.72	3.75	0.81	0.19	1.82
Sept.		3.75	0.66		

Op de kapitaalmarkt was de belangrijkste gebeurtenis de emissie van 3-, 6- en 10-jarige schatkistbons van den Franschen Staat. Dit papier „à moyen terme”, dat een looptijd heeft tusschen het korte en het lange crediet in, en dat van het 4½ pCt. rentetype is, had een opmerkelijk succes. Voor aflossing van verschillende schulden had de Staat circa 5,6 milliard Franscs noodig, terwijl voor ongeveer 9 milliard Franscs werd ingeschreven. Voorloopig zal dus de Fransche Staat geen beroep meer op de kapitaalmarkt behoeven te doen. De positie van de Fransche Schatkist is, afgezien wellicht van een tijdelijk beroep op de geldmarkt in de eerste helft van 1935 in de periode, waarin de nieuwe belastingen nog niet overvloedig genoeg binnenkomen, voor geruimen tijd verzekerd. Dat beteekent als zoodanig natuurlijk een geruststellend feit.

Toch heeft de medaille haar keerzijde. In de eerste plaats is dit crediet zeer duur; de netto-rente komt op circa 5½ pCt. uit. Dit is teeknend voor het clausement van het Fransche Staatscrediet, wanneer men bedenkt, dat de Engelsche Staatsschuld op hetzelfde oogenblik een netto rendement geeft van ongeveer 3 pCt., dat 4-jaars schatkistbons der Ver. Staten nog geen 2 pCt. rente doen en het rendement van 5-jaars Nederlandsch schatkistpapier einde September ruim 2½ pCt. beliep.

Bovendien is de schuld hiermede slechts tijdelijk geconsolideerd; daarmee is echter de grond der bestaande moeilijkheden niet opgeheven. Het vraagstuk van het budgetair evenwicht en dat van de vaste lasten in het bedrijfsleven blijft dan ook bij voortdurende zorgwekkend. Verschillende voorstellen zijn in den

laatstentijd gedaan om daarvoor een oplossing te vinden.

Veel gerucht maakte een voorstel van den Minister van Justitie om te komen tot het vaststellen van een maximum rente voor particuliere schulden van 5 pCt. Dit plan schijnt niet veel kans op verwezenlijking te hebben, hetgeen begrijpelijk is. Een maximum rente ontwricht het credietverkeer op langen termijn en remt de beschikbaarstelling van nieuw te investeren gelden. Bovendien laat zulk een rentemaximum den last der bestaande schulden, welke druk door de deflatie zwaarder is geworden, onaangetast.

Een ander denkbeeld om het aanbod van geld ter kapitaalmarkt te vergrooten, betreft de betaalbaarstelling van de coupons der Staatsschuld in effectieve gouden munt. Dat zou het vertrouwen in den Staat verhoogen en de geldgevers tot het aanvaarden van een lager rentetype kunnen overhalen. Mogelijk heeft zulk een systeem effect bij de eigenaardige en sterk metallistische Fransche mentaliteit. Dat er intusschen gevaren aan verbonden zijn, is duidelijk. Het gaat lijnrecht in tegen de beginselen van een rationeel goudgebruik, terwijl het na invoering van zulk een effectieve goudafgifte vrijwel onmogelijk is om zonder het veroorzaken van groote schokken op den ingeslagen weg terug te komen.

De emissiebedrijvigheid vertoont ongeveer hetzelfde beeld als in het vorige kwartaal. De particuliere emissies zijn in de meeste landen gering.

De cijfers van de aan het eind van dit kwartaalbericht gepubliceerde conjunctuurstaten toonen met betrekking tot de Vereenigde Staten duidelijk, dat van eenige herleving van de particuliere aandelenemissies, die toch met herstel van het bedrijfsleven gepaard zouden moeten gaan, nog geen sprake is. Hetzelfde beeld vertoonten de emissies van aandelen in Duitschland, Nederland en Frankrijk. Engeland publiceert op dit punt geen cijfers.

Dat de buitenlandsche credietverleening op langen termijn nog steeds miniem is, blijkt eveneens duidelijk uit de cijfers. Alleen Engeland speelt een rol van beteekenis, doch in hoofdzaak ten behoeve van de overzeesche gebieden van het Britsche wereldrijk. Er is nog geen sprake van eenig herstel van het internationaal verkeer, hetgeen intusschen begrijpelijk is in verband met de onzekerheid der politieke en monetaire toestanden.

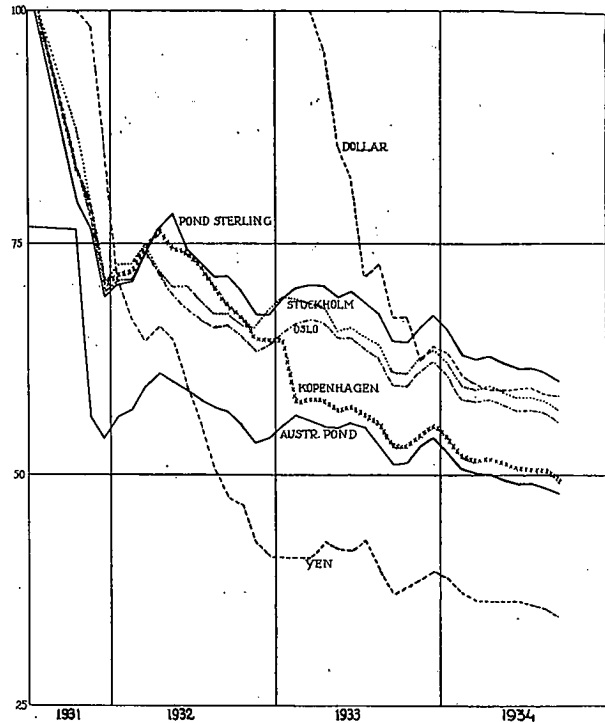
Buitenlandsche Emissies in millioenen Guldens.

	Ver. Staten ¹⁾	Groot-Brittannië ¹⁾	Neder-land ¹⁾	Zwitser-land	Totaal
1e kwart. 1929	838	547	55	31	1.471
2e " "	622	317	14	12	965
3e " "	164	132	25	10	331
4e " "	331	145	14	—	490
1e kwart. 1930	804	402	65	14	1.285
2e " "	1.245	423	141	74	1.883
3e " "	451	110	22	23	606
4e " "	354	382	15	36	787
1e kwart. 1931	385	292	8	12	697
2e " "	159	228	20	38	445
3e " "	126	36	8	—	170
4e " "	0.2	0.9	—	—	1
1e kwart. 1932	2	57	—	36	95
2e " "	—	127	—	—	127
3e " "	54.6	1	4	14	74
4e " "	10.4	74	124	20	228
1e kwart. 1933	—	33	—	19	52
2e " "	—	66	—	—	66
3e " "	—	172	—	—	172
4e " "	—	40	—	—	40
1e kwart. 1934	—	38	—	3	41
2e " "	—	52	0.7	—	52.7
3e " "	—	95	—	—	95

¹⁾ Buitenland en koloniën.

Deviezenmarkt.

Op de deviezenmarkt heeft inzonderheid de daling van het Pond Sterling de algemeene aandacht getrokken. Van den stand van het Pond en enkele andere valuta's ten opzichte van den Gulden geeft onderstaande grafiek een beeld.

Ten deele is deze daling een gewoon seizoensverschijnsel. Zij schijnt echter ook samen te hangen met kapitaalverplaatsingen ten laste van Engeland. Het Equalisatiefonds heeft deze groote daling niet tegengegaan. Van Engelsche zijde is te kennen gegeven, dat men de middelen van dit fonds slechts wil bezigen tot het wegnemen van de scherpe kanten der kleine schommelingen van de valuta, doch niet tot het tegengaan van groote veranderingen.

Officieel is overigens nog eens duidelijk te kennen gegeven, dat men voorloepig aan stabilisatie van het Pond op goudbasis niet denkt. In dezen zin heeft de Kanselier van de Schatkist zich zeer pertinent uitgelaten. Ook van een nieuwe wereldconferentie wil de heer Chamberlain niet weten; de wereld is moe van conferenties! Men zal zich dus hebben in te stellen op een toestand, waarin van gefixeerde valuta's niet kan worden gesproken. Hoogstens zal men een tijdelijke stabiliteit krijgen.

Het trekt echter de aandacht, dat zelfs Amerika, waar men zoo weinig heeft te verwachten van een verdere depreciatie van den Dollar voor interne „Ankurbelung” en waarbij, als men de zaak van de geldzijde wil aanpakken, heel andere middelen, met name nog veel grooter credietexpansie, noodig zullen zijn, voordat de Dollar verder verlaagd behoeft te worden, zich niet definitief wil vastleggen op het voorloepig stabilisatiepeil. De President heeft zich niet uitgelaten ten gunste van definitieve stabilisatie en het heeft de aandacht getrokken, dat een advies tot vaststelling van een vaste goudbasis, uitgebracht door den Federal Advisory Council aan den Federal Reserve Board, door dit laatste lichaam op weinig heusche wijze is teruggestuurd met de mededeeling, dat de Council zijn wettelijke competentie te buiten gaat.

Voorloepig wordt intusschen de kans op verdere daling van den Dollar tegenover de goudvaluta's gering geacht. Ook de beroering, welke de zilverdeclaratie heeft gebracht, is van voorbijgaanden aard geweest, toen men zag, dat het bij den opkoop van zilver slechts om betrekkelijk geringe vermeerdering van de geldcirculatie gaat.

LIJNEN BETREFFENDE DE CONJUNCTUUR IN NEDERLAND.

(Samengesteld in overleg met het Centraal Bureau voor de Statistiek te 's-Gravenhage).

Inleiding.

In het afgelopen kwartaal heeft zich plotseling een zeer ongunstig verschijnsel in ons economisch leven voorgedaan, dat reeds een duidelijk nadeelige werking op verschillende voor den uitvoer produceerende ondernemingen heeft gehad en waarvan de toekomstige invloed nog niet te overzien is. Wij bedoelen hiermede de verscherpte betalingsmoeilijkheden met Duitschland, onzen grootsten afnemer. De reeds ongunstige vooruitzichten voor onzen uitvoer zijn door deze nieuwe complicatie en door de nog niet geregelde handelsbetrekkingen met Engeland er niet beter op geworden.

Dat onze uitvoer, wat de waarde betreft, zich desondanks dit jaar, na de gestadige daling van de laatste jaren weder een weinig heeft hersteld, moge wellicht als een gunstig teeken worden beschouwd, het hangt echter nauw samen met de zeer geringe verbetering van den internationalen handel in zijn geheel. Het aandeel van den Nederlandschen uitvoer in den totalen werelduitvoer is intusschen in de eerste helft van dit jaar nog lager dan in dezelfde periode van 1933, zooals onderstaande cijfers duidelijk laten zien. Er is weliswaar tot 1931 een stijging te constateeren, maar sedertdien verliest de Nederlandsche volkshuishouding op de wereldmarkt niet alleen in absoluten, maar ook in *relatieven* zin voortdurend terrein.

Procentueel aandeel van de Nederlandsche uitvoerwaarde in de totale werelduitvoerwaarde.

1e halfjaar	
1929	2.78
1930	2.93
1931	3.16
1932	2.92
1933	2.66
1934	2.57

In overeenstemming hiermede is ook het beeld van de industriële bedrijvigheid, zooals dat berekend wordt uit de omgekeerde werkloosheidscijfers. De werkloosheid is in de afgelopen maanden groter geweest dan ooit in dezelfde periode is voorgekomen. Houdt men rekening met de seizoenswerkloosheid, dan ligt het niveau van de industriële bedrijvigheid nog slechts iets hoger dan het laagtepunt, dat begin 1933 werd geregistreerd. Uit onderstaande grafiek blijkt intusschen, dat dit laagtepunt door toevallige oorzaken werd bereikt (grote koude in de betreffende maanden en onnauwkeurige correctie van de seizoensfluctuaties in den winter tengevolge van de wis-

selende weersgesteldheden), m.a.w. de lage bedrijvigheid was toen niet in overeenstemming met den conjunctuurtoestand, hetgeen duidelijk naar voren komt, indien men de curve vlak vóór en vlak na deze tijdelijke inzinking met elkaar vergelijkt.

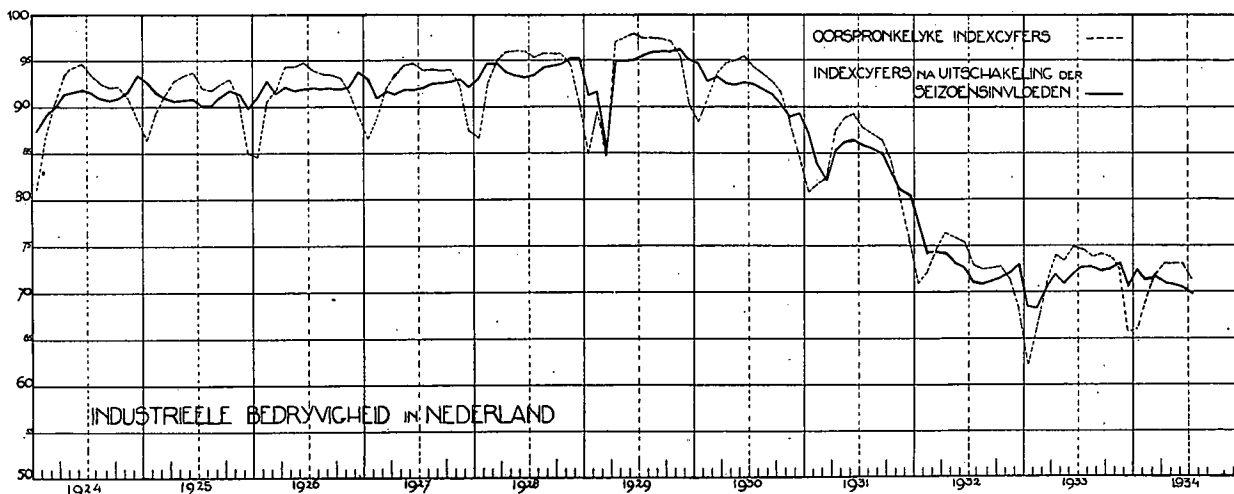
Op grond hiervan komen wij dan ook tot de conclusie, dat de industriële bedrijvigheid feitelijk nog nooit zoo laag is geweest als volgens de *definitieve* werkloosheidsgegevens, die tot Augustus bekend zijn, wordt weerspiegeld.¹⁾

De vraag kan gesteld worden, hoe het mogelijk is, dat in dezelfde periode, waarin de daling van de uitvoerwaarde tot staan is gekomen, in de industrie een verscherping van de depressie is op te merken. Wat dit betreft, zouden wij allereerst willen opmerken, dat er met het oog op de samenstelling van onzen uitvoer in het geheel geen correlatie tusschen beide grootheden behoef te bestaan. De Nederlandsche export bestaat immers voor een deel uit agrarische producten. Voorts kan een gelijkblijvende uitvoer van industriële producten gepaard gaan met een verminderden afzet op de binnenlandsche markt. Het volumen van den uitvoer van industriële producten is dit jaar geleidelijk gestegen. Wat de binnenlandsche afzet betreft, kan er weliswaar op worden gewezen, dat een deel van de landbouwende bevolking, voornamelijk in akkerbouwstreken, een grooter inkomen heeft dan enkele jaren geleden (goede oogst met hogere prijzen), maar de koopkracht van het grootste deel van de bevolking voor industriële producten is zonder twijfel in de laatste jaren sterk verminderd (lagere inkomsten met stijgende uitgaven voor voedingsmiddelen). Als derde factor kan nog gewezen worden op de toenemende mechanisatie, die het aantal arbeiders per eenheid product doet afnemen en dus bij gelijkblijvende productie tot een grotere werkloosheid leidt.

Om deze redenen, die nog met andere zijn uit te breiden, behoeven uitvoerwaarde en industriële bedrijvigheid zich niet parallel te ontwikkelen. Hoe dit ook zij, de stijgende werkloosheid is een buitengewoon ongunstig verschijnsel, niet alleen voor den economischen, maar ook voor den financiëleen toestand van ons land. De ontzaggelijke financiële moeilijkheden, waarmede de Overheid reeds te kampen heeft, worden hierdoor nog grooter.

De verscherping van de depressie in Nederland is niet een op zichzelf staand verschijnsel. De internationale conjunctuur is in het afgelopen kwartaal eveneens ongunstiger geworden, niet alleen door de betalingsmoeilijkheden van Duitschland, maar ook door de terugslag in het bedrijfsleven in de Ver. Staten en de stagnatie in Engeland.

¹⁾ De voorloopige werkloosheidscijfers van de tweede helft van September wijzen intusschen op een geringe verbetering.

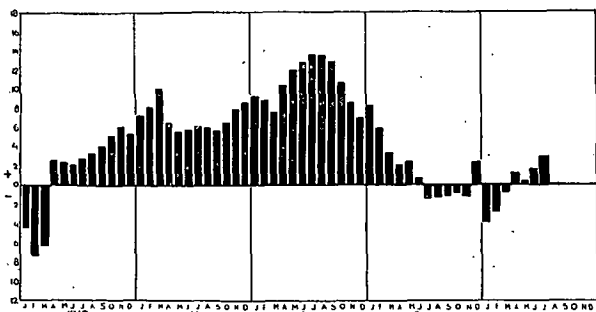

Industriële bedrijvigheid.

De grafiek van de industriële bedrijvigheid, voor- al de lijn, die op seizoensinvloeden is gecorrigeerd, laat thans geen twijfel meer bestaan omtrent het feit, dat de bedrijvigheid in ons land gestadig afnemende is. Feitelijk is zulks reeds vanaf het najaar van 1933 het geval. Door klimatologische omstandigheden, een koude Decembermaand en warmere maanden gedu- ren den lateren winter, is zulks niet terstond aan het licht gekomen. Vanaf het voorjaar van 1934 vertoont de gecorrigeerde lijn echter een ononderbroken da- ling, die in Augustus nog niet tot stilstand is geko- men. De gecorrigeerde industriële bedrijvigheid was in Juli tot onder de 70 gedaald, hetgeen wil zeggen, dat de werkloosheid tot boven de 30 pCt. was geste- gen, een niveau, dat voorheen slechts een oogenblik heeft bestaan in de koude wintermaanden van het begin van 1933 (zie de grafiek op de vorige pagina).

Ook de volgende grafiek, waarin de veranderingen van de totale werkloosheid in een bepaalde maand vergeleken worden met de werkloosheid in de over- eenkomstige maand van het jaar tevoren, bevestigt de stijging der werkloosheid.

Stijging (+) en daling (—) van de totale werkloosheid per maand vergeleken met dezelfde maand van het voorafgaande jaar.

Deze ongunstige situatie heerscht vrijwel in alle bedrijfstakken. Bouwbedrijf, metaalnijverheid, en voor- al textielindustrie, als geheel genomen, geven voort- durend hogere werkloosheidscijfers dan in de over- eenkomstige maanden van het vorige jaar. Ook met de drukkersbedrijven en de voedingsmiddelenindustrie is dit het geval, ofschoon het percentage der werk- loosheid daar niet zoo hoog is als in de eerstgenoemde bedrijven. Alleen bij de fabrieksarbeiders en de trans- portarbeiders valt geen toeneming der werkloosheid, in vergelijking met de overeenkomstige maanden van 1933, te constateeren, terwijl de werkloosheid in de steenkolenmijnen een hoogtepunt van 18 pCt. in Mei heeft bereikt, en daarna iets onder dit maximum is gebleven. (Juli 17.3 pCt.). In ieder geval is dit bijna 10 pCt. hooger dan in de overeenkomstige maanden van 1933.

De stijgende werkloosheid in de bouwvakken gaat gepaard met een daling van het bedrag der aanbested- ingsdingen. Was de werkloosheid in de textielindustrie verleden jaar tot ca. 27 pCt. gedaald, thans is zij tot boven de 32 pCt. gestegen, een punt, dat in den zomer slechts eenmaal, in 1932 — het dieptepunt der wereldcrisis — is bereikt. Deze ongunstige toestand wordt veroorzaakt door de slaptes in de wolindustrie (Tilburg). In de katoenindustrie is de werkloosheid ongeveer even groot gebleven.

Indexcijfers van de werkloosheid in de Textielindustrie.

	Tilburg	Almelo
Juli 1933	12,5	32,8
Sept. "	7,1	29,7
Oct. "	3,5	31,1
Nov. "	6,7	30,9
Dec. "	9,3	29,7
Jan. 1934	12,3	33,9
Febr. "	11,2	31,8
Mrt. "	19,7	29,2
April "	27,4	29,2
Juni "	25,2	31,1
Juli "	27,7	35,0

Voorshands zijn er geen punten aan te wijzen, waar- aan wij een verbetering der industriële bedrijvigheid zouden kunnen vastknoopen, daar zoowel de bedrijvig- heid in de consumptiemiddelenindustrie als die in de productiemiddelenindustrie achteruitgaande is. Ook de invoer van grondstoffen, die ten onzent wel als index voor de industriële bedrijvigheid wordt benut, vertoont hetzelfde beeld. Vanaf het voorjaar 1934 is een merkbare daling opgetreden.

Handelsbeweging.

In Juli en Augustus overtrof de waarde van den export die van de overeenkomstige maanden van het vorige jaar. Dit is de eerste keer sinds het uitbreken van de crisis, dat zulks het geval is geweest. In Sep- tember was de uitvoer echter weer minder dan in eenige Septembermaand sinds de vorige depressie. De waarde van den uitvoer ontwikkelde zich op de vol- gende wijze:

	Waarde van den uitvoer in mill. gld.		
	1932	1933	1934
Juli	63	56	58
Augustus	67	62	69
September	77	74	69

Door deze vermeerdering van den export in Juli en Augustus is het kwartaalcijfer, gecorrigeerd op seizoensinvloeden, beter geweest dan dat der vooraf- gaande kwartalen, en is het gelijk gekomen met het tweede kwartaal van 1933.

Gecorrigeerde uitvoerwaarde in mill. gld.

	1933			1934		
	1e kw.	2e kw.	3e kw.	1e kw.	2e kw.	3e kw.
	192	186	177	171	181	180
				181	180	186

Er schijnt dus een duidelijke wijziging in de daling van de uitvoerwaarde opgetreden te zijn, nadat in het vierde kwartaal van 1933 het dieptepunt was bereikt.

Daarbij treden echter groote verschillen bij de af- zonderlijke goederen aan het licht. De gezamenlijke uitvoer van enkele artikelen is belangrijker gestegen dan het geheele verschil in de uitvoerwaarde gedu- rende het derde kwartaal bedraagt, zoodat daartegen- over artikelen staan, waarvan de uitvoerwaarde be- langrijk is gedaald.

Een sterke stijging van de exportwaarde heeft zich b.v. bij bloembollen, tin en radio-artikelen geopen- baard.

In mill. gld.	3e kwartaal	
	1933	1934
Bloembollen	f 14,8	f 17,9
Tin	" 2,2	" 5,1
Radio	" 8,1	" 13,5
Totaal	f 25,1	f 36,5

Deze drie artikelen geven een vergroting van de uitvoerwaarde van f 11,5 miljoen, terwijl in totaal dit jaar in het derde kwartaal voor f 3,5 miljoen meer is uitgevoerd. Daartegenover staan dan ook vele artikelen, zooals bacon, versch varkensvleesch, margarine, vruchten, steenkolen en diverse weefsels; waar- van de uitvoerwaarde dit jaar veel geringer is geweest dan in het derde kwartaal van 1933.

De belangrijke stijging van den uitvoer van radio- artikelen in het derde kwartaal van dit jaar is mis- schien wel het gevolg van een zeer lagen uitvoer in de eerste twee kwartalen, hetgeen uit de volgende cijfers blijkt:

	Uitvoer radio-artikelen in ton.	
	1933	1934
1e kwartaal	1.526	1.303
2e "	1.603	1.113
3e "	1.783	2.510
Totaal	4.912	4.926

Waar thans het niveau van het vorige jaar is bé- reikt, valt het moeilijk te zeggen, of de grootere uit- voer zal blijven bestaan dan wel, dat hier een afwij-

king van de normale seizoensbeweging in dien export is opgetreden.

De groote uitvoer van bloembollen is een seizoensverschijnsel, zoodat een eventueel grootere export dan verleden jaar in de komende maanden, daarop zeker niet zal berusten. Zal de uitbreiding van den export zich kunnen handhaven, dan moet de uitvoer van andere producten ook verbeteren, daar de bloembollenuitvoer ophoudt, de grootere export van radioartikelen in het derde kwartaal misschien aan een bijzondere oorzaak is toe te schrijven, terwijl het ook niet vaststaat, dat de export van tin zich het volgend kwartaal op het hooge niveau zal handhaven.

De waarde van den invoer bleef echter achteruitgaan, en was weer lager dan in het tweede kwartaal van 1934. Dientengevolge toont onze handelsbalans een ongekend hoog percentage, 77.6, van dekking van den invoer door den uitvoer. Wij laten de cijfers hieronder volgen.

Waarde in	1932	1933	1934	1932	1933	1934	1934
mill. gld.	Januari/Sept.			Derde kwartaal			2e kw.
Invoer	970	884	791	293	321	253	262
Uitvoer	625	548	534	207	192	196	171
Percentage							
inv./uitv.	64.4	62.0	67.7	70.7	59.8	77.6	65.3

De voortdurende waardevermindering van onzen invoer kan thans niet meer op rekening van grootere voorraadvorming tengevolge van de omzetbelasting worden gesteld. Hierbij zal de contingentieeringpolitiek eerder een rol van betekenis hebben gespeeld, daar de contingenten reeds aan het begin van het jaar sterk zijn verlaagd en nadien, bij verlenging der betreffende besluiten, als regel nog meer ingekrompen zijn.

Over de stijging van de waarde van onzen uitvoer in Augustus zijn door den minister van Economische Zaken mededeelingen gedaan naar aanleiding van de moeilijkheden bij de invoering der clearing met Duitschland. De minister vestigde de aandacht erop, dat het percentage der dekking van onzen invoer door den uitvoer, dat vroeger voor Duitschland ca. 67 bedroeg, in die maand tot boven de 85 was gestegen. Dit kwam, doordat onze invoer uit Duitschland verminderde, terwijl onze uitvoer naar dat land steeg.

Duitschland is in het derde kwartaal een goede afnemer van verschillende agrarische producten geweest, zooals zuivelproducten, vleesch, eieren, versche groenten en bovendien voor katoenafval en lompen, die als grondstof voor de textielindustrie dienen, nadat de verkoop van Engeland naar Duitschland wegens betalingsmoeilijkheden stagneerde.

Niet alleen de hoeveelheid van onzen export is toegenomen, gelijk bij boter en spek eenigermate, bij eieren en groenten veel meer het geval is geweest, maar de te behalen prijzen waren hooger, in verband met de binnenlandsche prijspolitiek der Duitse regeering tot vaststelling van minimum prijzen, beneden welke niet mocht worden ingevoerd. Intusschen is wel gebleken, dat deze verbeterde export geen onverdeeld voordeel voor ons land oplevert, want daaruit zijn groote betalingsmoeilijkheden ontstaan, die nog steeds niet zijn opgelost.

Wij geven hieronder de cijfers omtrent den uitvoer van eenige belangrijke agrarische artikelen in het derde kwartaal van 1933 en 1934.

De totale uitvoerwaarde van de in de tabel genoemde producten steeg van f 52 miljoen in het derde kwartaal van 1933 tot f 57.8 miljoen in het derde kwartaal van 1934. De stijging van f 5.8 miljoen werd, zooals reeds hierboven berekend is, voor het grootste deel veroorzaakt door de stijging van de uitvoerwaarde van bloembollen met f 3.1 miljoen.

Bij verschillende producten is een besliste verbetering in den uitvoer opgetreden, zoowel wat hoeveelheid als wat prijs betreft. Zoo b.v. bij eieren, boonen, pootaardappelen en bloembollen. Het uitvoerquantum

	Uitvoer			In ton			Prijs per ton br.			
	1933			1934			1933			
	Jan./Spt.	3e kw.	Jan./Spt.	3e kw.	3e kw.	1e h.	3e kw.	1e h.	3e kw.	
Boter	23.570	6.287	30.908	10.164	f 727	f 574	f 566			
Kaas	48.844	17.855	46.446	16.881	, 417	, 444	, 470			
Eieren	46.095	14.770	53.322	16.162	, 352	, 374	, 385			
Gecond. melk	130.709	39.330	121.158	39.012	, 148	, 159	, 133			
Baconenspek	49.678	15.481	34.253	13.236	, 442	, 477	, 469			
Margarine	8.679	2.862	6.931	2.018	, 294	, 245	, 238			
Tomaten	57.278	39.716	57.720	40.125	, 97	, 210	, 77			
Bloemkool	14.388	5.611	14.960	8.503	, 62	, 98	, 61			
Snij- en prin-										
cesseboonen	6.759	6.659	13.277	13.131	, 73	, 186	, 95			
Komkommers	35.474	17.950	40.214	18.547	, 61	, 114	, 56			
Kleiaardapp.	130.015	37.134	95.436	25.708	, 19	, 13	, 47			
Poot	23.778	2.849	52.664	13.670	, 41	, 23	, 80			
Bloembol.enz.	35.284	32.567	38.961	35.597	, 454	, 476	, 503			

van andere groenten, zooals tomaten, bloemkool en komkommers is gestegen in vergelijking met het vorige jaar. Ook de boterexport is belangrijk grooter dan in 1933, weliswaar met zeer lage prijzen, die echter in vergelijking met de eerste helft van dit jaar nog slechts weinig verder zijn gedaald. De export van gecondenseerde melk heeft zich in het derde kwartaal op het niveau van verleden jaar kunnen handhaven, maar de prijzen waren ongunstiger. Bij kaas en bacon en spek was de uitgevoerde hoeveelheid geringer, maar de prijzen waren beter dan verleden jaar, voor kaas zelfs niet onbelangrijk. De prijs van consumptieaardappelen is zoo sterk gestegen, dat het bedrag veel grooter is dan verleden jaar ondanks de gedaalde hoeveelheid van onzen export. Alleen margarine geeft het ongunstige beeld met gedaalde exporthoeveelheid bij gedaalde prijzen.

De algemeene indruk van de gegevens omtrent den export is dan ook, dat deze niet ongunstiger is dan in de voorafgegane kwartalen, in verschillende opzichten misschien iets gunstiger. Hierbij wordt natuurlijk een relatieve maatstaf aangelegd in vergelijking met andere crisisjaren. Vooral het prijsniveau blijft nog volstrekt onbevredigend voor een lonende productie in ons land.

Ook bij den industriëlen export komt een zwakke tendens tot prijsverbetering naar voren, waarnaast echter andere producten in prijs blijven achteruitgaan, gelijk uit onderstaande tabel blijkt.

	Uitvoer			Prijs per ton			
	in ton			in gld.			
	1933	1934	1933	1934	1934	1934	
	Jan./Sept.	3e kw.	Jan./Sept.	3e kw.	1e halfj.	3e kw.	
Radio art.	4249	1625	4926	2510	4990	6060	5372
Gloeilampen							
meer dan 16 V.)	13.5	4.4	10.3	3.5	380	402 ²⁾	371
Katoenen weefsels	5814	1946	5678	2509	1837	1636	1621
Kunstz. garens	6181	2091	6364	2052	1981	2020	2041
Krantenpapier	11128	3992	9403	4216	7.39	695	697
Stroocarton	156752	52213	181664	51947	41	41	41
Arbeidswerktuigen	3571	1367	4463	1639	910	1006	995
Fijn aardewerk (wit)	4162	1449	3627	1218	373	285	256

¹⁾ In miljoenen stuks. ²⁾ Prijs per 1000 stuks.

De totale waarde van den uitvoer van de hierboven genoemde artikelen steeg van f 21.9 tot f 27.4 miljoen in het derde kwartaal van 1934. Daar de uitvoerwaarde van radioartikelen met f 5.4 miljoen steeg, is de gezamenlijke uitvoerwaarde van de overige artikelen nagenoeg gelijk gebleven.

Wat de hoeveelheden betreft, kan bij verschillende artikelen van een verbetering worden gesproken. De achteruitgang in den export van fijn wit aardewerk, kunstzijde en stroocarton in vergelijking met het derde kwartaal van 1933 is onbetekenend. Alleen de export van gloeilampen is iets meer gedaald. Van alle andere hier genoemde artikelen is de uitvoer naar de hoeveelheid gestegen. De prijzen van radioartikelen zijn flink verbeterd in vergelijking met de overeenkomstige periode van 1933, en eveneens, zij het in mindere mate, die van kunstzijden garens en arbeidswerktuigen, terwijl de prijs van stroocarton onveranderd is gebleven. De prijs van gloeilampen is een weinig gedaald, die van courantenpapier en fijn wit aardewerk sterker. Vooral dit laatste product verkeert in ongunstige omstandigheden door daling van hoeveelheid en van waarde per ton van den export.

De stijging van de hoeveelheid uitgevoerde katoenen goederen staat in verband met de contingentering in Nederlandsch-Indië, waarbij aan Nederland gunstige contingenten zijn toegestaan. De vergroote uitvoer komt dan ook nagenoeg geheel voor rekening der groep gebleekte katoen. In verband hiermede moet de gemiddelde prijs per ton der uitgevoerde goederen dalen, omdat het goedkoopere gebleekte katoen een grooter percentage van den uitvoer uitmaakte dan verleden jaar. In dit geval behoeft dus de prijsdaling niet op ongunstiger voorwaarden voor de leverende industrie te wijzen.

In vergelijking met het derde kwartaal 1933 vermeerderde de uitvoer van katoenen weefsels naar Nederlandsch-Indië met 797 ton. In totaal zijn er slechts 563 ton meer uitgevoerd, zoodat de afzet naar andere landen nog iets geringer was dan in het derde kwartaal van 1933.

Scheepvaart.

Uit het onderstaande overzicht van de grootte van onze koopvaardijvloot, de opgelegde schepen en de schepen in de vaart, waarvoor de gegevens ons door de Nederl. Reedersvereniging welwillend werden verstrekt, ziet men, dat door verkoop en sloop van schepen het aantal schepen onzer koopvaardijvloot sinds begin 1932 met 20 pCt. is verminderd. Het tonnage

Begin v. de maand	Totaal koopvaardijvloot		Opgelegd			In de vaart	
	Aantal	in 1000 B.R.T.	Aantal	in 1000 B.R.T.	Percentage	Aantal	in 1000 B.R.T.
Jan. '32	510	2.315	167	782	33,7	343	1.534
Jan. '33	478	2.163	165	782	36,3	313	1.381
Febr. "	478	2.145	161	753	35,1	317	1.392
Maart "	473	2.118	157	725	34,2	316	1.394
April "	470	2.106	159	736	34,9	311	1.370
Mei "	468	2.096	169	722	34,4	299	1.375
Juni "	465	2.078	145	603	29,	320	1.476
Juli "	463	2.071	131	560	27,1	332	1.511
Aug. "	457	2.026	104	427	21,6	349	1.561
Sept. "	448	2.002	103	423	20,1	341	1.541
Oct. "	445	1.998	101	407	20,4	344	1.591
Nov. "	440	1.995	102	412	21,0	334	1.541
Dec. "	438	1.986	99	409	20,6	333	1.525
Jan. '34	432	1.977	96	338	17,1	328	1.574
Febr. "	428	1.974	83	301	15,2	339	1.625
Mrt. "	424	1.963	88	342	17,4	332	1.586
April "	419	1.943	99	411	21,1	315	1.491
Mei "	418	1.948	101	473	24,3	314	1.452
Juni "	413	1.929	69	340	17,7	340	1.559
Juli "	411	1.915	60	302	15,8	348	1.592
Aug. "	411	1.915	71	354	18,5	339	1.554
Sept. "	410	1.913	69	338	17,6	339	1.560
Oct. "	409	1.909	61	303	15,1	346	1.591

is slechts met 16 pCt. achteruitgegaan in dezelfde periode, waaruit volgt, dat de kleinere schepen in hogere mate verdwenen zijn dan de grootere en dat deze laatste thans dus een belangrijker deel van onze vloot uitmaken dan een paar jaar geleden.

Door de vermindering van het totaal aantal schepen liep ook het percentage der opgelegde schepen geleidelijk achteruit, en bedraagt thans 15.1 pCt., bij een even groot aantal schepen in de vaart als begin 1932. Toen was het percentage der opgelegde schepen echter 33,7.

Wel is het aantal varende schepen en ook het tonnage daarvan boven het minimum van het begin van 1933 gestegen, maar sedert medio 1933 is het vrijwel constant gebleven met zekere schommelingen naar boven en naar beneden. Het gemiddelde ligt bij de 340 schepen.

Monetaire Indices.

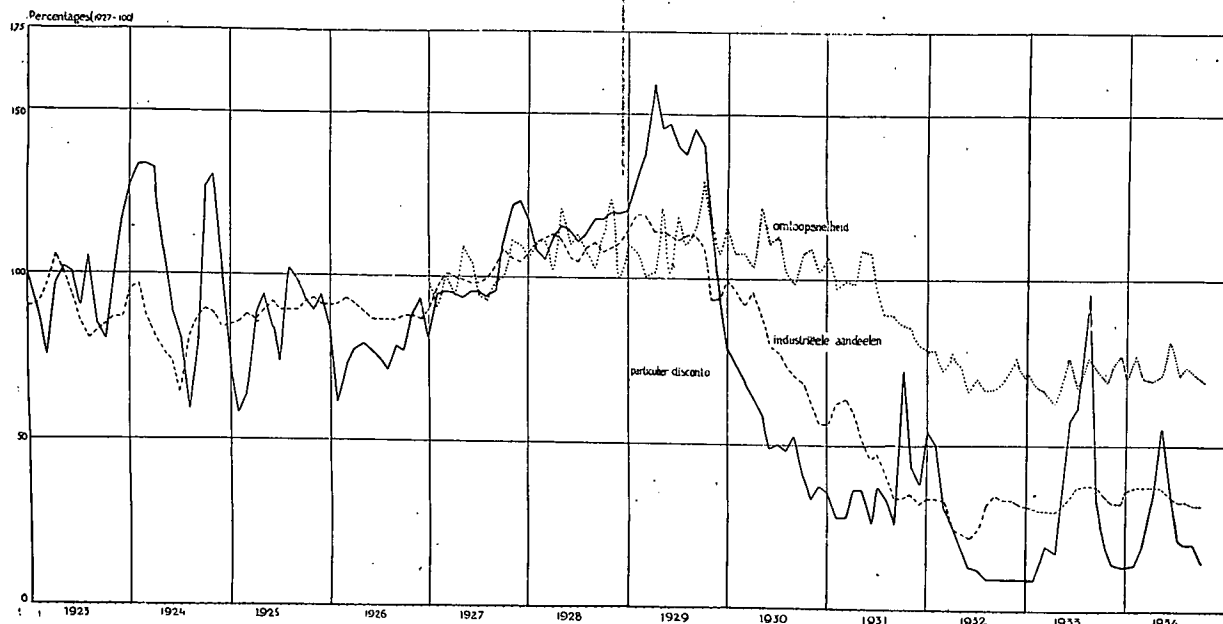
De daling van de rente voor overheidsobligaties heeft in de afgelopen maanden voortgang gevonden, waardoor in het derde kwartaal de conversie van leeningen tot een totaal van f 642.5 miljoen mogelijk bleek. De bedrijvigheid op de kapitaalmarkt was, wat nieuwe emissies betreft, echter zeer klein, waarbij komt, dat de zomermaanden in dit opzicht vaak een laagtepunt vertoonen.

Ook het particulier disconto is in de afgelopen maanden gedaald en is thans ongeveer even laag als in de herfstmaanden van 1933.

De omloopssnelheid bij den Postcheque- en girodienst verminderde gedurende het derde kwartaal en kwam weer op het zeer lage niveau van begin 1933, hetgeen geheel in overeenstemming is met de gedaalde industriële bedrijvigheid. In dezelfde richting wijzen de gegevens van De Nederlandsche Bank. Terwijl de omzetsnelheid van de saldi bij onze centrale bank in de eerste vijf maanden van dit jaar hooger was dan in de overeenkomstige maanden van 1933, is vanaf Juni het omgekeerde waar te nemen. Alleen de cijfers van het girokantoor te Amsterdam toonen een verbetering (men zie voor de gegevens de tabel op blz. 952).

Ook de aandelenkoersen toonden een ononderbroken inzinking in deze periode, die weliswaar vrij geleidelijk voortgang maakte en geen al te groote afmetingen aannam, maar die toch pessimisme ten aanzien van de toekomstmogelijkheden van ons bedrijfsleven weerspiegelt.

De monetaire indices wijzen derhalve alle in de richting van het voortduren der depressie, zonder dat ditmaal eenige teekenen van herstel vallen waar te nemen.

DE ONTWIKKELING VAN HET DEFLATIEPROCES IN DE LANDEN VAN HET GOUDBLOK.

Het streven van de landen van het goudblok om tot samenwerking op handelspolitiek gebied te komen, wijst op de groote moeilijkheden om zich op de wereldmarkt staande te houden. Deze moeilijkheden zijn van den volgenden aard.

Het kostenpeil (in goud) in de niet-goudlanden is zoo sterk gedaald, dat de concurrentie steeds moeilijker is geworden. De goudlanden zagen zich daardoor voor de noodzakelijkheid geplaatst het interne prijs-nkostenniveau langs den weg van deflatie zeer drastisch naar beneden te drukken. Deze noodzakelijkheid is in vele gevallen een economische en politieke onmogelijkheid gebleken. Het is daarom van belang na te gaan, hoe het deflatieproces zich in de landen van het goudblok heeft ontwikkeld en welke gevolgen zulks heeft gehad, enerzijds op den uitvoer, anderzijds op de productie.

1. Groothandelsprijzen.

In onderstaande grafiek is de loop der groothandelsprijzen in de verschillende landen weergegeven. Daar wij slechts de beweging der prijzen beschouwen, niet de absolute hoogte op een bepaald oogenblik, zijn de lijnen der indexcijfers als één bundel geteekend, ofschoon deze indexcijfers geheel verschillend zijn samengesteld.

In het algemeen bewegen de groothandelsprijzen zich in al deze landen in gelijke richting, maar er bestaan toch belangrijke onderlinge afwijkingen, die de aandacht trekken. Wij willen daarbij voorop stellen, dat men hierbij niet te veel op kleine afwijkingen mag letten, omdat de verschillende wijze van samenstelling der indexcijfers hierop zeer wel invloed kan uitoefenen. Bij belangrijke onderlinge afwijkingen wordt het evenwel mogelijk, de meer algemeene oorzaken hiervan aan te toonen.

Nederland maakte tot 1932 een uitzondering op de vrijwel volkomen parallelliteit, die er tusschen de beweging der groothandelsprijzen in de andere goudlanden bestond. In ons land daalde het prijsniveau sneller dan in de overige goudlanden. In de periode 1932—1933 is dit verschil verdwenen, terwijl eind 1933, begin 1934 het indexcijfer in ons land flink is gestegen, in de andere goudlanden met schommelingen op hetzelfde niveau is gebleven of zwak is blijven dalen.

Doordat Nederland het meest vrijhandels-gezinde land in deze groep was, is deze snellere prijsdaling in de eerste crisisjaren wellicht mede te verklaren uit de handelspolitiek.¹⁾ Niet alleen heeft een zekere prijsdaling van goederen op de wereldmarkten een geringeren invloed in die landen, waar boven de wereldmarktprijs nog een bepaald specifiek invoerrecht moet worden betaald, maar bovendien hebben landen

¹⁾ De snellere daling zal echter voornamelijk toe te schrijven zijn aan het feit, dat het Nederlandsche indexcijfer een groot aantal grondstoffen bevat, wier prijzen in het begin van de crisis veel sterker zijn gedaald dan die van half- en eindfabricaten.

als Frankrijk, Italië en Zwitserland telkenmale in den loop der jaren, toen de prijsdaling op de wereldmarkt voortging, hun invoerrechten verhoogd. Ook België is, hoewel in mindere mate, in protectionistische richting gegaan. Vanaf 1932 is ook ons land ertoe overgegaan, opcenten op de invoerrechten te heffen, contingentteeringen toe te passen, door heffingen de prijzen van diverse landbouwproducten te doen stijgen, enz., met het resultaat, dat de prijsbeweging in ons land meer met die in protectionistische landen overeenkwam. De prijsstijging van 1933 op 1934 moet voor een aanzienlijk deel op rekening van deze steunmaatregelen worden gesteld, omdat uit den loop der indices van andere landen blijkt, dat in het algemeen het prijsniveau niet is gestegen.¹⁾

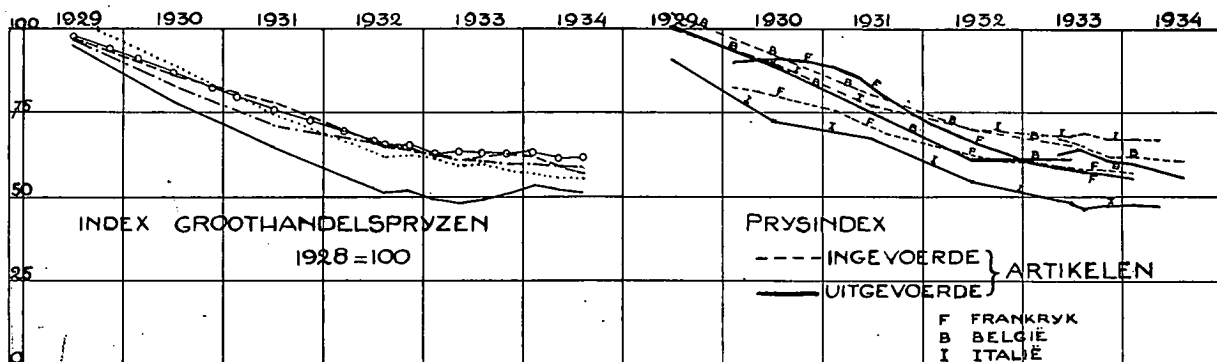
Nog duidelijker blijkt zulks uit de grafiek (rechter helft), waarin alleen de gegevens voor België, Frankrijk en Italië zijn verwerkt, omdat deze gegevens voor Zwitserland en Nederland niet bestaan. Zij geeft de indexcijfers weer van den prijs van ingevoerde en uitgevoerde goederen. De prijzen van ingevoerde goederen in die landen geven voor 1933—'34 dezelfde beweging als het algemeene prijsniveau te zien, d.w.z. of schommelend om een constant peil, of langzaam dalend. De ingevoerde goederen zijn dus niet in prijs gestegen, en derhalve heeft ook Nederland daarvoor op de internationale markten niet meer behoeven te betalen. De prijsstijging in ons land moet dus aan binnenlandsche oorzaken worden toegeschreven.

De indexcijfers van de prijzen der exportartikelen zijn in de drie goudlanden sterker gedaald dan die der ingevoerde goederen. Voor het behoud van den buitenlandschen afzet is het noodzakelijk gebleken te verkoopen tegen prijzen, die minstens even sterk waren gedaald als in landen met gedeprecieerde valuta. Kon men de prijsdaling van ingevoerde goederen nog eenigermate temperen door verhooging van invoerrechten en contingentteeringen, bij den export heeft men geen middelen tot prijsverhoging. Daarbij werken contingentteeringen en invoerrechten in andere landen juist prijsdaling bij den export in de hand. Het is zonder meer duidelijk, dat de uitvoer uit alle goudlanden op deze wijze hoe langer hoe meer verlies moest gaan opleveren. De sterkere daling van het indexcijfer der exportgoederen, vergeleken met dat der ingevoerde goederen en van het algemeene prijsniveau vertoont echter, gelijk de grafiek tot uitdrukking brengt, het laatste jaar een merkbare stagnatie.

Kosten van levensonderhoud.

De lijnen van de kosten van levensonderhoud zijn op zoodanige schaal geteekend, dat bij procentueel gelijke daling deze lijnen evenwijdig zijn voor de ver-

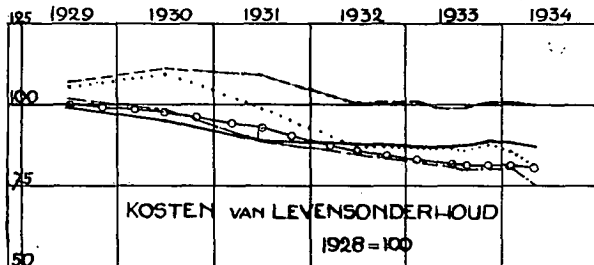
¹⁾ Ook de indexcijfers van de prijzen van grondstoffen, koloniale producten en granen zijn in deze periode niet gestegen. Het indexcijfer van de prijzen van granen is toen juist sterk gedaald. Men zie daarvoor de grafiek op blz. 936.

Toelichting op alle grafieken.
 ————— Nederland
 België
 -.-.-.-.- Italië
 o-o-o-o-o Zwitserland
 - - - - - Frankrijk

De lijnen van den prijs van in- en uitgevoerde artikelen in Frankrijk zijn zes maands moving-average.

schillende landen. Wij zien, dat zulks niet het geval is. De evenwijdigheid bestaat ongeveer voor de gegevens van België, Italië en Zwitserland, terwijl deze kosten in Frankrijk en Nederland minder sterk zijn gedaald dan in de andere goudlanden. Een stijging van de kosten van levensonderhoud vindt in 1933 in Nederland en Frankrijk en in zeer geringe mate in Italië en België plaats; zij was overal echter geringer en van korter duur dan in ons land.

N.B. Zie voor toelichting der lijnen onderaan de eerste grafiek.

Ter vergelijking volgen hier de indexcijfers der kosten van levensonderhoud van de vijf goudlanden.

	1930	1931	1932	1933	Juni 1934
Nederland	100	94	88	87	87
België	100	91	81	80	74
Frankrijk (45 Dép.)	100	97	91	87	84
„ (Parijs)	100	98	91	90	90
Italië	100	90	86	82	76
Zwitserland	100	95	87	83	82

Alle landen, behalve Italië, verstrekken gegevens omtrent de onderdelen der kosten van levensonderhoud. Wij geven hier de tabel van de vaste kosten, die voor huishuur en voor licht en brandstof. Daar niet alle landen de uitgaven voor gas en electriciteit afzonderlijk vermelden, hebben wij deze met brandstof gecombineerd, zoodat de uitgaven vergelijkbaar zijn.

	1930 = 100					
	Huishuur			Verlichting en verwarming		
	1931	1932	1933	1931	1932	1933
Nederland	102	103	103	94	92	90
België	103	102	101	91	86	82
Frankrijk	101	105	107	99	98	97
Zwitserland	101	101	100	97	92	90

In alle landen hebben derhalve de huren geen deel genomen aan de prijsdaling; meestal zijn zij integendeel gedurende de crisisjaren nog gestegen. Dientengevolge is de daling van de totale kosten van levensonderhoud vertraagd. Het sterkst is zulks in Frankrijk het geval. Uit de Nederlandsche en Fransche gegevens inzake de uitgaven voor gas en electriciteit, blijkt, dat daarin gedurende de crisis bijna geen daling heeft plaats gevonden.

Loonen.

Voor België, Zwitserland en Italië bestaat een algemeene loonindex, voor Frankrijk en Nederland is zulks niet het geval. Ten aanzien van deze laatste landen beschikt men slechts over loongegevens van bepaalde categorieën arbeiders, zonder daaruit te kunnen afleiden, in hoeverre deze gegevens representatief zijn voor het geheel en welken invloed zij op het geheele loonpeil uitoefenen. Wij zijn daarom gedwongen vergelijkend materiaal over de beweging der loonen in die landen, dat de situatie eenigermate in haar algemeenheid belicht, met de grootste voorzichtigheid en reserve te beschouwen, en zullen ons daarom beperken tot het mededeelen van enkele gegevens.

De Zwitsersche loonindex, die slechts tot 1933 bekend is, toont een zeer geringe daling. De loonindices

van België en Italië geven een grootere daling te zien, en wel van ongeveer 24 pCt. In België en Italië is die daling vanaf 1931 duidelijk merkbaar; zij heeft echter van midden 1933 tot begin 1934, de laatste gepubliceerde gegevens, geen voortgang gemaakt.

Volgens de partiële gegevens heeft in Frankrijk tot in 1931 toe een niet onbelangrijke loonstijging in verschillende bedrijven plaatsgevonden. Daarna is een daling ingetreden, die na 1933 geen voortgang heeft gemaakt, zoodat de loonen van verschillende groepen arbeiders er begin 1934 ongeveer op hetzelfde niveau lagen als in 1930.

Nederland vertoont, voorzoover gegevens omtrent arbeidsloonen bekend zijn, (bouwvakarbeiders, metaalbewerkers), een ander beeld. De loondaling is laat begonnen, merkbaar eerst in 1932, maar ging tot in het tweede kwartaal van 1934 ononderbroken door.

Voorzoover dus de gegevens een beoordeeling mogelijk maken zou de conclusie moeten zijn, dat in Zwitserland en Frankrijk de geringste loondaling heeft plaatsgevonden in vergelijking met het begin van de crisis. Vermoedelijk volgt hierop Nederland, terwijl in België en Italië de loondaling het grootst is geweest tot begin 1934. In verband met hetgeen wij hierboven schreven over de prijsdaling der exportproducten mag dus met eenige waarschijnlijkheid worden vastgesteld, dat dit deel van het kostenniveau in Nederland inderdaad iets meer is gedaald dan in Zwitserland en Frankrijk, waar het prijsniveau der exportproducten minder heeft geleden dan bij ons. De onvolledigheid der gegevens laat evenwel geen procentueele schatting der verschillen toe.

Zeker is het wel, dat wij ten opzichte van België en Italië er in dit opzicht ongunstig voorstaan, vooral wat België betreft, dat bij een minder gedaald prijsniveau der exportproducten, zijn loonen waarschijnlijk sterker heeft verlaagd dan bij ons het geval is geweest.

Wij wijzen er in dit verband op, dat wij hier slechts de beweging der loonen beschouwen, niet de hoogte van het loon zelf. Deze is, gelijk bekend mag worden verondersteld, in ons land veel hooger dan in België, Frankrijk en Italië. Waar zulks echter steeds het geval is geweest, en wij in gunstige jaren toch onzen export met die hoogere loonen konden handhaven, zou dus dezelfde verhouding van vroeger blijven bestaan, indien de loonen in de betrokken landen alle in dezelfde verhouding waren gedaald.

Staatsbegrotingen.

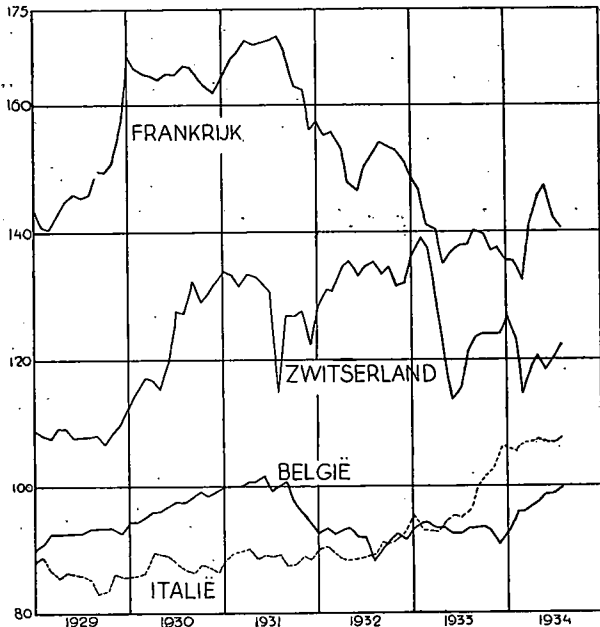
Trachten wij thans nog een inzicht te krijgen in de beweging der vaste lasten in de verschillende goudlanden, dan moeten wij ons daarbij beperken tot die van de staatsbegrooting en tot den rentevoet, de eenige deelen van het economisch leven, waaromtrent statistisch materiaal bestaat. Ook hierbij is groote voorzichtigheid geboden, daar de mogelijkheid van verschillende structuur der begrootingen bestaat, terwijl eveneens bepaalde fondsen buiten het begrooings-totaal gehouden zijn. In ons land is dit tot 1934 b.v. het geval geweest met het Leeningfonds 1914. Wij hebben getracht met al deze factoren zooveel mogelijk rekening te houden, en hebben de eindtotalen van de begrootingen der gewone uitgaven genomen. Wat Nederland betreft, is hierbij rekening gehouden met de bezuinigingen, die tegelijk met de begrooting zijn voorgesteld, waardoor het totaal der uitgaven in 1934 met ongeveer 80 millioen werd verlaagd. De eindstaten der begrootingen vertoonen geen groote veranderingen, en leenen zich niet tot een grafische voorstelling.

Gedurende de laatste jaren overheerscht een flauwe daling, behalve in Zwitserland, waar het totaal gelijk is gebleven. Over het algemeen is de daling in 1932 begonnen. In een land als Frankrijk, waar ongeveer 20 pCt. der uitgaven bestemd zijn voor den

dienst der staatsschuld en nogmaals 23 pCt. voor defensie, — uitgaven, die eveneens nagenoeg als vaste lasten beschouwd moeten worden — beteekent een procentueele bezuiniging van nagenoeg 10 pCt. op het totaal een zeer drastische bezuiniging op de uitgaven, die voor verlaging in aanmerking komen. In de andere landen, waar de verhouding van rentedienst en defensie-uitgaven tot het geheel niet zoo ongunstig is als in Frankrijk, is zulks misschien in mindere maté het geval, maar toch dient er rekening mee te worden gehouden, dat verdere bezuinigingen in het algemeen op groote bezwaren zullen stuiten.

Rentestand.

Zoowel de kapitaalrente als de geldrente geven in de verschillende goudlanden een geheel afwijkend beeld te zien. Ter beoordeeling van de kapitaalrente laten wij hier een grafische voorstelling volgen van het indexcijfer der obligatiekoersen voor de goudlanden, behalve voor Nederland, waarvoor een dergelijk indexcijfer slechts tot 1930 bestaat.

In Frankrijk is de obligatiekoers op het oogenblik nog lager dan in 1930, terwijl ook in Zwitserland de stijging van den obligatiekoers tot begin 1933 grotendeels is verdwenen. België vertoont een aarzelende koersstijging, terwijl alleen in Italië deze stijging een uitgesproken karakter draagt. Dit wijst erop, dat de kapitaalrente in Frankrijk zeer hoog is gebleven, relatief min of meer ook in Zwitserland, terwijl de daling alleen in Italië een uitgesproken karakter draagt. Ook in ons land is de rente van overheidsobligaties, gelijk bekend, sterk gedaald.

Dergelijke conversietransacties worden op beperkte schaal in Frankrijk doorgevoerd. In België wordt thans een verlaging van de kapitaalrente gestimuleerd door de credietpolitieke maatregelen van de regeering. In het algemeen echter bestaat er geen eenheid in de kapitaalrente, noch in de hoogte daarvan, noch in

den loop. De lasten uit hoofde van de rente schijnen in Frankrijk het hoogst te zijn.

Een soortgelijk heterogeen overzicht geven de cijfers van het particulier disconto, die hieronder volgen.

	Particulier disconto.				
	1930	1931	1932	1933	Juli 1934
Nederland ...	2.06	1.42	0.85	1.08	0.74
België	2.78	2.32	3.12	2.42	2.20
Frankrijk ...	2.32	1.57	1.28	1.83	1.78
Zwitserland .	2.01	1.44	1.52	1.50	1.50
Italië	5—7	4.75—7.25	4.5—7.25	3—4.75	3—3.5

In de periode, waarin in sommige landen een daling optrad, geven andere landen een stijging der discontorente te zien. Ook de hoogte van het disconto vertoont thans veel grotere afwijkingen tusschen de landen dan voor de crisis het geval was.

Wij hebben thans de beweging van een aantal factoren, die het kostenniveau in de goudlanden beïnvloeden, nagegaan en willen thans het resultaat vergelijken ten aanzien van den uitvoer en de industriële bedrijvigheid dier landen.

Uitvoer.

De waarde van den uitvoer van deze vijf goudlanden vertoont een opvallende parallelliteit. Zij bevoogt zich in 1934 om de 35 pCt. van de waarde van 1928, met uitzondering van België, waar zij ruim 40 pCt. bedroeg. Bij de uitgevoerde hoeveelheden zien wij echter een geheel ander beeld.

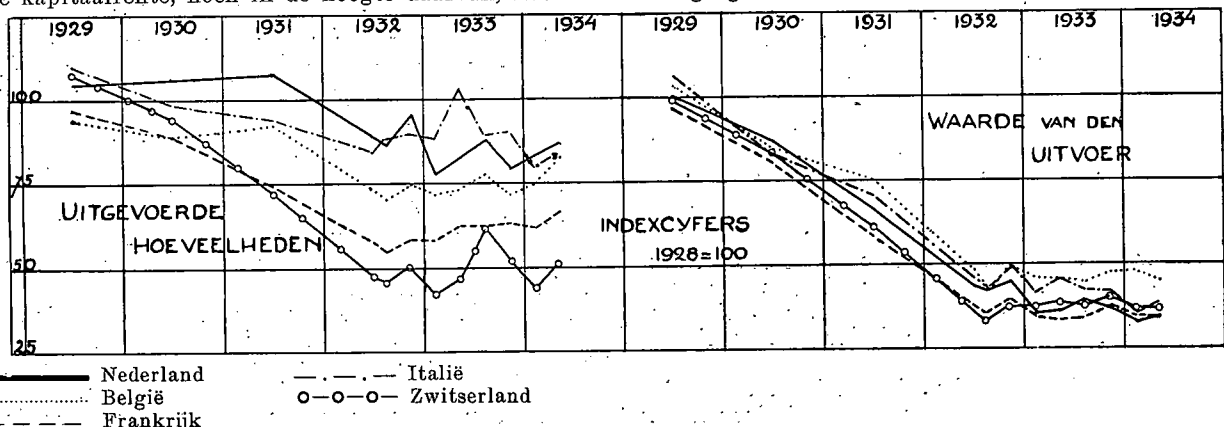
Naar de hoeveelheid gemeten is de uitvoer van Zwitserland het sterkst gedaald, dan volgt Frankrijk, terwijl die van Italië en Nederland procentueel weinig is achteruitgegaan. België ligt tusschen die landen in.

Uit het oogpunt van deflatie beteekent zulks, dat de exportprijzen in Nederland wel het sterkst gedaald zijn van die in alle goudlanden. In dit opzicht worden wij op den voet door Italië gevolgd. In Zwitserland is die prijsdaling der exportgoederen veel geringer geweest, en ook in Frankrijk is dit het geval.

Goeddeels wordt dit verschil in prijsbeweging door de afwijkende structuur van den export in de verschillende landen bepaald. In Zwitserland b.v., met een export van naar verhouding meer hoogindustriële producten, als machines en zijdeweefsels, werd de prijsdaling niet zoo catastrofaal als in Nederland met een zeer belangrijken export van agrarische producten. Maar toch wijzen deze gegevens erop, dat de Nederlandsche exportbedrijven het, wat prijzen betreft, buitengewoon zwaar te verduren hebben.

In dezelfde richting wijzen de gegevens inzake de positie van Nederland op de wereldmarkt. Gaan wij na hoe de uitvoerwaarde van de goudlanden zich t.o.v. de totale waarde van den wereldexport heeft bewogen, dan blijkt, dat tot 1931 een stijging is op te merken, gevolgd door een sterke daling in 1932, waarop in 1933 voor alle landen een herstel volgt, met uitzondering van Nederland en Italië.

Dezelfde gegevens voor de eerste helft van 1932, 1933 en 1934 geven echter voor 1934 een ongunstiger beeld voor alle goudlanden, met uitzondering van België. Het percentage in den wereldhandel is voor alle overige goudlanden min of meer sterk dalende.

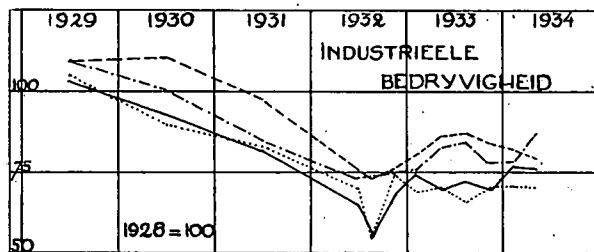

Aandeel in den werelduitvoer (waarde) in procenten.

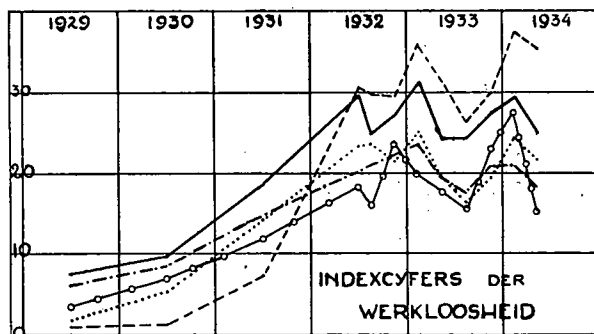
	1929	1931	1932	1933	Eerste helft van		
					1932	1933	1934
Frankrijk ...	6,00	6,32	6,08	6,19	6,88	6,54	6,50
Italië	2,39	2,80	2,78	2,69	3,08	2,99	2,56
België	2,73	3,41	3,23	3,34	3,80	3,62	3,67
Zwitserland .	1,22	1,37	1,17	1,35	1,40	1,50	1,47
Nederland ..	2,44	2,79	2,68	2,50	2,93	2,66	2,56
Totaal ..	14,78	16,69	15,89	16,07	18,09	17,31	16,76

Industriële bedrijvigheid en werkloosheid.

De gegevens op dit gebied, voorzover zij bestaan, zijn slechts ten deele onderling vergelijkbaar. Voor Zwitserland ontbreekt iedere index der productie, zoodat wij daarover in het geheel geen gegevens vermelden. Ook voor Nederland ontbreekt deze index, maar in plaats daarvan hebben wij het indexcijfer genomen van den invoer van grondstoffen (Centraal Bureau voor de Statistiek). Het spreekt vanzelf, dat daardoor vergelijking der Nederlandsche cijfers met die van andere landen niet in alle onderdeelen mogelijk is. *)

Ten aanzien van de werkloosheid is vergelijking eveneens uiterst moeilijk. Frankrijk en Italië vermelden het aantal werkzoekenden in duizenden, Zwitserland het indexcijfer van de geheel werklozen, Nederland en België het indexcijfer der werkloosheid, waarin ook de gedeeltelijk werklozen zijn opgenomen. In de grafiek zijn al deze gegevens op zoodanige schaal geteekend, dat zij een bundel vormen. Men mag dus niet de hoogte van de lijn der werkloosheid van de verschillende landen met elkaar vergelijken, daar de schaal der teekening voor ieder land een andere is, maar het komt uitsluitend op den loop der lijnen aan. Ontwikkelt de werkloosheid zich in de beschouwde landen op gelijke wijze, dan loopen de geteekende lijnen evenwijdig. *)

De aldus geteekende lijnen loopen over het algemeen evenwijdig *).

Overal is als eindpunt van de sterke daling der industriële bedrijvigheid en van de sterke stijging der werkloosheid het midden van 1932 aan te wijzen. Sindsdien zijn de cijfers op ongeveer het toen bereikte niveau blijven staan, zij het met schommelingen naar boven en naar beneden.

Wanneer men in de laatste jaren eenig verschil kan waarnemen tusschen de goudlanden, dan is zulks

*) Zie voor toelichting der lijnen onderaan grafiek vorige pagina.

1) Men dient bij de beoordeeling van de lijnen in de bovenstaande grafiek er rekening mede te houden, dat de seizoenschommelingen gedurende de laatste jaren, waarvoor kwartaalcijfers werden gebruikt, niet zijn geëlimineerd.

te verklaren uit het feit, dat de crisis in Frankrijk later is begonnen dan in de andere landen, hetgeen van algemeene bekendheid is, maar zich daarna ook iets sneller schijnt te hebben ontwikkeld. Wat Nederland betreft, wijzen de lijnen op een iets sterkere crisisontwikkeling dan in de overige goudlanden, doch de gegevens zijn te weinig vergelijkbaar om op dit punt het feit met zekerheid te kunnen vaststellen. In Frankrijk en Italië wijzen de productie-indices in het begin van 1933 op een verbetering, welke aanwijzing in België ontbreekt, terwijl voor ons land de invoer van grondstoffen evenmin een dergelijke tendens vertoont. Deze verbetering in Frankrijk en Italië heeft later weer voor een terugslag plaats gemaakt. Merkwaardigerwijze geven de lijnen der werkloosheid in Frankrijk en Italië gedurende de periode van iets gestegen bedrijvigheid geen verbetering in den toestand te zien.

Volgens de laatstbekende kwartaalcijfers was de werkloosheid in Frankrijk, Nederland en België grooter dan een jaar geleden, in Italië was de toestand in dit opzicht ongewijzigd, terwijl in Zwitserland een sterke daling der werkloosheid in het tweede kwartaal van 1934 werd geregistreerd. Waar Zwitserland het percentage der volledig werklozen geeft, is het evenwel zeer goed mogelijk, dat die daling is veroorzaakt, doordat een deel der werklozen short time zijn gaan werken.

Samenvatting.

De verschillen in de economische structuur van de landen van het goudblok maken een vergelijking tusschen de resultaten van de gevoerde deflatiepolitiek uiterst moeilijk. Men kan b.v. opmerken, dat de loondaling in Frankrijk niet zulke afmetingen heeft aangenomen als in België en dat dit verschijnsel waarschijnlijk mede verband houdt met de zeer ongelijke daling van de kosten van levensonderhoud in beide landen. Doch ondanks het feit, dat in België het aanpassingsproces veel verder is gegaan als in Frankrijk, bevinden beide landen zich nog in een depressie, welke zich in den laatsten tijd nog heeft verscherpt.

Hetzelfde geldt voor Nederland, waar sedert de daling van het Pond het ingrijpen van de Overheid zich tot steeds meerdere gebieden heeft uitgestrekt en waar de liberale handelspolitiek voor protectionisme heeft plaats gemaakt. Ook in ons land hebben de moeilijkheden zich in den laatsten tijd weer verscherpt, ondanks de niet onbelangrijke loondalingen, die vooral in de onbeschutte bedrijven en laatstelijk ook bij verschillende gemeenten hebben plaats gevonden.

In Italië daarentegen is de staatsinterventie weer veel grooter geweest dan in de andere goudlanden. De Staat heeft hier rechtstreeks in prijs- en loonverhoudingen ingegrepen en daardoor het deflatieproces zich in versneld tempo laten ontwikkelen.

Ondanks de verschillende economische structuur en ondanks de verschillende middelen, die in deze landen zijn toegepast om de depressie te overwinnen, is dit streven in geen enkel land met succes bekoord. Dit is tenslotte de gemeenschappelijke trek, die zich in al deze landen openbaart. En voor een groot deel ligt de oorzaak hiervan op hetzelfde gebied, d.w.z. de disharmonie tusschen prijzen en kosten. Het duidelijkst komt zulks nog tot uiting in de staatsbegrotingen van deze landen. Hoewel in enkele landen voor het volgend jaar op papier een evenwicht is bereikt, — voor het loopende jaar sluit de begroting nog overal met een tekort — gaat zulks niet gepaard met vermindering van lasten. Hier openbaart zich een van de groote oorzaken van de depressie in de goudlanden, nl. de moeilijkheid om het vraagstuk van de vaste lasten tot een oplossing te brengen. Hiermede hangt de handelspolitiek van de goudlanden nauw samen, een vraagstuk, dat thans op initiatief van België gemeenschappelijk in studie is genomen.

CRISISWETGEVING IN NEDERLAND.

Wij vervolgen hiermede ons driemaandelijksch overzicht van de voornaamste crisismaatregelen, door de regeering in de achter ons liggende periode getroffen, of die zich in voorbereiding bevinden.

**HANDELSPOLITIEKE MAATREGELLEN
IN ENGEREN ZIN.**

I. *Crisis invoerwet.* (Wet van 23 Dec. 1931, Stbl. No. 535; gewijzigd bij de wet van 17 Nov. 1933, Stbl. No. 596).

A. Sinds het verschijnen van ons vorig overzicht zijn de volgende contingentieeringen nieuw ingesteld.

Steenkolen, cokes en steenkoolbriketten. Bij K. B. van 27 Juli 1934, Stert. No. 143, is voor de periode van 15 Juli—31 December 1934 de invoer van deze artikelen gecontingenteerd op 60 pCt. van de hoeveelheid, in de overeenkomstige periode van 1933 ingevoerd.

Touw. Bij K. B. van denzelfden datum, No. 2, is voor de periode van 1 Juli—31 Oct. 1934 de invoer van ongetwijd hennepgaren, koord, touw, meer dan eendraadsgaren van zachte hennepvezel, alsmede van koord en touw van jute gecontingenteerd op 80 pCt. van de gemiddelde hoeveelheid per 3 maanden in de jaren 1931, 1932 en 1933 ingevoerd.

Sloten. Bij K. B. van denzelfden datum, No. 15, is voor de periode van 1 Aug.—31 Oct. 1934 de invoer van sloten, met uitzondering van hang- en meubel sloten, en van de onderdelen van sloten gecontingenteerd op 70 pCt. van de hoeveelheid, per 3 maanden gemiddeld in 1932 en 1933 ingevoerd.

Wollen en halfwollen dekens. Bij K. B. van 28 Augustus 1934, No. 5, Stert. No. 166, is voor de periode van 16 Aug.—30 Nov. 1934 de invoer gecontingenteerd op 80 pCt. van de hoeveelheid, gemiddeld per 3½ maand in de jaren 1931 en 1932 ingevoerd.

Lint, en band en veters. Bij K. B. van denzelfden datum, No. 14, Stert. No. 167, is voor de periode van

Tabel I.

Postchèque- en Girodienst.

Jaar	Jan.	Febr.	Maart	April	Mei	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Oct.	Nov.	Dec.
1927.....	4.13	3.82	4.20	4.01	4.58	4.44	4.02	3.92	4.13	4.20	4.69	4.64
1928.....	4.47	4.67	4.67	4.28	5.10	4.62	4.75	4.57	4.35	4.75	5.23	4.20
1929.....	4.64	4.57	4.26	4.30	5.09	4.29	5.03	4.67	4.81	5.48	4.93	4.53
1930.....	4.87	4.54	4.56	4.38	5.12	4.72	4.75	4.35	4.19	4.56	4.58	4.34
1931.....	4.49	4.12	4.23	4.16	4.59	4.54	4.14	3.83	3.84	3.71	3.67	3.44
1932.....	3.38	3.38	3.12	3.29	3.21	2.88	3.05	2.87	2.88	3.01	3.25	3.02
1933.....	3.06	2.92	2.87	2.67	3.26	2.87	3.18	3.01	2.89	3.09	3.22	2.93
1934.....	3.22	2.95	2.92	2.96	3.41	2.97	3.06	2.99	2.89			

Tabel II.

Girokantoor der Gemeente Amsterdam. 1)

Jaar	Jan.	Febr.	Maart	April	Mei	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Oct.	Nov.	Dec.
1927.....	2.23	2.02	2.07	3.42	5.41	4.40	1.96	1.61	1.64	1.85	1.94	2.54
1928.....	2.27	1.70	1.88	5.94	4.31	5.53	1.79	1.55	1.50	1.93	1.90	1.71
1929.....	2.34	1.58	1.65	3.75	7.20	5.04	2.14	1.71	1.66	1.99	2.10	2.52
1930.....	2.13	1.68	1.83	2.66	6.61	4.82	1.72	1.40	1.44	1.64	1.49	1.88
1931.....	1.77	1.44	2.04	2.79	6.43	3.09	1.69	1.25	1.60	1.92	1.61	1.96
1932.....	1.78	1.51	1.88	2.71	3.88	2.86	4.74	1.13	1.24	1.27	1.46	1.44
1933.....	1.00	1.02	1.54	2.00	2.64	2.33	1.27	1.06	1.14	1.37	1.38	1.85
1934.....	0.91	1.35	1.45	2.20	3.31	4.38	1.79	1.27	1.30			

Tabel III.

Girokantoor der Gemeente Amsterdam. 2)

Jaar	Jan.	Febr.	Maart	April	Mei	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Oct.	Nov.	Dec.
1927.....	1.51	1.45	1.45	1.57	1.53	1.52	1.18	1.06	1.15	1.19	1.26	1.23
1928.....	1.23	1.14	1.21	1.14	1.25	1.17	1.22	1.01	1.11	1.26	1.32	1.25
1929.....	1.24	1.02	1.10	1.14	1.26	1.16	1.32	1.18	1.20	1.29	1.45	1.31
1930.....	1.45	1.18	1.25	1.32	1.32	1.13	1.18	1.01	1.07	1.18	1.03	1.13
1931.....	1.13	1.00	1.00	1.03	1.07	1.04	1.14	0.85	1.09	1.23	1.13	1.13
1932.....	1.19	0.94	0.95	1.00	0.92	0.92	1.04	0.75	0.85	0.87	1.06	0.80
1933.....	0.70	0.64	0.73	0.67	0.76	0.72	0.85	0.72	0.75	0.90	0.94	0.93
1934.....	0.69	0.81	0.97	0.92	0.97	0.94	0.96	0.87	0.88			

1) Gemeente-instellingen en particulieren. 2) Alleen particulieren.

Tabel IV.

De Nederlandsche Bank.

Jaar	Jan.	Febr.	Maart	April	Mei	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Oct.	Nov.	Dec.
1927.....	122,1	176,0	160,3	162,8	153,5	107,8	101,4	120,7	130,4	117,2	123,3	108,3
1928.....	109,4	89,8	100,4	105,3	112,9	95,7	106,8	108,7	102,1	107,4	123,6	103,3
1929.....	96,6	119,5	251,4	239,2	287,5	250,2	252,2	222,9	272,2	219,0	193,8	187,9
1930.....	140,9	174,9	191,3	227,8	209,9	90,1	186,3	151,0	182,3	89,7	142,0	133,8
1931.....	134,9	96,9	161,1	187,8	193,9	97,2	38,3	12,3	15,8	13	9,6	11,0
1932.....	16,5	16,8	17,5	12,9	10,4	6,3	6,5	5,5	5,7	6,7	5,1	5,5
1933.....	5,7	7,4	8,1	7,8	14,5	19,0	32,4	14,7	13,4	9,4	7,5	7,2
1934.....	8,1	13,3	16,6	23,0	18,7	16,2	17,8	10,7	10,3			

1 Sept.—30 Nov. 1934, de invoer van lint, band en veters zonder rubber, niet van wol en halfwol, alsmede van elastiekband en koordelastiek, gecontingenteerd op 30 pCt. van de waarde, per 3 maanden in 1932, ingevoerd.

B. Verlengd zijn de contingentteeringen der volgende artikelen, waarbij in alle gevallen, behalve bij lucifers, het contingent werd verlaagd. Dit geldt ook voor die contingentteeringen, welke reeds bij een vroegere verlenging een laag minimum-contingent hadden gekregen, waarboven bijzondere contingenten konden worden gegeven. Bij alle nieuw afgekondigde contingenten, evenals bij de verlengde, is deze mogelijkheid van toewijzing van bijzondere contingenten boven het algemeene minimum opengelaten.

Veekeuken. Bij K. B. van 27 Juli 1934, No. 9 (Stert. No. 145) is voor de periode van 1 Aug. 1934—31 Juli 1935 de contingentteering van veekeuken verlengd. Het contingent is thans vastgesteld op 60 pCt. van de hoeveelheid, gemiddeld in de periode van 1 Juli 1931—30 Juli 1933 per 12 maanden ingevoerd, terwijl het vroeger 100 pCt. bedroeg.

Rijwiel binnen- en buitenbanden. Bij K. B. van 28 Aug. 1934, No. 10, Stert. No. 167, is voor de periode van 1 Sept. 1934—31 Aug. 1935 de contingentteering van rijwielbanden verlengd, en het contingent vastgesteld op 25 pCt. van het aantal, gemiddeld in 1929, 1930 en 1931 ingevoerd (vroeger 60 pCt.).

Lucifers. Bij K. B. van denzelfden datum, No. 11, is voor de periode van 1 Sept. 1934—31 Mei 1935 de contingentteering van lucifers verlengd, waarbij het contingent ongewijzigd op 30 pCt. is vastgesteld van den invoer per 9 maanden in 1932 en 1933. Deze contingentteering geldt ook voor lucifershoutjes.

Niet-houtvormende siergewassen, alsmede azalea indica. Bij K. B. van denzelfden datum, No. 12, is deze contingentteering verlengd en het contingent vastgesteld op 10 pCt. van de hoeveelheid, gem. in de jaren 1930 en 1931 ingevoerd.

Katoenen manufacturen, stoffen en weefsels. Bij K. B. van denzelfden datum, No. 13, is voor de periode van 1 Sept. 1934—31 Aug. 1935 deze contingentteering verlengd. Het minimum-contingent is bij alle groepen op 10 pCt. van de waarde gesteld, de minimale hoeveelheden zijn echter: voor geverfde, bedrukte en bontgeweven materialen 20 pCt. van de hoeveelheid, gemiddeld in 1929, 1930 en 1931 ingevoerd (vroeger 55 pCt.), voor gebleekt en ongebleekt materiaal 15 pCt. van de hoeveelheid, gemiddeld in 1931 en 1932 ingevoerd (vroeger resp. 60 en 35 pCt.).

II. Regeling van het Internationale Betalingsverkeer. (Wet van 25 Juli 1932, Stbl. 375).

Op grond van het K. B. van 5 Juli 1933, Stbl. 344, waarbij was bepaald, dat bepaalde landen konden worden aangewezen, waarop de bepalingen van deze wet van toepassing werden verklaard, is zulks bij K. B. van 6 Augustus 1934, No. 19, geschied ten aanzien van het betalingsverkeer met Duitsland. Hierdoor is vastgesteld, dat alle betalingen via De Nederlandsche Bank moesten geschieden.

Onderhandelingen met Duitsland hebben tot onderteekening van een clearing-verdrag geleid, dat op 24 September 1934 van kracht werd, en uitvoeringsbepalingen bevat omtrent de wijze, waarop de clearing tot stand zal komen. Een uiteenzetting van deze bepalingen is opgenomen in Economisch-Statistische Berichten van 26 September, blz. 868: Clearingverdrag met Duitsland.

LANDBOUW.

De maatregelen in verband met de Landbouw-Crisiswet droegen in de afgelopen maanden hoofdzakelijk een administratief en organisatorisch karakter, in verband met de wijziging dier wet en de intrekking van Tarwewet 1931, Crisis-Zuivelwet 1932 en de Crisis-Varkenswet 1932, welke wijziging is afgekondigd bij de Wet van 27 Juli 1934, Stbl. No. 469. Hierdoor konden alle bestaande steunmaatregelen onder de Landbouw Crisiswet worden gebracht, hetgeen centralisatie bij de uitvoering dier wet mogelijk maakte. Ook eenige andere maatregelen van organisatorischen aard werden getroffen, die wij in dit verband eveneens zullen vermelden.

I. Crisis-Organisatiebeschikking 1934 II.

Bij Min. Besch. van 27 Juni 1934 (Stert. No. 122) moesten de georganiseerden bij de 11 provinciale crisisorganisaties en bij de Turfcentrale in door den Minister te bepalen gevallen omtrent de arbeidsvoorwaarden van het bij hen in dienst zijnde personeel overleg plegen met de organisaties der arbeiders.

II. Regeeringsbureau voor de uitvoering der Landbouw-Crisiswet 1933.

Bij Min. Besch. van 28 Juli 1934 (Stert. No. 144), is een stichting onder bovenvermelde naam opgericht, waarvan de statuten in deze Staatscourant zijn opgenomen. De vier regeeringscommissarissen voor den landbouwsteun vormen de bestuurders van deze stichting, terwijl de voorzitter van het college van Regeeringscommissarissen tevens voorzitter van de stichting is. Volgens de statuten is het de taak der stichting mede te werken aan de uitvoering der regeeringsmaatregelen inzake den landbouwsteun, voor zoover het geen controle op de naleving dier maatregelen betreft.

III. Comptabiliteitsbeschikking I.

Bij Min. Besch. van 26 Juli 1934, is aan de Crisis-Accountantsdienst, nu deze bij de wet is ingesteld, het beheer over het Landbouw-Crisisfonds opgedragen, terwijl bij beschikking van denzelfden datum, No. II, een centraal kasbeheer van dat fonds is ingesteld, dat door een door den Crisis-Accountantsdienst aan te wijzen persoon wordt geleid.

IV. Akkerbouwcentrale.

Bij K. B. van 19 Juli 1934, (Stbl. No. 352) is het Crisis-Akkerbouwbesluit 1934 I afgekondigd. Daarbij zijn tevens verschillende besluiten en beschikkingen ingetrokken, die vroeger waren afgekondigd op grond van de Tarwewet, e.a. De statuten, het huishoudelijke en het handelsreglement dier Akkerbouwcentrale zijn goedgekeurd bij Min. Besch. van 20 Juli 1934, No. 19886 en 19887 (Stert. 20/21 Juli, No. 138).

Onder het beheer van de Akkerbouwcentrale vallen thans alle maatregelen met betrekking tot granen en verwerkte producten daarvan, aardappelen, zoowel consumptie- als fabrieksaardappelen, en peulvruchten. Dientengevolge zijn de besluiten t.a.v. aardappelmeel en consumptie-aardappelen, alsmede een deel der besluiten, die op tuinbouw betrekking hadden, ingetrokken en vervangen door soortgelijke maatregelen, welke thans in het Crisis-Akkerbouwbesluit en de daarop steunende beschikkingen zijn verwerkt. De vlas-, cichorei-, suikerbiet- en griend- en rietcentrale zijn opgeheven.

Deze akkerbouwbeschikkingen 1934 I en II zijn 20 Juli en 21 Juli afgekondigd, en opgenomen in de Stert. No. 138 en 139. Verschillende organisatorische wijzigingen worden daarin doorgevoerd, terwijl in de lijst van prijsverschillen bij invoer aardappelen, e.a. producten, die vroeger onder een afzonderlijke organisatie waren geregeld, thans in de lijst der akkerbouwcentrale zijn opgenomen. De voornaamste wijziging is opgenomen in beschikking II ten aanzien van monopolieheffingen bij den invoer van peulvruchten. Deze bedragen voor boonen, geschikt voor menselijke consumptie f 9.—, voor capucijners en andere peulvruchten f 5.— en voor boonen en erwten, ongeschikt voor menselijke consumptie f 0.10 per 100 kg. Hierdoor is een aanvang gemaakt met den steun van erwten en boonen als akkerbouwproducten, terwijl voorheen slechts warmoezerijgewassen werden gesteund.

V. Gerst.

Bij Min. Besch. van 3 Juli 1934, No. 18795 (Stert. No. 126), is de steun op gerst, aan de verbouwers uit te keeren, voor den oogst 1934 vastgesteld op f 3.50 per 100 kg. Bij gemengde gewassen zal die steun worden uitgekeerd in overeenstemming met de hoeveelheid gerst, die in 100 kg van het product aanwezig is. In verband met de stijging der wereldmarktprijzen is deze steun met ingang van 30 Aug. 1934 verlaagd tot f 2.50 (Min. Besch. van 30 Aug. 1934 No. 21247, Stert. No. 168).

VI. Rogge. Wijziging denaturatietoelage, die van f 3.50 op f 3.— per 100 kg is gebracht. (Min. Besch. van 30 Aug. 1934, No. 21247, Stert. 168).

In verband hiermede is de monopolieheffing op ingevoerde rogge van f 5.— tot f 4.50 verlaagd, die op roggebloem van f 6.75 tot f 6.— en op roggemeel van f 5.— tot f 4.50.

VII. *Consumptie-aardappelen*. Crisis-Steunbeschikking 1934 XVI.

Bij Min. Besch. van 1 Aug. 1934, No. 20276, Stert. No. 146, is de slotuitkeering op consumptie-aardappelen voor de eerste soort bepaald op 75 ct. en afnemend voor de vierde soort op 31¼ ct. per 100 kg. De uitkeering wordt op aardappelen van den oogst 1933 verstrekt, overeenkomstig de inhouding van den prijs op de geleidebiljetten.

VIII. *Suikerbieten*. Crisis-Steunbeschikking 1934 XVIII.

Bij Min. Besch. van 13 Aug. 1934, No. 20156, Stert. No. 154, is de garantiëprijs van suikerbieten, die de fabrikanten van suiker aan de verbouwers der bieten zullen uitbetalen, f 10.— per ton voor bieten met ten minste 16 pCt. suikergehalte, en dat voor een hoeveelheid van ten hoogste 90 pCt. der in 1933 geleverde.

IX. *Peulvruchten*. Crisis-Steunbeschikking 1934 XIV.

Bij Min. Besch. van 13 Aug. 1934, No. 20532, Stert. No. 154, is de steun op boonen, uit oogst 1934, vastgesteld op f 3.50 per 100 kg.

BLOEMBOLLENTEELT, BLOEMENTEELT EN BOOMKWEKERIJ.

Nederlandsche Sierteeltcentrale.

Bij Min. Besch. van 30 Juli 1934, No. 20225, Stert. No. 145, is de Nederlandsche Sierteeltcentrale ingesteld, waarvan de statuten in dezelfde staatscourant zijn goedgekeurd. Onder deze centrale zijn de maatregelen gebracht, die voorheen golden voor de bloembollenteelt, de bloemkweekerij en het boomkweekersbedrijf.

Een nieuw *bloembollensaneeringsplan* 1934 is vastgesteld (K. B. van 27 Juli 1934, Stbl. No. 441, voor de teelt en K. B. van denzelfden datum, Stbl. 442 voor den handel, Stbl. 443 voor den export), op grond waarvan diverse Min. Besch. zijn uitgevaardigd. De teeltbeschikking op 31 Juli, Stert. No. 146, waarin wordt aangegeven welk deel van de oppervlakte van 1932/'33 mag worden beteeld, de handelsbeschikking van denzelfden datum, in dezelfde Stert. afgekondigd, en ook de exportbeschikking, waarin de vroegere maatregelen worden bekrachtigd, alleen thans de woorden Bloembollencentrale en wat daarmee in verbinding staat zijn vervangen door Sierteeltcentrale.

TUINBOUW.

I. *Crisis-Steunbeschikking 1934 XVII*.

Bij Min. Besch. van 17 Aug. 1934, No. 20257, Stert. No. 1158, zijn de steunbedragen voor fruit en warmoezerijgewassen van den oogst 1934 vastgesteld.

II. *Invoermonopolie Krenten en Rozijnen*.

Bij M. B. van 21 September 1934, No. 21703, is vastgesteld, dat vanaf 13 September 1934, krenten en rozijnen slechts mogen worden ingevoerd door de Nederlandsche Groenten- en Fruitcentrale. Het monopolierecht is vastgesteld op 2 ct. per kg.

VEENKOLONIEN.

Steun op turf.

Bij Crisis-Steunbeschikking 1934 XV van 13 Aug. 1934, No. 10843, Stert. No. 154, is vastgesteld, dat de steun voor de turffabricage bedraagt f 25.— per dagtaak, d.i. 45 cub. meter goedgestuwde luchtdroge turf.

VEETEELT.

I. *Crisis-Zuivel-Centrale*.

Bij Min. Besch. van 20 Sept. 1934 No. 21780, Stert. No. 1059, Stert. No. 139, is bepaald, dat alle eetbare vetten en oliën onder de categorie spijsvetten vallen en met een heffing zullen worden belast. De wikkelpapieren en andere kenmerken bij betaalde heffing zijn eveneens vastgesteld.

II. *Crisis-Veehouderij-Centrale*.

Bij Min. Besch. van 20 Sept. 1934 No. 21780, Stert. No. 181, is de stichting Nederl. Veehouderij Centrale opgericht, die de Rundvee-centrale en de Varkenscentrale moet vervangen. Deze laatste organisaties zijn, volgens M. B. No. 21785, en Stert. van denzelfden datum, in liquidatie getreden, terwijl de liquidatie is opgedragen aan het bestuur der Veehouderij Centrale. Statuten en bestuur der nieuwe organisatie zijn in dezelfde Stert. afgekondigd.

PLUIMVEEHOUDERIJ.

I. *Nederlandsche Eieren- en Pluimvee-centrale*.

Bij Min. Besch. van 30 Aug. 1934, No. 21205, Stert. No. 167, is de Nederlandsche Centrale voor Eieren en Pluimvee opgericht, waarvan de statuten zijn goedgekeurd, zulks ter vervanging van de Eieren-Centrale, de Pluimvee-centrale en de Garnalencentrale, welke thans gecombineerd zijn. In verband hiermede zijn nieuwe reglementen vastgesteld voor kuikenbroeders, houders van vermeerderingsbedrijven en fokkers.

II. *Grensvervoer van pluimvee*. (K. B. van 19 Juli 1934, Stbl. 409 en 410).

Bij dit K. B. is het grensvervoer van pluimvee verboden zonder speciale machtiging, behalve in het geval in Stbl. 410 vermeld, dat het materiaal zich in een onder douaneverband staanden wagon of vaartuig bevindt. De hierop gebaseerde Min. Besch. van 30 Juli 1934; Stert. No. 145; geeft aan op welke voorwaarden een vervoersvergunning kan worden verkregen.

VISSCHERIJ.

Nederlandsche Visscherij-Centrale.

Bij Min. Besch. van 15 Sept. 1934, No. 21684, Stert. van 17 Sept. No. 178, is de Stichting Nederlandsche Visscherij Centrale opgericht, waarvan de statuten en het huishoudelijk reglement in dezelfde Stert. zijn goedgekeurd. Bij Min. Besch. No. 21683 en Stert. van denzelfden datum is de credietverleening aan de haringvisscherij over de periode 1934/'35 geregeld. De Stichting Visscherij-Centrale krijgt een crediet van f 750.000. De reeders verbinden zich de haring, welke aan den afslag niet den minimum-prijs opbrengt, aan de stichting over te doen, die bedoelde haring opslaat. De reeders ontvangen een voorschot op die haring ter grootte van 85 pCt. van den minimum prijs. Deze voorschotten worden als leeningen beschouwd, die de reeders terug moeten betalen, inclusief rente en onkosten, wanneer de opgeslagen haring wordt verkocht.

WERKVERRUIMING.

Arbeid door vreemdelingen. (Wet van 16 Mei 1934, Stbl. No. 257).

Bij K. B. van 11 Aug. 1934, Stbl. No. 473, is een algemeene maatregel van Bestuur vastgesteld voor uitvoering van deze wet. Daarbij is bepaald, dat de vergunningen tot aanstelling en in dienst houden van vreemdelingen voor een bepaalden termijn door den directeur van den dienst der werkloosheidsverzekering en arbeidsbemiddeling op aanvraag van den werkgever kunnen worden afgegeven.

Bij K. B. van 14 Sept. 1934, No. 10, Stert. No. 178, is een lijst vastgesteld van de bedrijfsstakken, waarin geen arbeid door vreemdelingen mag worden verricht zonder bovenvermelde vergunning. Deze lijst bevat 21 groepen.

STEUN AAN GEMEENTEN.

Voorzieningen terzake gemeentelijke kosten van werkloosheidszorg. (Gedrukte Stukken Tweede Kamer, Zitting 1934—'35, No. 144).

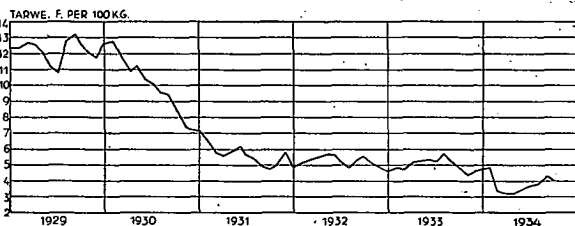
Den 18den September is een wetsontwerp ingediend, dat beoogt de lasten van de werkloosheidszorg gelijkmatiger over de gemeenten te verdeelen. Daartoe zal een werkloosheidssubsidiefonds worden gesticht, waarin een bepaald deel van verschillende rijksbelastingen zal worden gestort. Uit dit fonds ontvangen die gemeenten een uitkeering, die een tekort op de begrooting overhouden tengevolge der hooge uitgaven tot ondersteuning van werklozen, ondanks het feit, dat zij alle begrotingsuitgaven tot een minimum hebben teruggebracht.

In de Memorie van Toelichting op het wetsontwerp wordt medegedeeld, dat de gemeentebesturen reeds, in opdracht van de regering, zekere bedragen voor werkloosheidsvoorziening op de begrooting 1935 hebben „uitgestooten”, voorzover die bedragen, niet uit de gewone gemeente-inkomsten konden worden betaald. Het totaal dier uitgestooten bedragen zal in 1935 ongeveer f 25 miljoen bedragen. Gemeenten met geringere werkloosheidslasten zullen dit bedrag dus moeten opbrengen boven hetgeen zij uit het werkloosheidssubsidiefonds ontvangen, en de gemeenten met hooge werkloosheidslasten zullen dit bedrag meer ontvangen dan hetgeen hun aandeel in de belastingen draagt, die in het fonds worden gestort.

DE LOOP DER PRIJZEN VAN GROOT-HANDELSARTIKELEN GEDURENDE HET DERDE KWARTAAL VAN 1934.

TARWE.

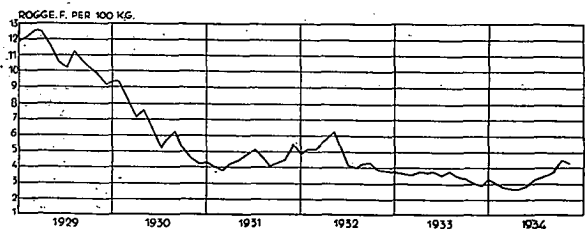
In de eerste zes weken van het afgelopen kwartaal hebben de oogstvooruitzichten nog een belangrijke rol gespeeld aan de tarwemarkt. Deze vooruitzichten waren slecht en de uitkomsten zijn daarmee in verscheiden landen in overeenstemming geweest. Droogte heeft in bijna de geheele tarwe verbouwende wereld kleine opbrengsten doen ontstaan. In de Vereenigde Staten werd daardoor de opbrengst van wintertarwe nog kleiner dan in het vorige jaar, terwijl wat zomertarwe betreft bijna van een misoogst gesproken kan worden. De totale tarwe-opbrengst in de Vereenigde Staten zal geene uitvoeren toelaten in dit seizoen. Zelfs werden sommige soorten uit Canada ingevoerd. De oogst in Canada had minder van droogte te lijden dan die in de Vereenigde Staten en de opbrengst werd in Canada op 1 September iets grooter geschat dan die van het vorige jaar, welke toen reeds klein was. Particuliere ramingen van 1 October zijn lager dan die van het vorige jaar. Ook in Europa was de daar heersche droogte van nadeligen invloed op de tarwe-opbrengst, vooral in midden- en Oost-Europa. Duitsland, dat in het vorige jaar tarwe uitvoerde, werd nu koper van buitenlandsche tarwe, daar de eigen oogst niet groot genoeg is voor de behoefte. In Tsjecho-Slowakije zijn de uitkomsten slecht en in Polen is ook minder tarwe. Hongarije voerde het vorige jaar groote hoeveelheden uit, welke vaak de markt drukten en heeft dit jaar slechts beperkte hoeveelheden voor uitvoer beschikbaar, welke gemakkelijk plaatsing vinden in Oostenrijk, Zwitserland, Tsjecho-Slowakije en Duitsland. Van aanbod aan de West-Europeesche markt van Hongaarsche tarwe hoort men niet. Zuid-Slavië verkeert in dezelfde positie als Hongarije, en Roemenië komt als exporteur van tarwe amper in aanmerking. Uit Rusland hoort men veel klachten, er schijnt nog een belangrijk gedeelte van den oogst buiten te liggen, terwijl het nu regent. In Engeland, Nederland, België, waren de uitkomsten goed, evenals in de Scandinavische en de Baltische landen, welke laatste een klein uitvoeroverschot hebben. In Frankrijk was de opbrengst weliswaar kleiner dan in het vorige jaar, maar toch overvloedig. Bovendien zijn van den ouden oogst nog groote voorraden aanwezig. In Frankrijk zijn verschillende plannen in overweging om een afzet voor het overschot te vinden en men is reeds overgegaan tot uitvoeren met een regeeringssubsidie. Italië gaf ook al een kleinere opbrengst en zal in den loop van dit seizoen moeten invoeren. De totale opbrengst op het noordelijk halfrond van tarwe werd kort geleden geschat op 469 millioen quarters tegen een opbrengst in het vorige jaar van 518 millioen quarters. Ook andere granen gaven kleinere opbrengsten, zoodat vergeleken met het vorige jaar de totale graanopbrengst op het noordelijk halfrond 255 millioen quarters kleiner werd geraamd. Onder den invloed van de ongunstige oogstberichten en door het verdwijnen als verkooper van Europeesche landen, welke verleden jaar uitvoerden en dit jaar in verschillende gevallen zullen moeten invoeren, waren de markten in Juli en Augustus zeer vast en stegen de prijzen snel. De slechte vooruitzichten van voergranen hielpen mee de markt te steunen. In de verwachting van verder stijgende prijzen werden groote

zaken gedaan. Eind Augustus en begin September is een ommekeer gekomen. De eigen oogsten, al waren zij dan ook kleiner dan in het vorige jaar, werden met spoed ter markt gebracht, zoowel in Europa als in Noord-Amerika. Het daardoor ontstaande dringende aanbod deed de prijzen wankelen, daarna in de tweede helft van September belangrijk dalen. De in dien tijd bekend gemaakte nieuwe schattingen van den Argentijnschen oogst hielpen mede de stemming te verslechteren. Het Ministerie van Landbouw in Argentinië had in het begin van het jaar de tarwe-opbrengst geschat op 32 millioen quarters en verhoogde nu die schatting tot 35.820.000 quarters. Ook bleef het aanbod van tarwe uit Argentinië groot. De voorraden van den ouden oogst moeten worden opgeruimd vóór de nieuwe oogst in December en Januari binnenkomt en tot de maakbare prijzen blijft Argentinië gedurig afgeven. Het resultaat der flauwe stemming, vooral in de laatste weken van September, is dat een groot gedeelte van de prijsverhoging in de eerste zes weken van dit kwartaal weder verloren is gegaan. *)

ROGGE.

Ook van rogge is de opbrengst van den laatsten oogst aanmerkelijk kleiner dan in het vorige jaar. Duitsland, dat het vorige jaar rogge uitvoerde, is dit jaar koper en heeft het gebruik van rogge voor veevoeder verboden. Polen heeft een beperkt overschot voor uitvoer, de Baltische landen eveneens. Hongarije gaf een aanmerkelijk kleinere opbrengst en is slechts matig als verkooper aan de markt. In Noord-Amerika zijn de opbrengsten eveneens kleiner en de Vereenigde Staten kochten in Europa flinke hoeveelheden rogge. Van aanbod uit Rusland hoort men niet, het schijnt alleen dat Duitsland eenige posten rogge in compensatie van Rusland gekocht heeft. De opbrengst van rogge werd op het noordelijk halfrond met uitzondering van Rusland, geschat op 98¼ millioen quarters tegen 117 millioen in het vorige jaar. De prijzen voor rogge zijn in het afgelo-

pen kwartaal ook sterk opgelopen, doch aan het eind trad eene niet onbelangrijke prijsverlaging in, toen de aanvoeren van den eigen oogst aan de markt kwamen en het binnenlandsche aanbod dringend werd. In Nederland haasten de boeren zich bijzonder met het ter markt brengen van rogge, omdat de regeeringssteun is verlaagd en zij verdere verlaging vreezen. Argentinië heeft nog een overschot van rogge en blijft daarmee geregeld tot de gedaalde prijzen aan de markt. Voor rogge is de prijsverlaging echter minder sterk geweest dan voor tarwe.

MAIS.

De prijzen voor Platamaïs, welke in het begin van Juli reeds hooger waren dan in het voorjaar, zijn in den loop van het afgelopen kwartaal verder gestegen. Vooral in de eerste weken van Augustus was dit het geval. De eenige leverancier van maïs was toen Argentinië. Zuid-Afrika heeft weliswaar een uitvoersurplus van maïs, doch de afgesloten contracten konden in Augustus niet worden geleverd wegens de conditie van de maïs, welke tengevolge van slecht weder niet voldoende droogde om ze zonder gevaar voor bederf onderweg te verschepen. Ook de Balkan was toen niet met maïs aan de markt. De maïsogst in Argentinië was kleiner geweest dan in het vorige

*) De in de grafieken geteekende prijzen (goudprijzen) zijn maandgemiddelden, zoodat de curve dus niet de beweging van week tot week aangeeft.

STATISTISCH OVERZICHT

Table with columns: GRANEN EN ZADEN (TARWE, ROGGE, MAIS, GERST, LIJNZAAD) and TUINBOUWARTIKELEN (DRUIVEN, TOMATEN, BLOEM-KOOL). Includes monthly data from 1925 to 1934.

1) Men zie voor de toelichting op dezen staat de nos. van 8, 15 Aug. 1928, 25 Febr. 1931 en 15 Febr. 1933. 2) Tot Jan. 1931 Hard Winter No. 2. van Jan. 1931 tot 16 Dec. 1929 tot 26 Mei 1930 74/5 K.G. Hongaarsche vanaf 26 Mei 1930 tot 23 Mei 1932 74 K.G. Zuid-Russische; van 23 Mei 1932 tot 2 Oct. 1933 No. 2 Canada. 4) Tot Canada. Van 19 Sept. '32 tot 24 Juli '33 62/63 K.G. Z.-Russ. 5) De jaren 1928 en 1929 Broek op Langendijk. 6) 5 Oct. 7) 12 Oct. 8) 19 Oct. 9) 4 Oct. 10) 11 Oct. 11) 18 Oct.

Vervolg STATISTISCH OVERZICHT

Table with columns: MINERALEN (STEENKOLEN, PETROLEUM, BENZINE) and TEXTIELGOEDEREN (KATOEN, WOL). Includes monthly data from 1925 to 1934.

1) Jaar- en maandgem. afger. op 1/8 pence. 2) 5 Oct. 3) 13 Oct. 4) 20 Oct. 5) 3 Oct. 6) 10 Oct. 7) 17 Oct. 8) 4 Oct. 9) 11 Oct. 10) 18 Oct. 11) 16 Oct. 12) 2 Oct. 13) 9 Oct.

VAN GROOTHANDELSPRIJZEN.

Table with columns for ZUIVEL EN EIEREN (Boter, Kaas, Eieren) and METALEN (Koper, Lood, Tin, IJzer, Gieterij-IJzer, Zink, Goud, Zilver). Rows list months from 1925 to 1934 with prices in various units.

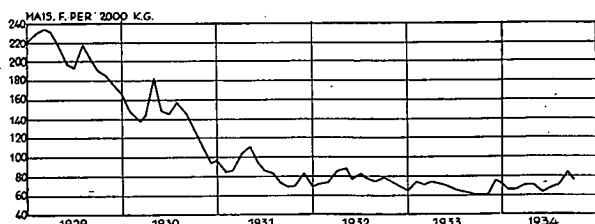
26 Sept. 1932 79 K.G. La Plata; van 26 Sept. 1932 tot 5 Febr. 1934 Manitoba No. 2; Tot Jan. 1928 Western; vanaf Jan. 1928 tot 16 Dec. 1929 American No. 2, van Jan. 1928 Malting; van Jan. 1928 tot 9 Febr. 1931 American No. 2, van 9 Febr. 1931 tot 23 Mei 1932 64 1/2 K.G. Zuid-Russische. Van 23 Mei—19 Sept. 1932 No. 3

VAN GROOTHANDELSPRIJZEN)

Table with columns for BOUWMATERIALEN (Vuren hout, Steenen) and KOLONIALE PRODUCTEN (Cacao, Copra, Koffie, Rubber, Suiker, Thee). Rows list months from 1925 to 1934 with prices in various units.

N.B. Alle Pondennoteringen vanaf 21 Sept. '31 zijn op goudbasis omgerekend; de Dollarnoteringen vanaf 20 April '33 zijn in verhouding van de depreciatie van den Dollar t.o.v. den Gulden verlaagd.

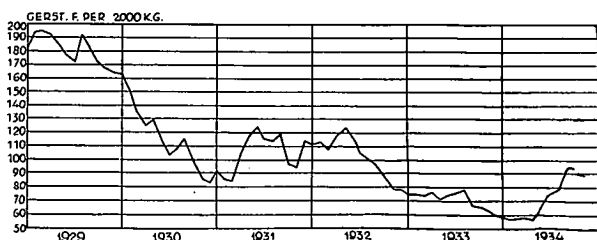
jaar, vermindering van de verschepingen werd verwacht en op ruime schaal werd tot de stijgende prijzen Platamaïs gekocht op latere aflading. De slechte oogstberichten over voergranen op het noordelijk halfrond hielpen mede de vaste stemming in de hand te werken. Duitsland kocht voergranen in compen-

satie en de Vereenigde Staten waren eveneens kopers, al was het dan niet voor maïs. De hoogste, half Augustus voor maïs betaalde, prijzen hebben zich niet kunnen handhaven en eenige reactie trad in toen Argentinië op ruime schaal aan de markt bleef, Zuid-Afrika weder begon te exporteeren en het aanbod van de eigen oogsten, vooral van rogge, de vraag voor maïs in Europa deed verminderen. Ook kwam aanbod van maïs uit de Donaulanden ter verscheping laat in het najaar, toen de vooruitzichten van den maïsoogst gunstig werden. Naar Duitsland zijn in ruime mate zaken in Donaumaïs in compensatie gedaan. In den loop van September zijn de prijzen verder afgebrokkeld, zoodat een gedeelte van de verhooging in Augustus verloren ging; de prijzen zijn evenwel nog hooger dan in het begin van Juli.

GERST.

Het aanbod van gerst was schaarsch. De oogst in Roemenië was klein uitgevallen en het aanbod werd grief door Duitsland in compensatie opgenomen. In andere West-Europeesche landen was Roemenië dien-tengevolge met gerst niet aan de markt. Van Ruischisch aanbod hoorde men niets, ook deze gerst vond haar weg naar Duitsland. Aan de vraag naar gerst moest buiten Duitsland in hoofdzaak voldaan worden door Argentinië en voor deze soort stegen de prijzen in Juli en Augustus voortdurend bij beperkt

aanbod. Ook werd Perzische gerst in flinke hoeveelheden verladen, waarvan bovendien naar Noord-Amerika werd verkocht. Eind Juli is Canada nog korten tijd aan de markt geweest met gerst en verschillende zaken zijn daarin gedaan, doch spoedig stegen de prijzen in Canada boven exportpariteit. Toen de stemming voor andere voergranen flauwer werd, zijn ook voor gerst de prijzen gedaald, doch in mindere mate dan voor maïs. Het aanbod bleef klein. In Augustus kwam Argentinië aan de markt met gerst van den nieuwen oogst, ter verlading in de eerste maanden van het volgende jaar. Hiervoor bestond goede vraag. In September zijn ook hiervoor de prijzen gedaald met geregelde zaken.

LIJNZAAD.

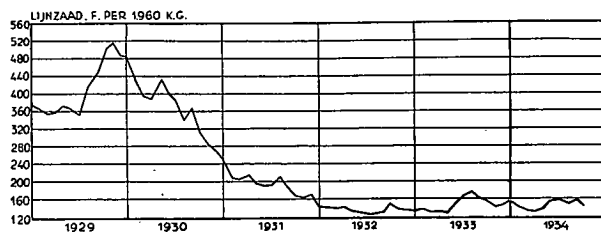
Na de vrij groote daling, die eind Juni en begin Juli plaats vond en de prijzen van lijnzaad weer op ca. f 146 per last terugbracht, is een stijging gevolgd, die evenwel slechts van korten duur is geweest.

Tengevolge van de verbeterde vraag en de berichten over droogte in vrijwel de geheele wereld, zijn de prijzen tegen het midden van Augustus vrij scherp

gestegen tot ongeveer f 165 voor stoomende en dicht-bijzijnde posten. Op deze prijzen werd lijnzaad te duur bevonden tegenover alle andere artikelen.

Het gevolg is een daling geweest, die onafgebroken geduurd heeft tot begin October. Die daling is verscherpt door gunstige weerberichten uit Argentinië voor den nieuwen oogst en door de particuliere mededeelingen, dat het aanwezige surplus van den ouden oogst in Argentinië ca. 100.000 tons grooter was dan de officiële schattingen aangaven.

De verladingscijfers toonen intusschen, dat de consumptie van lijnzaad dit jaar niet minder geweest is dan het vorige jaar, toen de gemiddelde prijzen lager waren.

De totale tot op heden uit Argentinië verscheepte hoeveelheid sinds 1 Januari 1934 is 1.250.000 tons tegen 1.216.000 het vorige jaar. De in Argentinië beschikbare hoeveelheden lijnzaad worden voor het einde van dit seizoen nog geraamd op 195.000 tons.

De officiële raming van den oogst in Noord-Amerika was slechts 152.000 tons. Dat land zal dus in nog sterkere mate dan het vorige jaar zijn behoeften op de Argentijnsche markt moeten dekken en blijkt ook reeds in Britsch-Indië als concurrent van de Engelsche industrie op te treden.

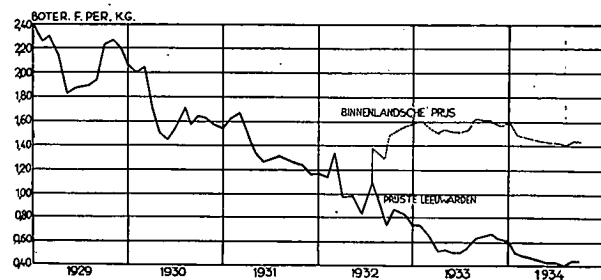
De Canadeesche oogst is daarentegen iets beter dan de uitermate slechte oogst van het vorige jaar, maar bedraagt toch slechts ongeveer 28.000 tons, hetgeen dus op de wereld-productie geen invloed van eenige betekenis kan hebben.

Niettegenstaande dus de statistische positie van dit artikel uitermate gezond is, zijn de economische omstandigheden der wereld zoo moeilijk te beoordeelen, dat men zich eenig betrouwbaar beeld van de toekomstige ontwikkeling niet kan vormen.

BOTER.

Het kwartaal opende voor de botermarkt op de laagste prijzen van het jaar. Tengevolge van den onvoldoenden verkoop in Engeland was het aanbod op de binnenlandsche markt dringend. Frankrijk en België hadden dit kwartaal voor onze markt geen of vrijwel geen betekenis.

In den loop van de maand Juli verdween het op de markt drukkende overschot, naar mate de verkoop in Engeland vlotter werd en de vraag uit Duitsland toenam. Tot deze vaste tendens droeg ook bij het plaatsen van boter onder de koelhuisregeling, waartoe na de tweede week in Juli wederom gelegenheid gegeven werd. Tegen het einde van de maand werden de koelhuisen echter weer gesloten, daar het aanbod op de binnenlandsche markt intusschen schaarsch geworden was.

Tot midden Augustus bleven vraag en aanbod vrij

wel in evenwicht. Wel gaven de verkoopen naar Engeland weer een vermindering te zien en klaagden de exporteurs over een zeer onvoldoende vraag, tengevolge van de concurrentie van den kant der Baltische boters, doch op Duitschland was de handel, in verband met de steeds schaarscher voorziening met eigen boter daar te lande, opnieuw beter geworden, zoodat de contingenten vlot weggingen.

Sedert 15 Augustus viel echter ook deze gelegenheid weg, toen de onzekerheid op het gebied der betalingen uit Duitschland de exporteurs noopte, den boteruitvoer naar dat land vrijwel geheel stop te zetten en was men voor den export practisch nog alleen op Engelnd aangewezen. Terwijl de positie van de koloniale en vooral van de Deensche boter tot midden September vast bleef, behielden de laaggeprijsde Baltische boters haar zeer ongunstigen invloed op den verkoop van het Nederlandsche product, zoodat de uitkomsten van den export zeer onbevredigend bleven. Gedurende de rest van het kwartaal is men ten aanzien van de betalingskwestie met Duitschland in het onzekere gebleven en hoewel er in verband met de anders aflopende licenties hier en daar eenige boterexport naar Duitschland plaats vond, is er van een regelmatigen uitvoer geen sprake meer geweest. De binnenlandsche markt bleef onveranderd kalm, terwijl de prijzen in September hier iets aantrokken.

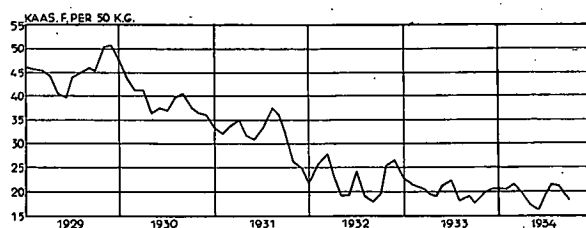
Boter in tons.

	Invoer				Uitvoer			
	1931	1932	1933	1934	1931	1932	1933	1934
1e halfj.	1.233	3.792	310	129	18.007	8.400	17.283	20.744
2e „	2.798	437	347	—	14.951	11.977	11.090	—
1e kwart.	813	3.165	114	32	6.936	3.824	6.454	6.325
2e kwart.	419	627	196	98	11.073	4.577	10.829	14.419
3e kwart.	812	196	125	143	8.656	4.151	6.287	10.163
4e kwart.	1.987	241	232	—	6.295	7.826	4.803	—
Jan.	423	1.252	15	12	2.278	1.060	1.905	1.753
Febr.	260	1.606	58	8	1.819	853	1.916	1.703
Maart ..	130	307	41	13	2.839	1.911	2.633	2.870
April ..	94	266	128	15	3.473	1.600	2.407	3.847
Mei	152	110	21	38	4.132	1.881	4.047	5.522
Juni	173	251	47	45	3.468	1.096	4.375	5.050
Juli	368	74	24	39	2.914	1.128	2.952	4.181
Aug.	360	90	36	41	2.977	1.436	1.695	3.408
Sept.	84	32	64	63	2.765	1.587	1.641	2.574
Oct.	442	54	81	—	2.793	2.074	1.907	—
Nov.	663	112	75	—	1.653	2.496	1.459	—
Dec.	882	75	66	—	1.849	3.256	1.437	—

KAAS.

Gedurende de maand Juli was de kaashandel in 't algemeen gedeprimeerd, ook de vraag uit het binnenland was gering, en de prijzen voor consumptiekaas geven verdere laagterecords te zien. Beter heeft zich de markt voor exportkaas kunnen handhaven. Vanuit de gecontingenteerde landen was goede vraag.

Na eenige verbetering in de eerste weken van Augustus oefende de onzekere toestand ten aanzien van het betalingsverkeer met Duitschland een druk op de markt uit, zoodat de prijzen opnieuw terugliepen. Gedurende de rest van het kwartaal bleef deze gereserveerdheid van den handel met Duitschland aanhouden.

Kaas in tons.

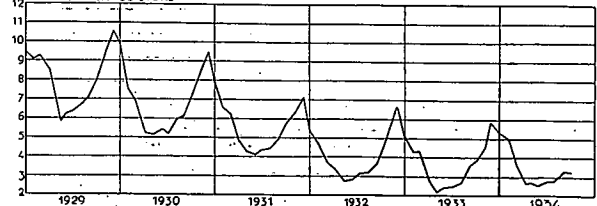
	Invoer				Uitvoer			
	1931	1932	1933	1934	1931	1932	1933	1934
1e halfj.	274	239	162	194	41.364	36.603	30.989	29.565
2e „	336	249	205	—	45.027	40.535	32.923	—
1e kwart.	148	128	90	108	18.934	16.302	15.953	13.184
2e kwart.	127	111	72	86	22.430	20.301	15.036	16.381
3e kwart.	158	109	95	386	24.170	22.161	17.855	16.881
4e kwart.	179	140	110	—	20.856	18.374	15.067	—
Jan.	50	37	27	31	6.741	5.883	4.910	4.426
Febr. ..	41	44	26	39	5.845	5.457	5.232	3.956
Maart ..	57	47	37	39	6.348	4.962	5.811	4.802
April ..	46	37	25	30	6.988	6.397	4.438	5.101
Mei	36	38	25	35	6.815	6.299	5.064	5.418
Juni	45	36	22	21	8.627	7.605	5.534	5.862
Juli	48	33	31	203	8.916	6.733	5.700	5.534
Aug.	54	39	22	137	7.716	7.325	6.402	5.915
Sept.	56	37	42	26	7.538	8.183	5.753	5.432
Oct.	63	51	34	—	8.058	7.804	5.529	—
Nov.	57	45	43	—	7.229	5.465	5.314	—
Dec.	59	44	33	—	5.569	5.105	4.224	—

EIEREN.

Uitvoer van Eieren in schaal in tons.

Jaar	Totale uitvoer	Versche eieren		Koelhuis-eieren	Kalk-eieren en op andere wijze geconserv. eieren
		Waarvan naar			
		Duitschland	Groot-Britannië		
1920	433	—	441	—	30
1923	13.522	—	11.383	107	1.374
1925	43.864	31.492	11.826	1.359	3.129
1926	53.598	38.632	14.571	2.258	2.940
1927	63.904	45.593	16.580	3.880	2.714
1928	66.762	46.782	17.716	6.032	2.829
1929	71.827	52.329	16.977	6.872	2.886
1930	76.073	50.888	21.260	6.595	2.285
1931	77.958	52.687	22.117	6.586	1.655
1932	75.020	62.667	10.223	3.964	1.076
1933	53.503	41.842	7.566	2.663	810
1e halfj. '31	47.675	32.056	13.396	334	547
„ '32	48.374	40.904	6.065	700	334
„ '33	31.325	24.374	4.211	134	32
„ '34	37.160	29.279	4.045	235	254
3e kwart. '31	20.660	12.872	7.431	279	59
„ '32	19.389	15.176	3.745	122	53
„ '33	14.770	10.533	3.148	259	8
„ '34	16.163	12.141	2.425	48	—

EIEREN, F. PER 100 STUKS

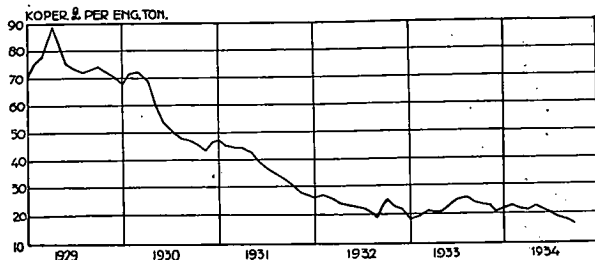
KOPER.

De prijsontwikkeling van dit metaal is zeer ongunstig. Dagelijks brokkelt de prijs, zowel voor Standard als voor Electrolytisch koper af, en de prijs ligt nu reeds aanzienlijk beneden het laagste peil, dat ooit voor koper bereikt is.

Tot één van de oorzaken van deze prijsafbrokkeling behoort wel het uit-de-markt zijn van één der grootste koperconsumenten, t.w. Duitschland. Zolang met Duitschland geen definitieve regeling, wat betreft de levering van materialen, is getroffen, zal men steeds op een laag prijsniveau blijven. Toch is de statistische positie van dit metaal iets verbeterd, hetgeen men uit onderstaand staatje kan zien, waarin de voorraden vanaf 1929 tot en met Mei 1934 zijn opgenomen:

Voorraden.	
Stand einde:	In 1000 metr. tonnen.
1929	561
1930	668
1931	864
1932	927
1933	807
Mei 1934	725

Men ziet uit dit staatje, dat vanaf 1932 een constante daling is ingetreden; ook de productie blijft onder de consumptie en de toeneming van het verbruik ten opzichte van de productie is in de eerste helft van dit jaar grootter dan in 1933.

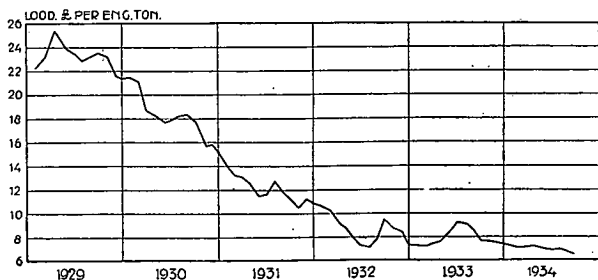

Wel had men verwacht, dat na het beëindigen van de textielstaking in Amerika; een opleving van dit metaal zou plaats vinden. Deze is echter uitgebleven en, zoals reeds hierboven aangegeven, blijft de prijs-situatie van koper ver beneden de verwachtingen. Op het oogenblik hebben er in New-York besprekingen plaats tusschen de grootste producenten; een verbetering van de markt zal natuurlijk ook afhangen van het resultaat van deze onderhandelingen.

LOOD.

De prijs van lood varieert nog steeds tusschen £ 10.- en £ 11.- (papier £). Er is voor dit metaal op de wereldmarkt zelfs een gereede vraag, terwijl de producenten van lood aan den anderen kant de productie goed in handen hebben.

De cijfers van de wereldvoorraden vanaf 1929 wijzen erop, dat deze over de jaren 1932/33/34 betrekkelijk constant zijn gebleven, terwijl de consumptie en de productie zich ook wel in evenwicht houden. Ook hier zal een opleving niet intreden, alvorens een regeling getroffen is met Duitschland, welk land ook van Europa één der grootste consumenten

van lood is. De toestand zal voor Duitschland eerst dan nijpend worden, wanneer door beperkende bepalingen een absoluut gebrek aan dit metaal zal zijn ontstaan. Het belangrijke voor Duitschland is, of het voldoende deviezen kan krijgen voor den import van grondstoffen.

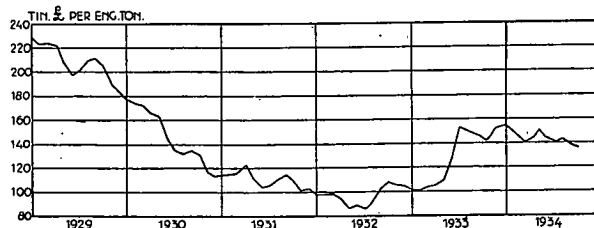
TIN.

Kon in het vorige overzicht nog melding gemaakt worden van een quotaverhoging van 10 pCt. voor de tinexporten der bij de restrictie aangesloten landen, nl. Malakka, Bolivia, Ned.-Indië en Nigeria (de z.g. signatory countries), thans valt evenwel te vermelden, dat het International Tin Committee zich genoodzaakt heeft gezien met ingang van 1 October 1934 deze verhoging weer teniet te doen.

Met ingang van dien datum, en voorloopig tot ult. December 1934, komen de quota der bovengenoemde landen dus weer op 40 pCt. van de standaard tonnages, vermeerderd met de extra 4 pCt.,

welke dient voor verrekeningen en alleen geldig is voor het loopende jaar.

Het mag wel worden aangenomen, dat het International Tin Committee hiertoe is overgegaan onder den indruk van de minder gunstige wending, welke de toestanden in het algemeen in den laatsten tijd hebben genomen.

In Amerika beweegt de bedrijvigheid in de automobiël-industrie zich in dalende richting; de tinsplate fabrieken werken momenteel op 40 à 45 pCt. der capaciteit, terwijl men voor de rest van het jaar nog een verdere daling tegemoet ziet.

Daarenboven zullen de restrictie maatregelen op den invoer van grondstoffen in Duitschland niet nalaten een ongunstigen invloed uit te oefenen op het verbruik van tin daar te lande.

De prijs van het metaal gaf in het afgelopen kwartaal slechts geringe fluctuaties te zien en bewoog zich hoofdzakelijk om de £ 230 per ton, met als hoogste prijs £ 233½ op 25 Juli, terwijl het laagste punt, £ 226¼ (papierponden) werd bereikt op 22 Augustus.

Ook in de voorraden kwam in de afgelopen periode weinig verandering. De totale zichtbare wereldvoorraad tin, welke eind Juni 20.066 tons bedroeg, daalde tot 18.694 tons per eind September.

Een overzicht van de exporten der vijf „signatory countries” volgt hieronder.

	1933		1934	
	1e kwartaal	2e kwartaal	Juli	Augustus
	tons	tons	tons	tons
Ned.-Indië	14.181	4.240	4.853	1.667
Malakka	23.760	7.707	8.990	3.194
Bolivia	14.725	4.548	4.918	1.703
Nigeria	3.651	995	1.293	450
Siam	10.324	2.656	1.880	1.170
	66.641	20.146	21.934	8.184

IJZER.

Evenmin als in het tweede kwartaal is er in het derde kwartaal een spoor van opleving op de exportmarkt geweest. Terwijl er echter in het tweede kwartaal melding kon worden gemaakt van een vrij gunstigen toestand op de verschillende binnenlandsche markten, is dit voor het derde kwartaal niet mogelijk. Er is overal een merkbare verslappening ingetreden. Daar waar nog eenige vraag te bespeuren was, ontstond een geweldige concurrentie.

In tegenstelling tot de exportmarkt voor ruwijzer is de exportmarkt voor stalen halffabrikaten en afgewerkte producten in het laatste van het vorige kwartaal aanmerkelijk verbeterd. Belangrijke opdrachten kwamen uit het verre Oosten en Rusland, Britsch-Indië, Zuid-Afrika en Zuid-Amerika, Canada en Australië. Dientengevolge is het Irka in staat geweest voor verschillende bestemmingen de prijzen te verhoogen.

Terwijl de kartelvorming in de West-Europeesche staalindustrie veld wint, en het Internationale Ruwstaalkartel geleidelijk tot een hecht geheel wordt opgebouwd, lijkt het wel of iets dergelijks op het gebied van ruwijzer, voorloopig althans, niet mogelijk is.

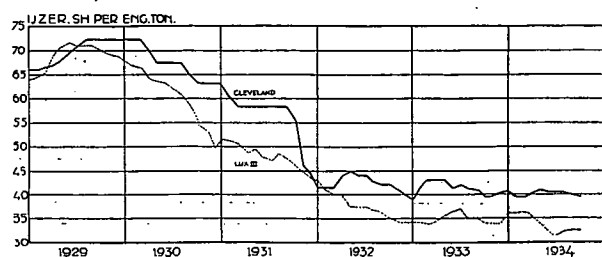
Zoals men weet kwam in Juni 1934 in Frankrijk een prijsafpraak voor phosphorhoudend gieterij-ijzer tot stand. De bedoeling was, dat op 1 November de Fransche hematietproducenten eveneens tot overeenstemming zouden komen, waardoor de mogelijkheid tot samenvoeging der producenten van gieterij-ijzer en hematiet in één verkoopkantoor zou ontstaan. Er is echter geen sprake van, dat de hematietproducenten

vóór 1 November tot een vergelijk komen. Reeds spreekt men van uitstel eener beslissing tot 1 December. Nu is de vraag naar stalen walsproducten en gietwerk op de Fransche markt gedurende den zomer geleidelijk achteruitgegaan en voor de weinige orders, die er nog te vergeven zijn, bestaat groote concurrentie onder de hematietproducenten. Zij bieden aan tegen verscheidene tientallen Francs onder de officiële notering van de in los verband nog bestaande hematietconventie. Het prijsniveau voor hematite de moulage in het Noorden is ongeveer Frs. 325 franco. Daarentegen heeft men de notering voor P. L. No. 3 (P-houdend gieterij-ijzer) kunnen handhaven op Frs. 210 basis Longwy. Dit is in elk geval een, zij het ook betrekkelijk, gunstig resultaat van de prijsafpraak, die er voor den verkoop van deze soort ruw-ijzer bestaat.

Ook in België heeft men het prijspeil voor Lux 3 kunnen handhaven, nl. op Belgische Frs. 310 franco grens. Zooals men weet, bestaat er voor levering op de Belgische markt een verkoopkantoor van Fransche producenten. Er is echter den laatsten tijd een toenemende concurrentie te bespeuren, speciaal van den kant van Engelsche producenten, die aanmerkelijke steun krijgen in den lagen Pondenkoers.

Het is echter niet geheel duidelijk hoe de Engelsche producenten met succes op de Belgische markt kunnen concurreeren, tenzij zij hun product tegen een bijna onmogelijk laag prijs aanbieden. Wij hebben reeds gezegd, dat Lux 3 op de Belgische markt verkocht wordt tegen Frs. 310 franco grens, d.i. in Engelsche valuta omgerekend 60/- papieren sh. De Engelschen zullen dus, willen zij in België succes hebben, moeten aanbieden tegen ten hoogste 60/- cif. Antwerpen. Als algemeene notering voor Cleveland No. 3 op de exportmarkt wordt echter aangegeven 60/- fob. Middlesbrough. Dit is al een zeer lage prijs, vergeleken bij de binnenlandsche markt, waar Cleveland No. 3 wordt verkocht tegen resp. 67/6 franco Middlesbrough, 67/3 franco Falkirk en 70/3 franco Glasgow. Uit de verschepingscijfers van de Tees blijkt, dat de Engelschen speciaal in de afgelopen maand zeer weinig succes hebben geboekt op de exportmarkt. Het totaal der verschepingen van ruw-ijzer van Middlesbrough is achteruitgelopen van 14.600 ton in Augustus tot 12.300 ton in September. De verzendingen naar Engelsche havens stegen van 7900 ton tot 9400 ton, terwijl de export daalde van 6700 ton tot 2900 ton.

De zoo juist bekend geworden gemiddelde nettoverkoopprijs van Cleveland No. 3 over het derde kwartaal van 56/9 wijst er ten overvloede op, tegen welke lage prijzen er op de exportmarkt wordt aangeboden. Weliswaar is dit gemiddelde, vergeleken bij dat van het tweede kwartaal met 1/6 gestegen, maar dit is louter gevolg van het feit, dat geleidelijk meer contracten in het binnenland tegen den in Februari met 5/- verhoogden prijs werden gesloten. Het gemiddelde van 56/9 is het hoogste sedert 1930; de stijging moet geheel en al op rekening worden geschreven van de beschermende maatregelen ten behoeve van de Engelsche ijzer- en staalproducenten (33½ pCt. ad valorem).

De Cleveland-producenten hebben thans contracten lopen gedeeltelijk tot het einde van 1934, gedeeltelijk tot einde Maart 1935. Op het oogenblik beperkt de vraag zich tot kleine partijen voor loopende be-

hoeften, de producenten maken zich daarover echter niet bezorgd, daar hun productie voor geruimen tijd geplaatst is. De voorraden zijn zeer beperkt. De productie echter is zeer beperkt (4 hoogovens) en er is geen teeken van expansie. Na een kleine inzinking, welke het gevolg is geweest van de prijsverhoging voor hematiet mixed nrs. voor de binnenlandsche markt met 1 en 2 sh., is de vraag naar dit product weer omhoog gegaan. De meeste groote verbruikers van hematiet hebben zich gedekt tot het einde van 1934. De statistische positie van enkele hematietproducenten is minder goed dan die der gieterij-ijzerproducenten. Sommigen hebben nog vrij groote voorraden.

De Engelsche grondstoffenmarkt was gedurende het geheele kwartaal zeer vast. Op het oogenblik zijn er hier en daar eenige teekenen van zwakte, maar Spaansch erts doet voor prompte levering nog altijd 17/- cif Tees, terwijl voor levering in 1935 meer gevraagd en betaald wordt. De prijs van Durham h.o. kooks is nog altijd vrij vast op 20/- franco hoogoven. Het spreekt vanzelf, dat een vaste grondstoffenmarkt alleen van invloed is op den ruwijzerprijs op de beschermde binnenlandsche markt.

Het Roheisenverband, het Duitsche verkoopkantoor voor ruwijzer, verkocht in het derde kwartaal tegen onveranderde prijzen en voorwaarden. Het maakte melding van een stijgenden verkoop in het binnenland. De verkoop op de exportmarkt daarentegen ging naar beneden. Tengevolge van de maatregelen, die ten doel hebben een economische opleving in het binnenland teweeg te brengen, is ook de voorraad ruwijzer in Duitschland sinds 1933 sterk naar beneden gegaan. Terwijl in 1933 nog cijfers van 900.000 ton en 1 miljoen ton werden vermeld, ont moeten wij thans een voorraadcijfer van 400.000 ton. Het Roheisenverband is door een der leden tegen einde 1934 opgezegd; besprekingen hebben echter geleid tot een hernieuwing van de overeenkomst, welke tot einde 1937 loopt.

Hieronder volgen de cijfers van de voortbrenging van ruwijzer in het tijdperk Januari—Augustus 1934 en 1933 in West-Europa en de Vereenigde Staten van Amerika in duizenden metr. tonnen:

	1933 Jan./Aug.	1934 Jan./Aug.
Frankrijk	4.221	4.113
Saargebied	1.033	1.195
Duitschland	3.294	5.462
Engeland	2.648	3.992
België	1.880	1.932
Luxemburg	1.206	1.273
Totaal West-Europa....	14.283	17.967
Vereenigde Staten	8.196	12.271

Uit bovenstaande cijfers blijkt, dat alleen de productie van Frankrijk bij 1933 is achtergebleven, terwijl die in de overige landen, in het eene land meer, in het andere land minder, vooruit is gegaan. Het scherpst is wel de vooruitgang in Duitschland en Engeland, alsmede in de Vereenigde Staten. België en Luxemburg, die tot Mei nog een achteruitgang bij 1933 vergeleken vertoonden, hebben thans hun achterstand ingehaald.

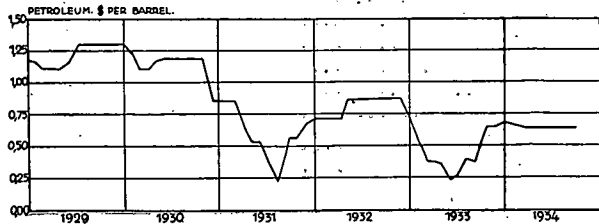
PETROLEUM.

In de verslagperiode kon de *Amerikaansche petroleumindustrie* twee belangrijke jubilea vieren: 75 jaren waren verstreken, sinds Col. Drake voor het eerst door een boring olie had aangetroffen, en één jaar geleden trad de petroleumcode in werking, bestemd, om in de petroleumindustrie gezondere toestanden te scheppen dan zij gedurende het meerendeel der laatste drie kwart eeuw had gekend. Staatssecretaris van Binnenlandsche Zaken Ickes hield een belangwekkende redevoering, waarin hij uiteenzette, wat de petroleumcode voor de petroleumindustrie had gedaan. De ruwe olie, die onder het régime der Code was geproduceerd, had een marktwaarde van \$ 750 miljoen, terwijl op basis der prijzen, die voor de introductie

van den code van kracht waren, de opbrengst maar een derde ervan zou hebben beloopt. (Echter vergat Mr. Ickes met de verandering der goudwaarde van den Dollar rekening te houden). Ook de prijzen der eindproducten zijn gestegen, al geschiedde dit niet in dezelfde mate als met die der ruwe olie. Deze prijsstijging was toch voldoende om de petroleumindustrie, als geheel beschouwd, weer rendabel te maken. Echter is nog steeds geen einde aan de productie van „hot oil” gekomen, en nog steeds worden de voorschriften der regeering op alle mogelijke manieren ontdoken en de wettigheid harer besluiten alsmede de constitutionality der wetten, waarop zij worden gebaseerd, voor de rechtbanken betwist, om op die manier althans uitstel der toepassing der maatregelen te verkrijgen.

De groote petroleummaatschappijen zijn begonnen, groote hoeveelheden benzine van kleine raffinadeurs op te koopen, mits deze zich verplichten, geen „hot oil” meer te koopen. Welke uiteindelijke gevolgen men van dezen stap der groote maatschappijen — die natuurlijk een tijdelijke hulp voor de marktsituatie kan brengen, omdat de „distress gasoline” niet meer tot elken prijs op de markt komt — zal moeten verwachten, kan men gemakkelijk gissen: de productie van benzine uit hot oil zal niet worden stop gezet, maar vermeerderen; de producent ervan is immers van groote en kapitaalcrachtige afnemers verzekerd. De juistheid dezer stelling kan reeds worden aangetoond: het aantal stop gezette dergelijke kleine raffinaderijen, dat na aankondiging dezer aankoopspolitiek weer te produceeren begon, is belangrijk.

De steun aan de markt, die echter op deze manier werd verkregen, was belangrijk genoeg, om bepaalde hoeveelheden benzine, die voor den export waren bestemd, weer op de binnenlandsche markt te doen aanbieden, aangezien aldaar meer lonende prijzen waren te verkrijgen dan op de exportmarkt, al was ook deze, tegen alle verwachting in, juist gedurende den laatsten tijd iets vaster. Daartoe droeg ook de vastere houding der Roemeensche exportmarkten bij, ja men kan zeggen, dat deze houding misschien ook de aanleiding tot de vastere tendens in Amerika was, al woog deze niet op tegen de vaste prijzen op de binnenlandsche markt. De dalende exporten uit Rusland hebben eveneens niet nagelaten de prijzen op de wereldmarkten in zekeren omvang te steunen.

In den wereldhandel van petroleum valt echter nog een andere, misschien, ja waarschijnlijk duurzamer tendens op: de *vervanging van den eindproductenuitvoer naar bepaalde landen, door den uitvoer van ruwe olie*. Als een van de voornaamste voorbeelden ervan kan de invoer naar Frankrijk worden genoemd; in Italië is dezelfde tendens vast te stellen, en in Duitsland geeft men zich moeite, om eveneens den benzine-invoer te beperken. In alle landen wenscht men n.l. liefst ruwe olie te importeeren, om de verwerking door inheemsche werkkrachten in inheemsche raffinaderijen te doen geschieden. Geheel in overeenstemming hiermede is, dat de Vereenigde Staten gedurende de eerste helft van het loopende jaar 18.842.000 barrels ruwe olie en 37.121.000 barrels eindproducten hebben geëxporteerd tegen 14.179.000 vaten ruwe olie en 43.523.000 vaten eindproducten twee jaar geleden.

De petroleumproductie van *Rusland* heeft gedurende de eerste acht maanden van 1934 15.931.300 ton bedragen tegen 13.588.800 ton een jaar geleden; de raffinaderijen hebben 14.029.400 ton tegen 12.278.000 ton verwerkt; men dient bij deze verge-

lijking echter ermede rekening te houden, dat de cijfers van 1933 zeer ongunstig waren, en dat ook de vermeerdering der productie in het loopende jaar nagenoeg geheel op rekening van Bakoe kwam, terwijl vooral Grosny zeer teleurstelde. De *Roemeensche* productie en verwerking blijven hoog; een groot verdrag met het Spaansche petroleummonopolie verzekert de Roemeensche petroleumindustrie van een vermeerderden afzet in dit gebied.

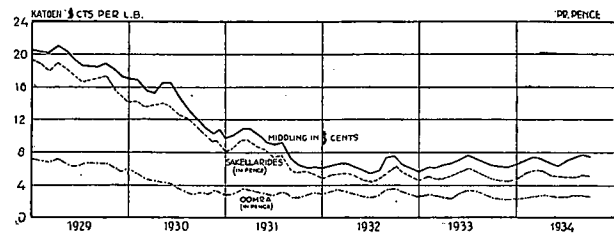
In *Duitschland* hebben onderhandelingen betreffende een nieuw kartel tot principiële overeenstemming geleid; ook de Russen zullen bij deze regeling betrokken worden.

Berichten omtrent een regeling van de benzineprijzen in *Nederland* door de regeering missen, zooals door haar en door de betrokken groote maatschappijen werd medegedeeld, elken grond.

KATOEN.

Prijzen van ruwe katoen hebben in het afgelopen kwartaal al heel weinig gefluctueerd. Begin Juli bedroeg de prijs voor American Middling te Rotterdam 23½ cent per ¼ kg, welke prijs in den loop van Juli steeg tot 24½ cent. Op 8 Augustus werd de eerste oogstschatting gepubliceerd, die den nieuwen Amerikaanschen katoenoogst taxeerde op 9.195.000 balen, dus belangrijk minder dan in 1933, toen deze taxatie 12.314.000 balen bedroeg.

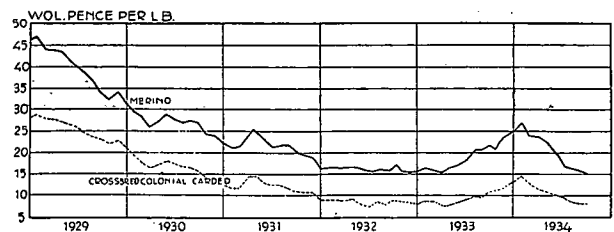
Deze schatting heeft echter weinig invloed op prijzen gehad, daar men allerwege door restrictiemaatregelen van de Regeering op een kleineren oogst gerekend had. De hoogste prijs van het kwartaal werd bereikt op 10 Augustus, toen de prijs te Rotterdam 25½ cents per ¼ kg noteerde. Daarna zijn in verband met de kleinere vraag uit de industrie en het grotere aanbod uit de nieuwe aanvoeren, prijzen succesievelijk weer wat gedaald, zoodat de notering op 29 September 23½ cent per ¼ kg bedroeg.

Over het algemeen zijn prijzen van Amerikaansche katoen vrij hoog in verband met andere katoensoorten als Oost-Indische, Egyptische, Braziliaansche enz., zoodat de spinners over de geheele wereld zich ook meer op het gebruik van andere soorten toeleggen en het er wel naar uitziet, alsof de Amerikanen hun positie als producenten van ruwe katoen eenigszins hebben overschat. Het vermoedelijk verbruik van Amerikaansche katoen in het a.s. seizoen wordt op ca. 13 miljoen balen getaxeerd, zoodat zelfs bij een oogst van 9½ miljoen balen, de voorraden tegen Juli 1935 waarschijnlijk flink verminderd zullen zijn.

WOL.

De stemming van de markt gedurende het derde kwartaal van 1934 was bepaald slecht te noemen, omdat zoowel Duitschland als Italië, in verband met de in deze landen ingevoerde restrictiemaatregelen, als koopers volkomen uitvielen, terwijl ook de andere landen op grond van den slechten gang van zaken en een verdere prijsdaling vermoedend, uiterst terughoudend waren.

Ten aanzien van de prijsbeweging in het bovenaangegeven tijdvak valt te vermelden, dat de prijzen ononderbroken langzaam afbrokkelde, en in September op — in Guldens gerekend — het laagste ooit bereikte prijsniveau waren gekomen. Slechts in de allerlaatste dagen van September viel een kleine verbetering der prijzen waar te nemen.

De omvang van den omzet bleef gedurende het derde kwartaal van 1934 ver beneden normaal, en is, naar wij meenen, gedurende hetzelfde tijdvak van vroegere jaren nog niet zoo gering geweest.

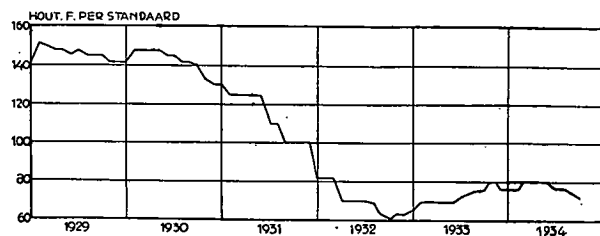
HOUT.

Ofschoon voor het zoo juist afgelopen kwartaal wel eenige verbetering in den toestand van den houthandel werd verwacht, blijkt tenslotte, dat die verwachting slechts ten deele in vervulling is gegaan. Er is uit het binnenland veel minder vraag geweest dan in vorige zomers en de voorraden zijn over het algemeen nog te groot.

De export is nog meer achteruitgegaan, tengevolge waarvan de kistenfabrieken veel minder werk hebben gehad dan onder normale omstandigheden het geval zou zijn geweest, terwijl de prijzen bovendien zeer slecht waren.

In de bouwerij ging er weinig om, in ieder geval niet genoeg om een eenigszins behoorlijke vraag naar voor die branche passende maten te veroorzaken, zoodat de meeste handelaren voor dezen tijd van het jaar nog voldoende voorzien zijn. In z.g. najaarshout is er deze keer dan ook heel wat minder omgegaan dan gewoonlijk.

De prijzen zijn iets lager gegaan, omdat ten eerste de Pondenkoers naar beneden is en de afladers er nog steeds de voorkeur aan geven in die valuta te verkoopen, terwijl de Russen, teneinde met de Finsche en Zweedsche noteringen ongeveer gelijk te blijven, hun prijzen ook hebben verlaagd. Zweden en Finland noteeren op het oogenblik voor de betere producties £ 10.- per std. voor 7" f.o.b. terwijl mindere kwaliteiten à 10/- lager worden aangeboden.

Zooals wij reeds in ons voorgaand rapport vermeldden, hebben zoowel de Zweedsche als de Finsche afladers een groot gedeelte van hun producties reeds eerder kunnen plaatsen, zoodat zij zich de weelde kunnen veroorlooven de markt even aan te zien en niet geforceerd behoeven te verkoopen. De Russen daarentegen hadden nog vrij behoorlijke kwantiteiten af te geven voor levering per najaar en daar er over het algemeen niet veel animo was om te koopen, zijn zij tenslotte er toe overgegaan hun prijzen te verlagen. Zooals reeds opgemerkt was ook de lagere Pondenkoers hiervan voor een groot gedeelte de oorzaak, hetgeen niet uit het oog moet worden verloren.

De vooruitzichten voor een spoedige verbetering van de houtmarkt zijn niet bepaald gunstig, hetgeen trouwens voor de hand ligt. De algemeene toestand wordt er immers ook niet beter op en het is niet te verwachten, dat als straks de onderhandelingen beginnen voor contracten met levering 1935 er eenige neiging zal bestaan tot het betalen van hoogere prijzen dan op het oogenblik worden genoteerd.

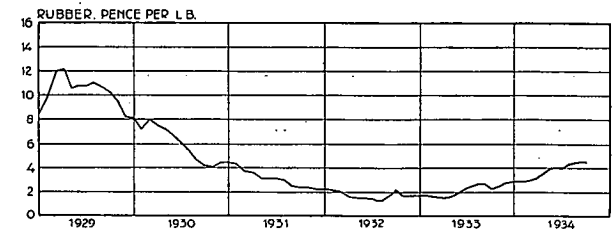
RUBBER.

De eerste maanden van de rubberrestrictie, die, zooals men weet, met 1 Juni 1934 van kracht is geworden, zullen ongetwijfeld blijken niet de moeilijkste voor de werking van het plan te zijn geweest. Immers beliep de toegestane verschepping althans in Juni

en Juli 100 pCt. der basisquota, en was zij in Augustus en September nog 90 pCt., maar ook zullen bepaalde problemen, die de nieuwe aanplantingen, het gebruik van bijzondere selectiemethodes enz. meebrengen, pas in een later stadium van grooteren invloed op de productie worden. Indien desondanks de rubberprijs, na een verdere lichte stijging, gedurende de laatste weken weer een neiging tot lichte daling vertoont, zal de oorzaak ervan vooral bij het verbruik moeten worden gezocht, want ook het beste restrictieplan kan weliswaar het aanbod aan het verbruik aanpassen, maar niet het verbruik zelf beïnvloeden.

De consumptie was gedurende de eerste helft van het jaar vrij bevredigend, maar moet in verband met de minder gunstig geworden economische toestanden in de Vereenigde Staten, alsmede in Duitschland en misschien in eenige andere landen, voor de tweede helft zeer voorzichtig worden geraamd, al zal wellicht in Engeland, en in navolging van het Engelsche voorbeeld ook in andere landen, de handel en de industrie met het oog op de komende sterkere beperking der verscheppingen nog voorraden inslaan. Deze beperking der verscheppingen stijgt tot 30 pCt. in December, en, zooals men in Nederlandsche vakkringen meent, zal zij ook gedurende de eerste maanden van 1935 met dit percentage worden vastgesteld.

Tegen het einde van de verslagperiode heeft zich echter ook een positieve moeilijkheid met betrekking tot het plan voorgedaan, n.l. de houding van Siam t.a.v. de restrictie. Siam had in het plan een basisquotum van 15.000 ton verkregen, welk cijfer men voor dit land zeer gunstig, ja zelfs, rekening houdende met zijn verscheppingen gedurende de laatste jaren (1932: 3451 ton en 1933: 7649 ton) aan den hoogen kant beschouwde. Echter heeft Siam gedurende de eerste zes maanden van 1934 haast evenveel geëxporteerd als gedurende het geheele vorige jaar, en onder deze omstandigheden begrijpt men de houding van de volksvertegenwoordiging van Bangkok, die weigerde, het plan met zijn quota van 15.000 ton te ratificeren. Het heette, dat Siam een contingent van 50.000 ton wenschte. Zooals meer gebruikelijk, zal het bedrag, waaromtrent men overeenstemming tussen de Rubber-Commissie en Siam hoopt te bereiken, in het midden liggen, en 20.000, misschien 25.000 ton belooopen. Het is voor het welslagen van het plan minder belangrijk of Siam 5 of 10.000 ton meer worden toegestaan, dan dat het land inderdaad zich bij het plan aansluit, omdat, indien dit niet gebeurt, met belangrijken smokkelhandel tusschen de Maleische Staten en Siam, en uitvoer via Siam van in de Maleische Staten clandestien geproduceerde hoeveelheden rubber moet worden gerekend.

Een tweede moeilijkheid voor de rubberrestrictie was steeds het vraagstuk der inlandsche rubberproductie. De regeering heeft voor Java de z.g. „individuele restrictie” voor de bevolkingstuinen toegepast, echter voor de buitenbezittingen, in afwachting eener betere regeling, tot heffing van een uitvoerrecht besloten. Na eenige wijzigingen belooft dit voor alle droge rubber f 20 per 100 kg en voor alle rubber, die niet onder de rubriek „droge rubber” valt, tusschen f 16 en f 18.50 per 100 kg, naar gelang van de uitvoerhavens. Reeds nu valt echter ook een gunstig resultaat van deze, op zichzelf beschouwd, vrij ruwe methode, te vermelden: de bevolking produceert meer droge rubber dan vroeger, want ook zij kan rekenen en begreep, dat de door de regeering vastge-

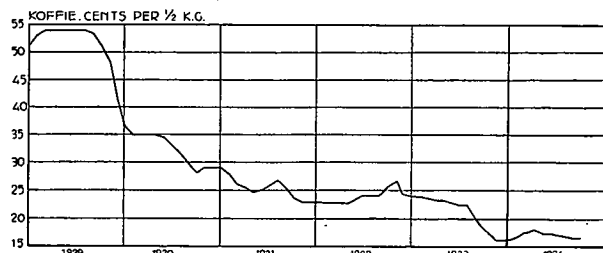
stelde uitvoerrechten als het ware een premie voor den uitvoer van droge rubber vormen, en daarmee wordt langzamerhand in vele streken weer een toestand geschapen, zooals die in het begin van de inlandsche rubberproductie bestond: er wordt een veel beter product afgeleverd dan gedurende de laatste jaren het geval was. De uitvoerrechten worden, zooals beloofd, in het belang der inlandsche bevolking gebruikt, en dit wordt zeker ook door de bevolking begrepen en misschien geapprecieerd.

De heeren Symington & Wilson schatten den *rubberuitvoer* uit de productielanden gedurende de eerste zes maanden van 1934 op 531.900 ton en de *consumptie* op 510.000 ton; in de eerste helft van 1933 waren de cijfers 366.500 en 385.500 ton geweest. De verschepingen gedurende de tweede helft worden, rekening houdende met de restrictiequota, op 458.900 ton geschat en de totale verschepingen voor 1934 met 990.800 ton aangenomen. Symington & Wilson schatten, dat het verbruik gedurende de tweede helft van 1934 420.000 ton zal belopen; indien deze raming zal blijken juist te zijn, zou het verbruik dus 930.000 ton belopen, of ruim 60.000 ton minder dan de productie. Onder deze omstandigheden zal een uitvoerbeperking van 30 pCt. niet bovenmatig kunnen worden geacht. Tot einde Augustus was, ondanks deze hoge cijfers, de uitvoer der drie voornaamste productiecentra toch nog ongeveer 40.000 ton lager dan de toegestane hoeveelheid (Malakka 29.000 ton, Ceylon 6400 ton en Nederlandsch-Indië 4600 ton). Het schijnt, dat vele producenten het prefereren een gedeelte van de trouwens ruim berekende contingenten te doen vervallen, dan den uitvoer te forceeren en daartoe ook werkvolk aan te nemen, dat binnenkort zou moeten worden ontslagen. Gezien de statistische positie van het product, vallen belangrijke wijzigingen in den rubberprijs in de allernaaste toekomst nauwelijks te verwachten.

KOFFIE.

In den loop van het derde kwartaal daalde de notering van loco Robusta van 17 op 16½ ct. per ½ Kgr. en die van loco Superior Santos van 19 op 18 ct.

De kost- en vrachtaanbiedingen van Brazilië bleven in de maand Juli voor goed beschreven Superior Santos vrijwel onveranderd 7.— goud-dollar per cwt., stegen in Augustus tot 7.40 en liepen daarna wederom iets terug, totdat zij aan het einde van het kwartaal op 7.30 goud-dollar kwamen. De prijs van Rio type New-York 7 met beschrijving, steeg van 6.30 goud-dollar per cwt. tot 6.45 en daalde daarna, met enkele schommelingen, tot 6.10 goud-dollar per cwt., alles prompte verscheping.

De cijfers op prompte verscheping van Nederlandsch-Indië liep voor Robusta W.I.B. f.a.q. terug van 16½ tot 15 ct. en die van ongewassen Palembang Robusta van 11½ tot 10½ ct.

De noteringen aan de Rotterdamsche termijnmarkt daalden in de maand Juli ½ ct., liepen tot begin Augustus 7/8 ct. op en zakten daarna wederom geleidelijk 1½ ct. in.

De vernietiging in Brazilië werd onverminderd voortgezet. In het afgelopen kwartaal bedroeg zij 2.778.000 balen, zoodat vanaf het begin in Januari 1931 tot op 30 September 1934 een hoeveelheid van 31.919.000 balen werd vernietigd.

Onze markt verkeerde voortdurend in een gedrukte stemming. De vele onoverkomelijke moeilijkheden, welke den exporthandel in den weg zijn gelegd, veroorzaakten een algemeene lusteloosheid, hetgeen de belangstelling voor het artikel van dag tot dag deed verminderen, terwijl de zaken zich tot het alleruiterste beperkten.

THEE.

Gedurende het afgelopen kwartaal zijn de opbrengstprijzen in veiling te Amsterdam voortdurend omlaag gegaan. De daling, die reeds eerder te Londen inzette en aanvankelijk niet door Amsterdam werd gevolgd, kon tenslotte op onze markt niet uitblijven. Door de vacantie op de theemarkt in Augustus, waardoor gedurende eenige weken geen veilingen werden gehouden, hoewel er reeds een dalende tendens op de Amsterdamsche markt heerschte, was de val in de veiling van 6 September groot (4¼ cts. per ½ kg). Ook de daaropvolgende veiling gaf nog een val te zien, nl. van ¾ cts. (zie ook nevenstaande grafiek).

Schreven wij in ons vorig overzicht, dat de prijzen van Sumatra thee iets sterker terugliepen dan van Java thee, thans is het vrijwel gelijk opgegaan.

28/6 Java thee	41 ½	Sumatra thee	39 ¼	Tot. gemiddeld	41
12/7 " "	41 ½	" "	38 ¾	" "	40 ½
9/8 " "	39 ¾	" "	39	" "	39 ¾
6/9 " "	35 ¾	" "	33 ½	" "	35 ¾
20/9 " "	32	" "	30	" "	31 ½

Oorspronkelijk werd de daling van de theeprijzen op de wereldmarkt als een voorbijgaande aangelegenheid beschouwd, voor een deel als reactie op de sterke prijsstijging in het eerste restrictiejaar, doch de oorzaak van de daling van de laatste weken blijkt toch dieper te wortelen. Algemeen worden de hoogere uitvoeren van de restrictielanden, het verminderde verbruik en de hiermede gepaard gaande onvoldoende afneming van de voorraden in Engeland als oorzaken aangewezen.

Ook de hoogere uitvoeren der niet aan de restrictie deelnemende landen kan als een psychologische factor genoemd worden, hoewel deze vooralsnog niet werkelijk van invloed zijn.

Van belang voor de Amsterdamsche theemarkt is bovendien de dalende Pondenkoers (ult. Maart f 7.62; ult. September f 7.26½).

In tegenstelling met het eerste halfjaar liep het veilingaanbod te Amsterdam op, hetgeen echter voor een deel te verklaren is, doordat de restrictie het vorig jaar gedurende het derde kwartaal reeds in werking was getreden, met een hooger restrictie-percentage dan thans het geval is, terwijl — doordat de uitvoer in de daaraan voorafgaande maanden vrij groot was — het werkelijke restrictie-percentage nog hooger lag.

Bovendien is de uitvoer groter dan 87½ pCt., daar ook de „carry-over” er nog aan moet worden toegevoegd.

Veiling-aanbod in kisten te A'dam		1934		verschil met 1933	
1e kwart. (6 veilingen)	65.624	afneming	35 0/0	100.456	
2e " (7 ")	80.055	" "	23 0/0	103.967	
3e " (4 ")	74.591	toeneming	22 0/0	61.057	
Totaal (17 veilingen)	220.270	afneming	17 0/0	265.480	

Voor Londen waren deze cijfers:

1934		verschil met 1933		
1e kwart. (13 veilingen)	945.566	afneming	15 ½ 0/0	1.118.016
2e " (11 ")	870.914	" "	8 0/0	945.460
3e " (12 ")	915.542	" "	6 ½ 0/0	977.843
Totaal (36 veilingen)	2.732.022	afneming	10 0/0	3.041.319

De voorraden Ned.-Indische thee bij het Thee Etablissement te Amsterdam bedroegen:

1934		verschil met 1933		
ult. 1e kwartaal	69.799	afneming	27 pCt.	95.927
" 2e " "	83.691	" "	27 " "	115.309
" 3e " "	88.193	" "	8 " "	96.111

De afneming van de Londensche voorraden was

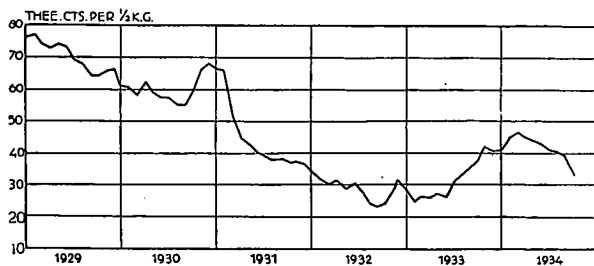
aanzienlijk minder en vooral voor het laatste kwartaal zeer onbevredigend, hetgeen uit de volgende cijfers blijkt.

	1934	verschil met	1933
Uit. 1e kwartaal ..	251.475	9 %	275.640
„ 2e „ ..	212.207	13½ %	244.771
„ 3e „ ..	232.544	1 %	235.329

De aanvoeren en afleveringen te Amsterdam bedroegen (in kisten):

	Aanvoeren		Afleveringen	
	1934	1933	1934	1933
1e kwartaal	58.562	102.502	63.995	70.812
2e „	87.571	109.709	73.679	90.327
3e „	87.757	57.565	83.255	76.763
Totaal	233.890	269.776	220.929	237.902

Volgens de gegevens van het Centraal Bureau voor de Statistiek bedroeg de aanvoer in Nederland gedurende Januari/September 296.607 kisten (v.j. 349.597) en de invoer tot verbruik 171.410 kisten tegen 152.609 gedurende het overeenkomstige tijdperk 1933.

De Vereeniging voor de Thee-Cultuur in Nederlandsch-Indië publiceerde de uitvoercijfers van de restrictielanden gedurende de eerste 5 maanden van het tweede restrictiejaar. Deze cijfers geven een toename van 5 pCt. te zien, hetgeen voornamelijk een gevolg is van de hogere uitvoeren van Ceylon en voor een klein deel van Nederlandsch-Indië. Britsch-Indië voerde 2¼ miljoen kg. minder uit gedurende dien tijd.

	In 1000 kilo's	
	1934	1933
Nederlandsch-Indië	27.562	25.914
Britsch-Indië	49.310	51.795
Ceylon	49.669	42.778
	126.541	120.487

De uitvoeren van de voornaamste, niet aan de restrictie deelnemende landen vertoonen over het eerste halfjaar een zeer sterke toename nl. met 37 pCt.

	1934	Januari/Juni	
		toeneming	1933
Japan	4.710	27 ½ pCt.	3.693
Formosa	4.445	85 „	2.405
China	22.138	32 „	16.772
	31.293	37 pCt.	22.870

Deze hogere uitvoeren van ongeveer 8½ miljoen kg., hoewel zeer aanzienlijk, zijn voor het slagen van het restrictieplan niet zoo belangrijk als men op het eerste gezicht zou denken. Als psychologischen factor moet men ze echter in 't oog houden.

STEENKOLEN.

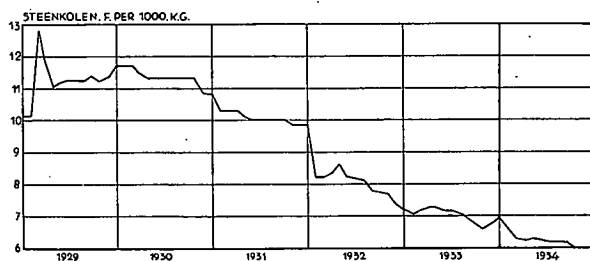
In het derde kwartaal van 1934 kwam het Limburgsche mijnconflict tot een oplossing. Oorspronkelijk hadden de mijnwerkers alle voorstellen van de hand gewezen, doch de regeering verklaarde, dat loonsverlaging mogelijk was. Het looncontract werd in ouden vorm tot 1 Augustus gehandhaafd, daarna werd een loonsverlaging van 3 pCt. ingevoerd. Aangezien echter de mijndirecties verklaard hebben, dat zij het geheele vraagstuk binnen twee maanden weder onder de oogen moeten zien, in verband met de on-

gunstige tijdsomstandigheden, blijft de onzekerheid voortduren. De Mijnwerkersbond heeft zich inmiddels reeds met een verzoekschrift tot de Ministers gewend om voor de mijnwerkers gunstige condities te verkrijgen.

Een zeer belangrijk ingrijpen in den kolenhandel was de contingentteering vanaf 15 Juli tot 31 December 1934, dus voor 5½ maand. Als basis is de invoer van 1933 aangewezen, waarop den importeurs voorloopig 50 pCt. wordt toegewezen.

Gezien onze handelsovereenkomst met Duitschland zullen de Deutsche kolen tot 31 December a.s. niet gecontingenteerd kunnen worden. Engeland zal vermoedelijk gelijke hoeveelheden als in 1933 mogen invoeren, terwijl hetzelfde voor België geldt, alles op grond van bestaande handelsverdragen. Invoervergunningen werden echter nog niet voor het volle kwantum verstrekt, maar men verwacht spoedig toevoeringen.

Feitelijk is de contingentteering tegen Polen gericht. Inderdaad dreigde Polen ons land met goedkope kolen te overstroomden, daar Polen elders zeer veel afzetgebied verloor en in Nederland terrein wilde veroveren.

De contingentteeringsvoorschriften zijn op zichzelf niet van onbillijkheid vrij. In de eerste plaats wordt het basisjaar 1933 onrechtvaardig genoemd, omdat in dat jaar de import door de bona fide importeurs uiteraard beperkt werd. Kleinere firma's maakten van de gelegenheid gebruik om hoeveelheden buitenlandsche kolen op de markt te brengen om daarmee tegen de anderen te concurreren. Die kleine firma's beschikken thans over invoervergunningen, terwijl de vroegere importeurs geen contingent van betekenis hebben.

De invoer gedurende de laatste 5½ maand van het jaar is altijd belangrijk grooter dan de invoer gedurende de daaraan voorafgaande 6½ maand, voornamelijk wat betreft huisbrandkolen. De contingentteering hield daarmee geen rekening en verdeelde den invoer gelijkelijk over twaalf maanden, zoodat ook om die reden den importeurs te weinig toegewezen wordt voor hunne behoeften.

Contingentteering heeft reden van bestaan, wanneer de invoeren overmatig groot worden en de prijzen der buitenlandsche kolen bijzonder laag, zoodat de binnenlandsche kolen ver onder kostprijs afgezet zouden moeten worden. De statistische gegevens wezen echter niet in die richting, zoodat de contingentteering in Nederland al te zeer ten behoeve der Nederlandsche mijnen tot stand kwam.

De Nederlandsche mijnen kunnen echter niet aan alle behoeften van den handel, wat kwaliteit-betreft, voldoen. De invoer van de niet leverbare kwaliteiten moet dus plaats vinden. De Nederlandsche kolenmarkt is en blijft internationaal en kan niet aan te strakke banden gelegd worden.

In de buitenlandsche kolenproductiecentra blijft de toestand zeer onbevredigend. België had in de Borinage met moeilijkheden te kampen. Een loonsverlaging van 5 pCt., ingaande 15 September, werd ingevoerd.

In Engeland liep het arbeidscontract af en de berichten over een staking doken weer op. Ernstig kon niemand aan een staking gelooven, daar immers Engeland in 1926 een zeer treurige ervaring opgedaan heeft en veel afzetgebied verloor. Zooals verwacht,

kwam er tegen het einde van September een voorloopige overeenkomst tot stand, welke met groote stemmenmeerderheid werd aanvaard, waardoor de vrede voor ten minste drie jaar weergekeerd en verzekerd is.

De berichten uit Wales gedurende het afgelopen kwartaal waren weinig opgewekt. Het feit, dat de Italiaansche Spoorwegen alle kolen van Duitschland betrokken, werd in Engeland sterk gevoeld. In Juli stegen de exporthoeveelheden naar verschillende landen een weinig en in den loop van het kwartaal werden vele ladingen anthraciet naar Canada verscheept.

Ierland is nog steeds een gevoelig verlies voor de Engelsche mijnen, terwijl Polen zich daar meer en meer ingewerkt heeft.

Tengevolge der Duitse betalingsmoeilijkheden verminderde ook de export van Engelsche kolen naar Duitschland belangrijk.

De Engelsch/Fransche handelsovereenkomst beperkt Engelsche invoeren tot een minimum, waartegenover Engeland 20.000 ton Fransch mijnhout moet afnemen.

De onderhandelingen van Polen met Engeland om te komen tot marktverdeling liepen op een mislukking uit. De Polen beweren, dat de Engelschen te hooge eischen stellen. Polen tracht nog steeds tegen lage prijzen afzet te vinden op Fransche, Italiaansche en Middellandsche Zee markten en klaarblijkelijk met succes. Kostprijsberekeningen schijnen in Polen, waar de prijzen nog steeds afbrokkelen, geen groote rol te spelen. Prima stukken worden tegen 10/- per ton f.o.b. Gdynia geleverd.

Frankrijk betrok groote hoeveelheden Poolsche en Russische kolen, welke vroeger door Engeland geleverd werden.

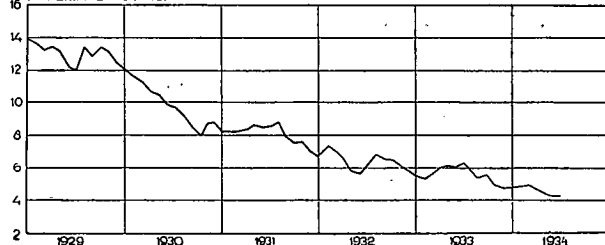
Om kort te gaan, alle kolenproductielanden maken een uiterst moeilijken tijd door, waarbij Engeland wel het zwaarst van alle getroffen wordt.

SUIKER.

Hoewel de statistische positie van suiker er niet slechter op is geworden, heeft de wereldprijs voor het artikel geen verbetering kunnen ondergaan. De regulering van de suikervoorziening in de Ver. Staten heeft weliswaar de markt in dat land een flinken steun gegeven, doch tegelijkertijd heeft de Amerikaansche markt haar invloed op de wereldmarkt voor een groot deel verloren. Immers te Londen en Amsterdam waren de markten doorgaans lusteloos bij gebrek aan koopers.

In Amerika was de stemming gunstig en konden de termijnnoteringen langzaam verbeteren. Winstnemingen veroorzaakten nu en dan een kleine inzinking, doch over het algemeen was de lijn stijgend. De loopende maand noteerde begin Juli 1.66 d.c. en December 1.80 d.c. terwijl eind September de notering voor October 1.87 d.c. was, voor December 1.92 d.c. en voor Maart 1.91 d.c.

• SUIKER, F. PER 100 K.G.

De reeds in Juni aangekondigde nieuwe tariefregeling met Cuba kwam eind Augustus tot stand. Het invoerrecht voor Cubasuiker werd hierbij van 1.50 d.c. op 0.90 d.c. per lb. verlaagd. Ongeveer gelijktijdig werd in Cuba een commissie benoemd, ten doel hebbende minimumprijzen vast te stellen voor den verkoop van Cubasuiker naar de Ver. Staten. Met het vaststellen der minimumprijzen beoogt men houders van Cubasuiker, waarvoor nog het oude recht betaald was, voor schade te vrijwaren.

Intusschen raakt men in de Philippijnen in moeilijkheden in verband met het feit, dat het toegestane kwantum voor de Ver. Staten reeds flink overschreden werd. Dientengevolge zou van oogst 1934/35 slechts 550.000 tons naar Amerika verkocht mogen worden en wordt een drastische inkringing van den oogst onder regeeringsdwang bepleit.

In Europa hebben zich weinig nieuwe gezichtspunten voorgedaan; de oogstramingen van Licht en Mikusch geven geen reden tot bijzonder commentaar. De suikerbieten hebben zich tengevolge van den drogen zomer niet zoo gunstig kunnen ontwikkelen als andere jaren. Verwacht wordt echter een gemiddelde opbrengst, die niet veel minder dan een normale zal blijken te zijn.

Vermelding verdient de eigenaardigheid, dat op verschillende markten de bietenpulp voor veevoeder een Sh. 2/- hooger prijs bedingt dan ruwe biet-suiker. Het is derhalve wel te verwachten, dat suikerbieten meer en meer voor veevoeder gebruikt zullen worden.

De Engelsche markt was voortdurend loom gestemd. Daar de handel in geraffineerde suiker niet bepaald vlotte, hebben de groote raffinadeurs de markt niet door aankopen van ruwe suikers kunnen steunen. Het is in hoofdzaak deze afwachtende politiek geweest, die de markt het drukkende aanzien gaf.

De noteeringen op de termijnmarkt te Londen daalden van ca. Sh. 4/10½ voor Augustus, Sh. 5/-½ voor December en Sh. 5/3 voor Maart in begin Juli tot Sh. 4/2½ voor September, Sh. 4/5½ voor December en Sh. 4/8 voor Maart aan het slot van het kwartaal; fluctuaties deden zich zoo goed als niet voor.

Onze markt volgde de Londensche daling in verscherpte mate. De groote voorraden en geringe kooplust oefenden hier een drukkenden invloed uit. Buitendien hebben de producenten in ons land absoluut geen belang erbij om de markt te steunen, aangezien elke prijsdaling door den Regeeringssteun gecompenseerd wordt.

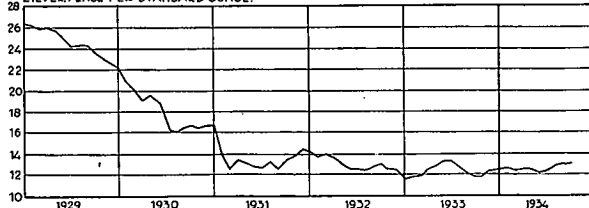
De Amsterdamsche termijnnoteringen luiden bij het begin der verslagperiode voor Augustus f 4.—, December f 4¼ en Maart f 4½, brokkelden gestadig langzaam af en belandden aan het slot op f 3¾ voor September, f 3½ voor December en f 3¾ voor Maart.

Merkwaardig was het verschijnsel, dat einde Juli de pariteit van witte kristalsuiker in Nederland ruim 5 cent lager was dan die van ruwe suiker in Londen.

Op Java verkocht de Nivas gedurende het afgelopen driemaandelijksche tijdvak ca. 390.000 tons tot prijzen, welke nu en dan gewijzigd, resp. verlaagd moesten worden om in Britsch-Indië tegen British Granulated en in het Verre Oosten tegen Cubasuiker te kunnen concurreren. Het totaal der verkoopen sedert 1 Januari van dit jaar bedraagt thans ca. 930.000 tons.

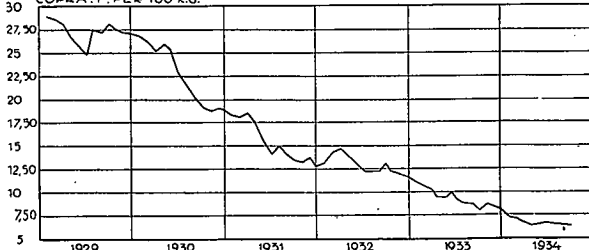
ZILVER.

ZILVER, PENCE PER STANDARD OUNCE.

COPRA.

COPRA, F. PER 100 K.G.

DE ECONOMISCHE TOESTAND VAN NEDERLANDSCH-INDIË, DUITSCHLAND, GROOT-BRITANNIË EN DE VER. STATEN.

(Samengesteld in overleg met het Centraal Bureau voor de Statistiek te 's-Gravenhage.)

Nederlandsch-Indië.

De stabiliteit, zij het ook op laag niveau, welke in het economisch leven van Nederlandsch-Indië sedert het midden van 1933 te bespeuren viel, schijnt in den laatsten tijd weer in een lichte daling te zijn overgegaan. De oorzaak dezer kleine daling moet voornamelijk gezocht worden in het feit, dat de prijzen van eenige belangrijke uitvoerproducten, zooals suiker, thee en in de laatste weken ook van rubber vrij aanzienlijk gedaald zijn. Verder is de tinproductie, welke in April met 10 pCt. verhoogd werd, per 1 October weer met 10 pCt. verlaagd. De ontwikkeling bleef echter tamelijk heterogeen, zoodat er naast gebieden, waarin een zekere verbetering waarneembaar was, andere takken waren, welke weer of nog altijd, een dalende tendens vertoonden.

Oppervlakkig beschouwd, geeft de uitvoer een vrij gunstige ontwikkeling te zien. Gedurende het eerste halfjaar van 1934 bedroeg de uitvoerwaarde reeds f 265.5 miljoen tegenover f 244.6 miljoen in dezelfde periode van 1933; een stijging dus van ruim 8 pCt. De hoeveelheden stegen van 4117.4 miljoen kg op 4375.6 miljoen kg, hetgeen een vermeerdering van 6 pCt. beteekent.

Het grootste aandeel in de stijging had echter de enorme rubber-export gedurende de maanden Januari t/m. Mei. In anticipatie op de verwachte rubber-restrictie, welke vooral door de indiening der ontwerp-ordonnanties bij den Volksraad op 10 Mei jl., vasten vorm verkreeg, werden groote hoeveelheden geëxporteerd. Na in werking treding der restrictie daalde de uitvoer dan ook weer aanzienlijk.

Uitvoer van rubber in duizenden tons.

	Jan.	Febr.	Mrt.	Apr.	Mei	Juni
1933	13.6	17.4	19.8	20.7	23.9	30.7
1934	35.9	37.1	48.6	46.2	66.6	33.7

Intusschen bedroeg de waarde van den rubber-uitvoer tot Juni f 43.0 miljoen tegenover f 13.7 miljoen in het eerste halfjaar van 1933. De stijging van het uitvoer-totaal krijgt zodoende een geheel ander aanzien. Want zonder de rubber-uitvoeren, welke zeker abnormaal genoemd kunnen worden, blijkt de waarde vergeleken met het vorige jaar, nog gedaald te zijn. Natuurlijk heeft de gestegen rubber-uitvoer en vooral die van de bevolkingsrubber welke van f 2.0 miljoen in het eerste halfjaar 1933 op f 19.2 miljoen in 1934 steeg, een gunstige uitwerking op de inkomens der inlanders in bepaalde gebieden gehad. Verder zal de gestegen rubberprijs, afgezien van de kleine daling, die sedert begin October optreedt, ook na de restrictie de opbrengsten gunstig blijven beïnvloeden.

Zooals uit het bovenstaande blijkt, moet de rest van den uitvoer gedaald zijn. Een gunstige uitzondering hierop maakt de thee-export, welke van f 12.5 miljoen van Januari t/m. Juni 1933 op f 20.6 miljoen in dezelfde periode van 1934 steeg. Het uitvoer-gewicht daalde van 43.6 miljoen kg op 32.2 miljoen kg. Hier heeft de restrictie gedurende de eerste zes maanden van 1934 een gunstige uitwerking op de prijzen gehad. Het indexcijfer bedroeg voor die periode nl. 52.4 tegenover 32.2 voor het eerste halfjaar van 1933. Nadien is de theeprijs evenwel sterk gedaald. (Het indexcijfer bedroeg in September 39.6 tegenover 43.5 in September 1933).

In niet ongunstige omstandigheden, hoewel de prijzen zich op zeer laag niveau bewegen, bevindt zich verder de uitvoer van koffie. De hoeveelheid steeg van 27.3 miljoen kg in het eerste halfjaar van 1933 op 37.5 miljoen kg, de waarde van f 9.8 miljoen op f 10.2 miljoen in 1934.

De uitvoer van aardoliën is naar de hoeveelheid gestegen, doch in waarde gedaald. (Van f 52.9 miljoen van Januari t/m. Juni 1933 op 51.3 in 1934).

De copra-uitvoer bevindt zich nog steeds in dalende beweging. De in de Vereenigde Staten ingestelde accijns verergerde den toestand nog meer. De prijzen hebben opnieuw een laagterecord bereikt. Hoopvoller kan hier de bepaling stemmen, welke in het verdrag met Duitschland t.a.v. copra gemaakt is, daar laatstgenoemd land deze grondstof in toenemende mate gebruikt. Onderstaand staatje illustreert de exportpositie van copra.

Uitvoer van copra gedurende het eerste halfjaar van (in duizenden tons)

	1932	1933	1934
Nederland	43.9	41.7	41.8
Duitschland	24.6	21.0	32.0
Frankrijk	30.4	33.2	8.0
Denemarken	29.8	35.0	49.7
Singapore	26.5	29.6	27.5
Ver. Staten	29.2	36.7	15.0
Overige landen	40.3	31.9	22.2
Totaal gewicht	224.6	229.2	196.2
Waarde in mill. gld.	19.7	19.2	8.3

Blijvend ongunstig is ook de toestand van den suiker-uitvoer. De suikerprijzen bevinden zich bovendien op een dieptepunt. De uitgevoerde hoeveelheid daalt nog steeds, zoodat de waarde van den export in nog sterker mate vermindert. Bracht de uitvoer in het eerste halfjaar van 1933 nog f 30.3 miljoen op, in 1934 was dit bedrag weer tot f 20.4 miljoen geslonken. Sterke vermindering onderging vooral de uitvoer naar Japan, China en Britsch-Indië.

De invoer vertoonde in de maanden April t/m. Juni eveneens een abnormale toeneming. Deze werd veroorzaakt door de verwachting van verdergaande contingentieeringsmaatregelen, waardoor vooral vanuit Japan nog groote hoeveelheden werden geïmporteerd. Door de contingentieering in het begin van dit jaar was de invoer echter reeds sterk gedaald; zoodat het totaal voor het afgelopen halfjaar zich nog onder dat van het vorige jaar bevindt.

De invoeren van garens en manufacturen stegen in de laatste maanden evenals die van ijzer- en ijzerlegeringen en die van machinerieën. De rijst-invoeren zijn aanzienlijk lager dan in het vorige jaar.

De onderhandelingen met Japan zijn nog niet afgesloten, zoodat van de verdere ontwikkeling van den invoer nog weinig gezegd kan worden. Door de sterk gestegen invoer is het uitvoeroverschot, dat in Maart reeds f 32.1 miljoen bedroeg, weer tot f 14.9 miljoen in Juni ingezakt.

De groothandelsprijzen der invoer-artikelen bewegen zich nog steeds in dalende richting, die der uitvoerproducten schijnen op laag niveau een zekere stabiliteit bereikt te hebben. De daling der kleinhandelsprijzen en der voedingskosten voor een Europeesch gezin, heeft zich in de afgelopen maand voortgezet. De voedingskosten der inheemsche bevolking zijn ondanks een heel kleine daling nog even hoog als in midden 1933. Het ophouden der daling van deze kosten moet o.a. gezocht worden in de door Nederland gevolgde handelspolitiek t.a.v. rijst en mais.

De opbrengsten der spoorwegen en der posterijen zijn weer minder dan in dezelfde maanden van het afgelopen jaar. De scheepsvrachten naar Europa en Amerika ondergingen geen verandering.

Als een eenigszins gunstiger verschijnsel kan nog gememoreerd worden, dat de achterstand der afdelings- en desabanken volgens de laatst bekende gegevens nog steeds dalende is en in Mei reeds f 14.4 miljoen tegenover f 16 miljoen in Mei 1933 bedroeg.

Dat het deflatie-proces intusschen nog steeds voortgaande vindt, blijkt voorts duidelijk uit de verdergaande vermindering der bankbiljettencirculatie en uit de daling der clearing-omzetten.

Duitschland.

De in ons vorig overzicht geschetste ontwikkeling in Duitschland, nl. sterk stijgende productie in nagenoeg alle takken van voortbrenging, gepaard gaande met een daarbij achterblijvende stijging in de omzetten in den kleinhandel en een vrij belangrijke daling in den export, heeft in het laatste kwartaal allereerst in zooverre een wijziging ondergaan, dat de productie zich in sommige takken op het bereikte peil bleef voortbewegen, in verschillende bedrijfstakken daarentegen begon te dalen, terwijl de export in de laatste maand — hoewel grootendeels onder seizoensinvloed — steeg.

De index der industriële productie was van 89.4 in Juni, in de volgende maanden, voor het eerst sedert Januari 1933, weer gedaald, en bedroeg in Augustus 86.6. De index voor de productie-middelen vertoonde nog een kleine, doch constante stijging; die voor de verbruiksgoederen daalde evenwel — een gevolg der invoerpolitiek — van 101.8 in Juni, op 91.9 in Augustus. In totaal is de productie echter sedert Juli van het vorige jaar nog met ruim 22 pCt. en sedert Januari 1933 met bijna 38 pCt. gestegen, zoodat het Regeeringsingrijpen op dit gebied zeker niet zonder succes is gebleven.

Van de 1.2 milliard, welke voor de uitvoering der drie groote werkverschaffingsprogramma's (Reinhardt, Papen en Sofort-program) voorzien waren, was eind 1933 581 millioen, 1 October 1934 ca. 950 millioen uitbetaald. Voor het opvangen der seizoenswerkloosheid in den winter resteeren dus nog 250 millioen R.M. Het is voornamelijk de bouwbedrijvigheid in de ruimste zin van het woord, welke onder de werkverschaffing valt. Vooral de zgn. Tiefbau wordt op groote schaal bevorderd. De ijzer-, staal-, cement- en machine-industrie werken mede hierdoor op hooge capaciteit. Dat de woningbouw, welke vroeger in waarde ver boven de Tiefbau stond, nog slechts weinig van de crisisverliezen heeft ingehaald, blijkt wel uit onderstaand, aan „Der Deutsche Ökonomist” ontleend staatje.

Waarde der productie in de bouwnijverheid
(in milliarden R.M.).

	1927	1929	1931	1932	1933	1934 ¹⁾
Partic. woningbouw ..	2.9	3.5	2.2	0.7	0.8	} 2.0
Industr. bouw	2.5	2.7	1.8	0.6	0.6	
Openbare werken ²⁾ ..	2.4	2.7	1.6	0.9	1.7	
Totaal	7.8	8.9	5.6	2.2	3.1	4.5

¹⁾ Geschat. ²⁾ Bijna alles „Tiefbau”.

De particuliere bouwbedrijvigheid werd indirect bevorderd door vrijstelling van de belastingen en door een onder de werkverschaffingsplannen vallend wisselcrediet van 100 millioen R.M. aan de bouwspaarkassen, waardoor deze laatste op ruimere wijze bouwcredieten konden verleenen.

Hoezeer de geheele opleving nog onder invloed der werkverschaffing staat, blijkt wel uit het feit, dat nu de subsidies ter grootte van 600 millioen R.M. voor verbouwingen en reparaties sinds eenige maanden uitgeput zijn, de werkloosheid onder de geschoolde bouwarbeiders tegen de normale seizoensbeweging in, van 107.172 in Maart op 157.765 in Juli gestegen is. De totale werkloosheid is echter nog steeds dalende en bedroeg in Augustus 2.4 millioen tegen 4.1 millioen in Augustus 1933.

De Regeeringsmaatregelen bewogen zich vooral op het gebied der productie. Het verbruik bleef in den eersten tijd verder dalen, en pas in de tweede helft van 1933 kon bij sommige takken een kleine stijging waargenomen worden. Eerst toen de gestegen productie haar uitwerking op de inkomens deed gevoelen, werd langzamerhand ook het verbruik in de stijging betrokken. Volgens een berekening van het Institut für Konjunkturforschung is de groote stijging bij de inkomens eerst in 1934 ingetreden.

Loop van het inkomen.

1e kwartaal 1933	100
2e „	102
3e „	104
4e „	106
1e „ 1934	115
2e „	117

Deze toeneming is geheel te danken aan de verminderde werkloosheid en de gestegen arbeidsduur. Het aantal werkzame personen is volgens de statistiek der ziektekassen sedert begin 1933 met ruim 30 pCt. gestegen. De arbeidstijd der industriële arbeiders is gemiddeld 10 pCt. hooger. De uurloonen zijn over het geheel echter gedaald. De gestegen inkomens, welke in den eersten tijd vooral het tegoed bij de spaarbanken deden stijgen, beginnen nu op het verbruik in te werken. De waarde der omzetten in den kleinhandel bedroeg in het eerste halfjaar van 1934 12 pCt. meer dan in dezelfde periode van het vorige jaar. Daarbij moet natuurlijk met de prijsstijging rekening worden gehouden. Toch zal men na eliminatie der prijsbeweging nog een behoorlijke vermeerdering der omzetten behouden. Belangrijke omzetstijgingen hadden plaats bij den verkoop van automobielen (50 pCt.), bureaumachines (56 pCt.), meubels (40 pCt.), huisraad (25 pCt.) (de laatste twee tengevolge der huwelijksleeningen). De textielzaken hadden een omzetstijging van 25 pCt., mede een gevolg van angst-inkoop n.a.v. de benarde deviezenpositie benevens de mogelijkheid van minderwaardige „Ersatz”. Een achteruitgang vertoonden nog steeds de warenhuizen (94 pCt. t.o.v. 1933 en 76 pCt. t.o.v. het eerste halfjaar 1932).

De ontwikkeling in de prijsbeweging had een ingrijpen van de Regeering ook op dit gebied tengevolge. Sedert Januari 1933 waren de groothandelsprijzen met ruim 10 pCt. gestegen, waardoor mede de kosten van levensonderhoud een verhooging ondergingen. Na een verordening van 16 Maart jl. tegen ongemotiveerde prijsstijging, werd op 17 Augustus een „Preisüberwachung” op alle goederen en diensten ingesteld. Tot op zekere hoogte zal het Deutsche prijsniveau echter afhankelijk blijven van de prijzen der grondstoffen op de wereldmarkt, welke t.o.v. Duitschland dikwijls naar den hoogen kant berekend worden.¹⁾ Ook zal de nieuwe invoerpolitiek zeker een verhoogenden invloed op de prijzen hebben. De agrarische prijzen zijn vooral sterk gestegen, waardoor de prijschaar met de industriële producten gedeeltelijk weer gesloten werd; maar deze beweging had aan den anderen kant weer tot gevolg, dat massa-artikelen als peulvruchten en zuivelproducten gemiddeld met 14 pCt. in prijs stegen. Het kunstmatige verhoogen der agrarische prijzen in het binnenland, terwijl de wereldmarktprijzen nog laag zijn, heeft ook nadeeligen invloed op de exportprijzen.

De toestand op de geldmarkt heeft nog geen verbetering ondergaan. Vergeleken met het buitenland ligt de geldrente nog abnormaal hoog. De callrente ligt nog zelfs boven het Rijksbankdisconto. Deze voortdurend ongunstige toestand vindt gedeeltelijk zijn oorzaak in de financieringswijze der werkverschaffing. Van de tot einde 1933 uitgegeven werkverschaffingswissels was door de Rijksbank ca. 30 pCt. opgenomen. Midden 1934 bevonden zich meer dan de helft dezer wissels in handen der Rijksbank. De particuliere banken konden geen nieuwe middelen voor de financiering der werkverschaffing opbrengen. Werkverschaffingswissels werden slechts opgenomen, indien het totale wisselbedrag hierdoor niet steeg.

De gestegen productie-opbrengsten hebben zich nl. nog niet in een stijging der bankcrediteuren geuit. Deze vertoonen, evenals de debiteuren, veeleer een dalende tendens. De opbrengsten uit de toegenomen productie worden waarschijnlijk voor schulddelging

¹⁾ Zie o.a. in „Der Deutsche Ökonomist” van 7 Sept. 1934, het artikel „Zum Stand der Preise”.

of zelf-financiering gebruikt. De secundaire uitwerking der werkverschaffing veroorzaakte dus nog geen rentedaling, zooals in den beginne werd verwacht. De vrijgekomen middelen worden voor verdere financiering der werkverschaffing onmiddellijk weer aan de geldmarkt onttrokken. De hooge geldrente weerhield de kapitaalbezitters van beleggingen op langen termijn. De kapitaalrente steeg den laatsten tijd eenigszins. De hooge kapitaalrente (in Juni 6,66 pCt.) verhindert ook de daling van de geldrente. Want zoolang de kapitaalrente op het tegenwoordige hooge niveau blijft, is een overbrenging der werkverschaffingsredieten in een leening op langen termijn, en zoodoende een verlichting van de geldmarkt, niet uitvoerbaar.

In ongunstigen zin bleef ook de buitenlandse handel zich ontwikkelen. De Regeering stelde alles in het werk, om het invoeroverschot te verkleinen en weg te werken. Het bedroeg voor de eerste negen maanden reeds 249 miljoen R.M., terwijl voor dezelfde periode van 1933 het uitvoeroverschot 477 miljoen groot was.¹⁾ Daar de goud- en deviezenvoorraad der Rijksbank reeds eenigen tijd zoo goed als uitgeput is en de inkomsten uit andere posten der betalingsbalans bij lange na geen compensatie bieden, moest er op de een of andere wijze ingegrepen worden. Reeds in het begin van dit jaar werden voor den invoer van eenige grondstoffen „Überwachungsstellen” ingesteld. Deze moesten overmatigen invoer tegengaan en voor de meest rationeële verdeling der voorradige grondstoffen zorgdragen. Bovendien werd het stelsel der „Devisenrepartierung” toegepast, terwijl bij sommige landen de betaling van den invoer in Marken op het Sonderkonto der betreffende circulatiebank bij de Rijksbank geschiedde.

Tot het gewenschte resultaat leidde dit alles echter niet, en zoodoende heeft de Rijksminister voor Economische Zaken, Dr. Schacht, in een rede te Leipzig een geheel nieuwe regeling voorgesteld, welke dan ook op 24 September in werking getreden is. „Devisenbewirtschaftung” en invoercontrole worden nu vereenigd. Slechts de importeur, die een „Devisenbescheinigung” ontvangen heeft, kan zijn invoer betalen. Zonder „Devisenbescheinigung” kan men wel importeeren, maar waarschijnlijk in afzienbaren tijd niet betalen. Het aantal „Überwachungsstellen” wordt op 25 gebracht, zoodat nu feitelijk de geheele import onder controle staat. Het verlof tot invoer zal eerst na grondig onderzoek naar de noodzakelijkheid ervan, gegeven worden. Verder zullen compensatie-transacties, nadat zij eveneens onderzocht zijn, bevorderd worden. Hoofddoel van deze regeling is, den invoer in die mate te verminderen, dat zij geheel uit den export betaald kan worden. Door de passieve handelsbalans waren nl. voor eenige honderden millioenen Mark goederenschulden ontstaan, welke slechts zeer langzaam en dan nog in gedeelten getransfereerd konden worden, waardoor velerlei moeilijkheden met het buitenland ontstaan waren.

Bij de verdeling der „Devisenbescheinigungen” zal vooreerst gezorgd moeten worden, dat de exportbedrijven geen gebrek aan grondstoffen en halfabrikaten zullen lijden. Daarnaast zal de productie van grondstoffen in Duitsland zelf, sterk bevorderd worden, om den invoer tot het laagst mogelijke peil te reduceeren. De ijzer-, staal-, kunstzijde- en chemische industrieën komen daarvoor in de eerste plaats in aanmerking. Aan den anderen kant moet er weer

¹⁾ In Augustus was het invoersaldo weliswaar tot 8 miljoen R.M. gedaald, maar de vermindering van den invoer in die maand berustte grotendeels nog op de normale seizoensbeweging. In September bedroeg het nadeelig saldo der handelsbalans nog slechts 2 miljoen R.M., zoodat de maatregelen wel hun uitwerking beginnen te vertoonen. Echter moet men niet uit het oog verliezen, dat ook nu een seizoensschommeling in gunstigen zin meewerkt. Men dient af te wachten, hoe de handelsbalans zich gedurende den winter zal ontwikkelen.

zorg voor worden gedragen, dat door deze kunstmatige stijging der grondstoffenproductie en van allerlei „Ersatz”, het binnenlandsche prijsniveau niet stijgt en zoodoende weer de exportprijzen. Om een juiste uitvoering dezer maatregelen te verkrijgen, worden nu de totale binnenlandsche voorraden van voedingsmiddelen en grondstoffen geïnventariseerd. Natuurlijk zijn door deze regelingen en door de stopzetting der schulden- en rentebetalingen moeilijkheden met het buitenland ontstaan. Door middel van ingewikkelde clearingverdragen hoopt men deze op te lossen.

Met dit alles ziet de toekomst er verre van rooskleurig uit. Door de uitvoering der werkverschaffingsplannen is in het binnenland tijdelijk een gunstige conjunctuur ontstaan. Deze veroorzaakte evenwel een grootere behoefte aan grondstoffen, voor welke voorziening Duitsland voor zeker 45 pCt. op het buitenland is aangewezen. Gebrek aan grondstoffen kan voor de voortzetting der werkverschaffing op dezelfde schaal en dus voor het behoud der gunstige binnenlandsche conjunctuur uiterst nadeelige gevolgen hebben. Het gebrek aan grondstoffen begint zich nu reeds in een aantal productie-indices te weerspiegelen. De index voor de textiel-industrie, welke van 83.7 in Januari 1933, bijna constant tot 105.1 in Mei 1934 was gestegen, liep in de daaropvolgende maanden zelfs tot 87.9 terug. Door de maatregelen tot vermindering van den invoer kunnen ook handelspolitieke moeilijkheden met het buitenland ontstaan, waardoor tevens de uitvoer geschaad wordt.

Groot-Brittannië.

De sedert het begin van 1933 ingetreden verbetering van het economisch leven, welke zich o.a. in een constante stijging van het door „The Economist” gegeven index-cijfer van de „business activity”¹⁾ van 96.6 in April 1933 tot op 109.1 in Maart 1934 weerspiegelde, maakte in de maanden na April plaats voor een stagneerende, zelfs eenigszins dalende tendens. Het index-cijfer dat zoodoende tot 107.9 in Juli terugliep, verbeterde in Augustus — deels echter tengevolge der normale seizoensbeweging — weer tot 109.4. Het is evenwel, ook volgens uitingen van Engelsche zijde, niet te verwachten, dat de snelle opwaartsche beweging van het vorige jaar, zich nu weer zal voortzetten. Tegen zulk een hernieuwde stijging pleit trouwens de ontwikkeling der laatste maanden.

Tengevolge der depreciatie van het Pond en der gevolgde handelspolitiek, welke een protectionistisch karakter droeg, was vooral wat de binnenlandsche markt betreft, een opleving ontstaan.²⁾ Dat deze nu schijnbaar langzamerhand haar grenzen begint te bereiken, blijkt o.a. uit de licht afnemende emissiebe-

¹⁾ Wij gebruiken ditmaal voor het eerst de door „The Economist” sinds het einde van het vorige jaar gepubliceerde index der „business activity”. Deze is na nauwkeurige bestudeering gebleken de beste, met de voorhanden zijnde gegevens te construeeren indicator voor de conjunctuur in Engeland te zijn. Zij bevat een 18-tal groepen, welke na weging en na uitschakeling der abnormale cijfers, in de algemeene index zijn opgenomen. De 18 groepen zijn in een 6-tal hoofdgroepen te vereenigen, welke als volgt gewogen zijn:

Bedrijvigheid	(4 groepen)	24	pCt.
Krachtverbruik	(2 „)	13	„
Binnenl. handel en verkeer	(3 „)	19½	„
Eenige binnenl. industrieën	(5 „)	17½	„
Buitenl. handel	(2 „)	11	„
Financiële indices	(2 „)	15	„

Van de zoo verkregen totale index is voor uitschakeling van schommelingen op korten termijn, nog een bewegend drie-maandsgemiddelde berekend.

²⁾ Dat de depreciatie van het Pond van groot belang voor de binnenlandsche bedrijvigheid is geweest, blijkt ook nog hieruit, dat de invoer van fabrikaten voor de eerste acht maanden van 1934 een achteruitgang van ruim 35 pCt. tegenover 1931 vertoont, terwijl de uitvoer van fabrikaten zich op hetzelfde niveau als in 1931 beweegt.

drijvigheid, wat Engeland zelf betreft (£65.9 miljoen voor de maanden Januari t/m. September 1934; tegen 70.9 miljoen in dezelfde periode van 1933) en tevens uit de stagneerende cijfers voor de bedrijvigheid in de productiemiddelen-industrie (98 in April 1933, 106 in April 1934 en 106 in Augustus), terwijl deze voor de consumptiemiddelen-industrie nog een kleine stijging aangeven. Een verdere opleving zou dus o.a. vooral gepaard moeten gaan met een verdere uitbreiding der buitenlandsche markten, hetgeen echter in verband met de door de meeste landen gevolgde handelspolitiek, niet gemakkelijk te bereiken valt. Toch is het streven der huidige Regeering in sterke mate op vergrooting van den buitenlandschen afzet gericht. Een uiting hiervan was de samenwerking met de Dominions en de landen van het sterlingblok. Het onderstaande overzicht toont aan, dat deze politiek niet vruchteloos is geweest, zoodat de buitenlandsche handel ook reeds zijn aandeel aan de opleving heeft gehad.

Bestemd voor:	Export in mill. £	
	1e halfjaar 1933	1e halfjaar 1934
Empire	77	85
Landen van Sterlingblok ...	12	15
Rest van Europa	51	53
Overige landen	34	35
Totaal....	174	188

Het is vanuit dit gezichtspunt wel van belang, dat juist ook in de laatste maanden de export zich heeft kunnen handhaven, en in September zelfs een niet onbelangrijke stijging te zien gaf.

Een der toonaangevende factoren voor de opleving in het binnenland is vooral de bouwbedrijvigheid geweest. Het index-cijfer hiervoor steeg van gemiddeld 123 in 1931, op 173 in 1933 en bedroeg in Juni 1934 226. De inzinking, welke zich hierop in Juli (197) voordeed, werd echter door het cijfer voor Augustus (219), weer grootendeels gecompenseerd.

De ijzer- en staalindustrie heeft in de zomermaanden reeds eenige stagnatie vertoond, en de afzet van deze producten daalde in September zelfs tamelijk sterk (index-cijfer April 1933 53½, April 1934 97, Augustus 1934 95, September 1934 85). Nu is bij de daling in September een zekere seizoensinvloed niet uitgesloten, hoewel deze zich in het vorige jaar in die mate niet voordeed, tenminste door de conjuncturele opleving werd gecompenseerd.

Eveneens een indruk van een zekere stagnatie in de stijging, maakt de ontwikkeling der steenkolen-industrie. Het aantal werklozen in dezen bedrijfstak steeg eenigszins. Het index-cijfer der steenkolen-consumptie bewoog zich sedert Maart, toen het 89 bedroeg, nadien bijna voortdurend in dalende richting, zoodat het in Juli nog maar 75 was. Toch was het toen nog iets hooger dan het cijfer voor dezelfde maand in het vorige jaar (nl. 71½). In Augustus trad de normale seizoensopleving weer op, zoodat het verbruik in die maand tot 87½ steeg.

Kon de ontwikkeling bij de steenkolen-productie nu nog niet bepaald ongunstig genoemd worden, dit is echter wel het geval bij de textiel-industrie. Na de sterke opleving, welke zich aan het einde van het vorige en het begin van dit jaar voordeed, kwam er een duidelijke inzinking. Het index-cijfer van het katoenverbruik bedroeg in Augustus 97 tegenover 108 in Augustus 1933. De voorraden schijnen nu wel tot op zekere hoogte te zijn aangevuld, zoodat de bestellingen uit het binnenland minder worden. Daarnaast traden moeilijkheden bij den buitenlandschen afzet op (Duitschland), terwijl tevens de teruglopende prijzen (vooral bij wol) van invloed op de ontwikkeling waren.

Een lichte achteruitgang was verder te bespeuren bij de schoenen-industrie, machine-industrie (hier is echter ook een seizoenmatige daling) en in den afzet van automobielen. Daartegenover staat een blijvende vooruitgang bij den scheepsbouw.

Met de in het laatste halve jaar ingetreden stag-

natie, correleert in het algemeen ook de stijging van de werkloosheid. Het aantal werklozen was in Augustus van dit jaar iets hooger dan in Mei (2.135.000 tegenover 2.097.000), terwijl het Augustuscijfer van het vorige jaar beneden het resp. Meicijfer lag (2.459.000 en 2.626.000).

De gunstige ontwikkeling van den buitenlandschen handel memoreerden wij reeds in het begin. De invoeren van grondstoffen hebben in groote trekken de binnenlandsche opleving meegemaakt. De waarde-cijfers dezer invoeren (hoeveelheids-cijfers bestaan in Engeland niet) zijn de laatste maanden tamelijk stabiel gebleven, waarbij men echter de daling van het Pond niet uit het oog moet verliezen. De ingevoerde fabrikaten handhaven zich, eveneens naar de waarde, op het niveau op hetwelk zij na de depreciatie zijn teruggebracht. Om de ingevoerde grondstoffen en voedingsmiddelen te kunnen betalen, was allereerst ook een uitgebreide export noodzakelijk. Naast de overeenkomst van Ottawa en de verdragen met de Scandinavische landen sloot de Regeering daarom ook met een aantal andere landen nieuwe handelsverdragen. De export ondervond bovendien nog den steun van de gestegen koopkracht in enkele niet-goudlanden en vooral ook van de gestegen koopkracht van een aantal agrarische landen. Het door het Berlijnsche „Institut für Konjunkturforschung” berekende index-cijfer der koopkracht van de agrarische producten op de wereldmarkt, steeg van 59.4 in 1932 op 64.9 in 1933 en bedroeg naar schatting 73 in het derde kwartaal van 1934. Met betrekking tot de verhouding met de agrarische landen doet zich evenwel een moeilijkheid voor, welke uit de door Engeland nu in het binnenland gevolgde landbouwpolitiek voortgekomen is.

Door de structuurveranderingen in den loop van de vorige eeuw was de volgende toestand ontstaan. Engeland kreeg het grootste gedeelte zijner voedingsmiddelen uit de overzeesche landen, hoofdzakelijk zelfs uit zijn Dominions en koloniën. Daartegenover exporteerde het daarheen fabrikaten, leverde diensten en investeerde er kapitaal. Nadat evenwel de Landbouw in Engeland zelf, welke zich op bepaalde kwaliteitsproducten gespecialiseerd had, na 1925 met moeilijkheden te kampen kreeg, werden de stemmen om den binnenlandschen Landbouw te beschermen, steeds luider.

De in 1931 opgetreden nationale Regeering heeft allereerst in den vorm van verhoogde invoerrechten hulp verleend. De „Import Duties Act” van 1932 bleef echter zonder veel resultaat, daar de Dominions buiten deze wet bleven, terwijl zij bovendien hun valuta aan het Engelsche Pond koppelden. Bij de verdragen van Ottawa behielden de Dominions vrijstelling van invoerrechten. Er werd toen evenwel al een uitzonderingsbepaling gemaakt, nl. t.a.v. eieren, pluimvee en zuivelproducten, van welke in 1935, met behoud der preferentie voor de Dominions, een recht geheven kon worden. Hetzelfde gold t.a.v. vleesch al voor 1934. Tevens werden de landbouwproducten van niet-Empire-landen hoe langer hoe meer gecontingeerd of aan hooge rechten onderworpen. Nu de Regeering binnenkort meer vrijheid van handelen tegenover de Dominions verkrijgt, zal zij wel in een moeilijke positie geraken, daar enerzijds de Dominions de grootste afnemers van fabrikaten zijn en anderzijds, de binnenlandsche Landbouw tijdens de periode van bescherming een niet onaanzienlijke uitbreiding heeft ondergaan.

Toeneming in pCt. t.o.v. het voorgaande jaar. 1)

Landbouw:	Bebouwde oppervl. 1933 1934		Veeteelt:	
	In aantal	1933 1934	In aantal	1933 1934
tarwe	28	8	rundvee	4.1 0.6
suikerbieten ..	42.7	8.9	varkens	—3.6 8.1
groenten	5.2	4.1	schapen	— —8.7
veevoer	3.7	7.9		
aardappelen ...	—	—6.1		

1) Ontleend aan artikelen van 24 en 31 Aug. 1934 in „Wirtschaftsdienst”.

De groothandelsprijzen stegen in Juni en Augustus een weinig (van 61.7 in Mei op 63.6 in Augustus), doch dit beteekent tegenover de even sterk gedaalde Pondenkoers (in Mei 62.1 pCt. der goudwaarde en in Augustus 61.2 pCt.) niet veel, indien men bedenkt dat het index-cijfer in Nederland in dezelfde periode van 77 op 78 is gestegen. Over het algemeen bewegen de groothandelsprijzen in Engeland zich nu weer op het niveau van het begin van het jaar, terwijl de Pondenkoers toen hooger lag. De prijzen der voedingsmiddelen vertoonen een sterkere stijging dan met de normale seizoensbeweging zou overeenkomen. Eenzelfde beeld, hoewel meer getemperd, vertoonen ook de kosten van levensonderhoud. De gestegen graan- en vleeschprijzen evenals de meer seizoenmatige stijging bij de zuivelproducten en de aardappelen zijn de voornaamste oorzaken dezer opwaartsche beweging. Het prijsindex-cijfer voor de grondstoffen voor de industrie was zelfs eenigszins dalend.

De opleving in de scheepvaart bleef voortduren en profiteerde eenigen tijd o.a. van de gestegen katoen- en graanprijzen. Het index-cijfer voor tijdcharter en de vrachten-index stegen vooral in Augustus belangrijk (resp. van 58 op 69 en van 62 op 68). Het in- en uitgaande scheepvaartverkeer steeg eveneens in Augustus, maar deze stijging wordt gedeeltelijk door de seizoensbeweging veroorzaakt.

De algemeene indruk van de bankgegevens der laatste maanden is, dat de Bank of England opgehouden heeft met uitbreiding harer credieten; tevens valt een vermindering van het clearing-verkeer waar te nemen. De depositos en bedrijfsvoorschotten bij de Londensche banken vertoonen daling of stagnatie. Het totaal bedrag der emissies is eveneens afnemende.

De kapitaalrente heeft na eenige onderbreking weer een licht dalende tendens. Het is zeer waarschijnlijk, dat de stijging der koersen van vaste rentedragende fondsen zich zal voortzetten, daar de geldrente door het geringe aanbod aan handelswissels en de nog steeds niet groote emissiebedrijvigheid weinig neiging tot stijgen zal hebben, en de kapitaalrente bovendien nog vrij aanzienlijk boven de geldrente ligt.

De toestand op de geld- en kapitaalmarkt is ook van zekeren invloed op de verdere ontwikkeling der bedrijvigheid. Indien nl. de momenteele stagnatie ook beïnvloed wordt door het feit, dat de grens der rentabiliteit van nieuwe investeringen bij de huidige hoogte der kapitaalrente bereikt is, zoo zal een verdere daling van de kapitaalrente een gunstigen invloed kunnen uitoefenen.

Vereenigde Staten.

Algemeen.

De in ons vorig Kwartaalbericht reeds vermelde conjunctureele inzinking in de Vereenigde Staten heeft in de periode, waarover het tegenwoordige overzicht loopt, grootere afmetingen aangenomen, hetgeen uit de conjunctuurgegevens blijkt. Wel zijn deze niet verder bekend dan tot einde Juli, gedeeltelijk einde Augustus, maar de berichten, die sindsdien zijn gepubliceerd, wijzen erop, dat er tot eind September geen verbetering is ingetreden.

Ofschoon, in vergelijking met de periode Maart—Mei, de indices van de industriële bedrijvigheid in alle takken, behalve de petroleumindustrie, achteruitgingen, was deze achteruitgang toch niet verontwaardigend en beperkte hij zich meestal tot eenige punten, behalve bij de ijzer- en staalindustrie, waar na Juni een daling van 85 op 47 in Juli en 38 (1923—1925 = 100) in Augustus optrad, welke daling zich later heeft geaccentueerd, zoodat de bedrijvigheid tijdelijk tot onder de 20 pCt. van de totale capaciteit is gedaald. Nadien is een gering herstel ingetreden, waardoor de capaciteit einde Sept. tot 23 pCt. steeg. Vanaf het begin der herstelperiode,

onder het bewind van president Roosevelt, geeft de activiteit in deze branche buitengewoon sterke schommelingen te zien, waaruit wel de conclusie getrokken mag worden, dat er van een stabiele ontwikkeling nog geen sprake is.

Een van de hoofdoorzaken van de onzekerheid, die zich in deze sterke fluctuaties weerspiegelt, ligt in het regeeringsingrijpen op ieder gebied. Bij de geweldige gecompliceerdheid van het economisch mechanisme in een reusachtig land als de Ver. Staten moet zulk een ingrijpen op bepaalde punten wel telkenmale nieuwe problemen en verrassingen elders te voorschijn roepen, waarop het zakenleven dan met inkrimping der bestellingen reageert. Bij de bespreking van het conflict in de textielindustrie zal dit worden verduidelijkt.

Landbouw.

Hierbij schijnt de droogte eer een gunstigen dan een ongunstigen invloed op den loop der conjunctuur te hebben. Door den sterk ingekrompen oogst van de meeste producten, ook van die, waarvan groote voorraden uit vroegere jaren bestonden, zijn de prijzen van agrarische artikelen de laatste maanden flink gestegen en staan thans weer op 95 pCt. van het peil van 1913. Hiervan profiteeren natuurlijk alleen die farmers, wier oogst of productie niet of niet te zeer van de droogte heeft geleden, en ook zij, die nog oude voorraden op de boerderij hadden opgeslagen. De anderen zullen echter worden gesteund door de regeering met behulp van groote credieten, die voor dat doel beschikbaar zijn gesteld, terwijl velen bovendien gelegenheid krijgen om in werkverschaffing te arbeiden. Volgens de gegevens tot einde Augustus waren reeds meer dan 750.000 boeren uit de door droogte geteisterde gebieden op deze wijze aan werk geholpen.

Dit neemt niet weg, dat b.v. de New-York City Bank zich in haar September-bericht vrij optimistisch over de gevolgen van de droogte uitlaat. De invloed der prijsstijging zal, volgens haar, belangrijk grooter zijn dan de nadeelige gevolgen voor die farmers, die direct door de droogte zijn getroffen. De verdere gevolgen, vooral die voor het budget en de monetaire stabiliteit van het land, zijn evenwel ongunstiger, omdat bij voldoende hulp aan de slachtoffers van de droogte een zeer zware last op de begroting voor toekomstige jaren wordt gelegd.

De politiek van inkrimping, door de A. A. A. gevolgd, schijnt, wat de katoencultuur betreft, tot onverwachte consequenties te leiden, daar andere katoenverbouwende landen hun aanplant uitbreiden.

Bedroeg de Amerikaansche katoenproductie in 1929 nog 60 pCt. van de wereldproductie, dit aandeel zal in het oogstjaar 1934/35 tot 41 pCt. dalen.

Het Ministerie van Landbouw zal de komende maanden een enquête onder de katoenverbouwers houden omtrent de wenschelijkheid van verlenging der beperkende bepalingen.

	Katoenproductie in miljoen balen.		
	1924/25— 1928/29	1933/34	1934/35 geschat
Amerika	15,2	12,7	9,1
Andere	10,3	12,6	13,2
Totaal	25,5	25,3	22,4
Percentage Amerika	59,5	50,1	40,9

Voorwaarde tot herstel van het economisch evenwicht.

De President van de General Motors Corporation, Alfred P. Sloan Jr., heeft in een vergadering van aandeelhouders dier maatschappij betoogd, dat de uitweg uit de tegenwoordige moeilijkheden ligt in de productie van goedkoopere goederen, ondanks de hogere loonen en prijzen van grondstoffen, en wel door verhooging van de arbeidsproductiviteit en de efficiency der bedrijven. De industrie moet op volle capaciteit produceeren, wil zij in staat zijn goedkoop te produceeren. De industriële producten moeten dus tegen lage prijzen in groote hoeveelheden worden

verkocht. De landbouw, en hetzelfde geldt voor grondstofleverende en koloniale gebieden, moet redelijke prijzen voor hun producten krijgen, echter weer niet zulke opgedreven prijzen, dat deze de koopkracht der afnemers overtreffen. De winsten in de industrie worden in normale tijden goeddeels belegd in uitbreidingen en vernieuwingen, die eenerzijds onmiddellijk arbeid verschaffen, anderzijds voor de toekomst nog goedkoopere productie mogelijk maken.

Het gaat dus niet om de absolute hoogte der prijzen van verschillende producten, in vergelijking b.v. met de jaren vóór den oorlog, maar de moeilijkheid ligt hierin, een redelijke verhouding tusschen prijzen van de meest verschillende goederen en diensten op een bepaald oogenblik vast te stellen, waardoor alleen evenwicht van productie en consumptie mogelijk is. Hierbij wordt onder consumptie ook de industriële consumptie van grondstoffen, hulpmiddelen, enz. verstaan.

In dit opzicht nu zijn de maatregelen onder de New Deal in vele opzichten tekort geschoten. Het departement van landbouw streeft naar productiebeperking, hetgeen den kostprijs in den landbouw moet verhoozen. De NRA codes hebben de loonen verhoogd, den arbeidstijd verkort, hetgeen de productie-kosten deed stijgen. De vaststelling van zekere prijzen, beneden welke de producten niet mogen worden verkocht, vermindert in vele gevallen de prikkel om het productieproces te vervolmaken.

Zonder belangrijk gestegen activiteit op investeringsgebied kan er van een terugkeer van welvaart in de Ver. Staten geen sprake zijn, meent de National City Bank. Van dat standpunt bezien kan men de laatste maanden alleen een achteruitgang constateren. De emissiebedrijvigheid, vooral die van particuliere ondernemingen, stond de laatste maanden uiterst laag. Ook de bouwbedrijvigheid is, sinds het vorige kwartaaloverzicht, achteruitgegaan, waardoor de op seizoensinvloeden gecorrigeerde index tot 26-27 is teruggelopen tegenover ruim 35 in het vorige kwartaal.

Kleinhandelsomzetten en prijzen.

Tegenover dit ongunstige verschijnsel staan echter weer andere, waarop men in Amerikaansche zakenkringen grooten nadruk legt. De omzetten in den kleinhandel zijn niet onbevredigend, en men verwacht een flinke opleving in den herfst, vooral omdat de voorraden allerwegen klein zijn. De onzekerheid omtrent het toekomstige prijsverloop heeft gemaakt, dat men thans niet tot aankoop van goederen op groote schaal overging, gelijk in den zomer van 1933 wél het geval was, toen men verdere inflatie verwachtte.

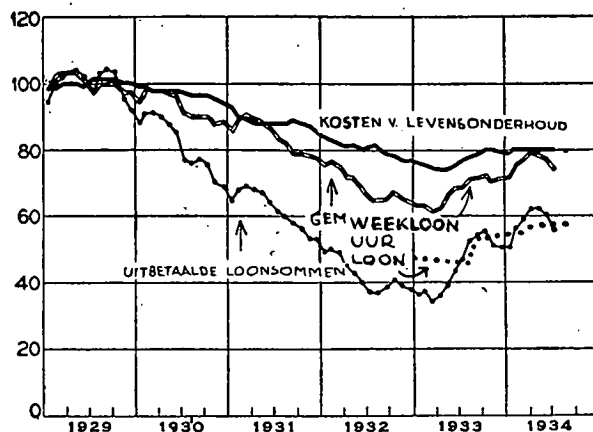
De regeering tracht de ontwikkeling in deze richting van grootere industriële consumptie te bevorderen, o.a. door het verlenen van credieten aan de spoorwegen voor onderhoud en vernieuwing van materieel. Volgens een rapport van Eastman, den coördinator voor het transportwezen, kosten locomotieven eenmaal per 5 jaar hun waarde aan vernieuwing en reparatie. Het is dus mogelijk veel spoediger dan thans geschiedt oude locomotieven door nieuwe, betere, te vervangen, zonder dat daarmee groote bedragen gemoeid zijn, daar de herstellingen verminderen.

De mogelijkheid van verdergaande Dollardepreciatie is tijdelijk, na aanneming van de Zilverwet, in zakenkringen onder de oogen gezien. Spoedig bleek het echter, dat de toepassing van die wetgeving voorloopig niet tot waardedaling van den Dollar zou voeren, omdat de goud- en deviezenvoorraden meer dan voldoende waren om de aankopen van zilver uit het buitenland te financieren en deze buitenlandsche aankopen bovendien niet op groote schaal werden uitgevoerd.

De prijsstijging is zeer onregelmatig. Van April tot Sept. steeg de index der grondstoffenprijzen met 10 pCt., die der agrarische producten met 24.2 pCt., ter-

wijl de Fairchild-index voor industrieproducten in dezelfde periode met 2.6 pCt. daalde. De prijsdivergentie tusschen industrie- en landbouwproducten is dus sterk verminderd, maar de verhouding tusschen kostprijs en opbrengst is voor de industrie ongunstiger geworden.

Uit de grafiek blijkt, dat de uitbetaalde loonsommen zich in het algemeen gunstig ontwikkelden in vergelijking met de kosten van levensonderhoud, al zijne schommelingen vanaf Maart 1933 belangrijk geweest. Men ziet, dat het gemiddelde uur- en weekloon stijgt, doch de uitbetaalde loonbedragen sterker, waarin zich het grooter aantal tewerkgestelden weerspiegelt. In de laatste maanden is daarin een verandering gekomen. Bij constant uurloon is het weekloon gedaald, en de uitbetaalde loonsommen nog sterker. Er is derhalve korter tijd door minder personen gewerkt.

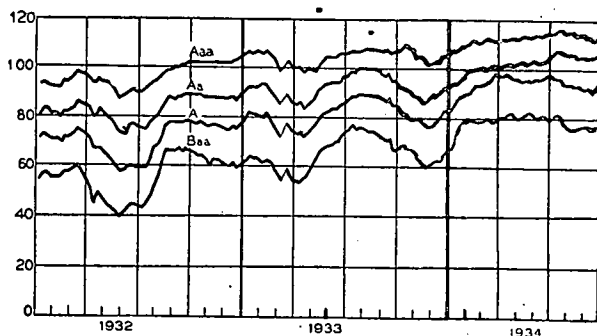
Geld- en kapitaalmarkt.

De rentestand bleef in de afgelopen maanden op het zeer lage niveau van het vorige kwartaal; het aanbod op de geldmarkt was zoo ruim, dat de regeering geen moeilijkheden ondervond bij het opnemen van bedragen voor de financiering van het herstelprogramma. Van eenig binnenlandsch wantrouwen in het ruilmiddel is geen sprake, blijkens het feit, dat de regeering bij de emissie van schatkistpromessen met 4 jaar looptijd een rente van 1½ pCt. weet te verkrijgen, en bij zesmaandspromessen een jaarrente van 0,29 pCt. De depreciatie van den Dollar heeft ook op de geldquantiteit nagenoeg geen invloed gehad.

Milliard \$	Bank debits	Deposito's	Omloopssnelheid
1932 gem..	26,9	16,8	1,60
1933 gem..	25,4	15,0	1,70
Juli 1933.....	31,3	15,0	2,09
October „.....	26,3	15,1	1,74
Januari 1934.....	27,2	15,5	1,75
April „.....	31,2	16,7	1,87
Mei „.....	28,8	16,9	1,70
Juni „.....	30,1	17,0	1,77
Juli „.....	27,8	17,2	1,62

Bij langzaam, maar regelmatig stijgende deposito's is het bedrag der bankomzetten sneller gestegen, zoodat de omloopssnelheid vanaf April 1933 grooter is dan het gemiddelde van 1932. Het blijkt echter, dat vanaf April 1934 weer een achteruitgang is ingetreden, waardoor, met een gering herstel in Juni, de omloopssnelheid in Juli 1934 bijna tot het gemiddelde van 1932 was gedaald. De regelmatige stijging der deposito's is evenwel niet onderbroken.

De bedrijvigheid op de kapitaalmarkt was onbevredigend, vooral ten behoeve van particuliere maatschappijen. De langzame koersstijging van obligaties bleef aanhouden, gelijk uit onderstaande grafiek der Moodey-cijfers blijkt. Deze vertoonen een zeer duidelijke golfbeweging, waarbij de trend opwaarts is gericht, terwijl de laatste daling, tot eind September, minder krachtig was dan de voorafgaande in November 1933. Volgens de dagelijksche Moodey-gegevens heeft daarna weer een gering herstel plaats

gevonden. Het dieptepunt werd in de tweede helft van September bereikt.

De geleidelijke stijging van de staatsschuld tot \$ 27.2 milliard is in overeenstemming met de plannen, zooals deze bij de begroting 1933/34 bekend werden gemaakt. De staatsschuld zal, bij volledige uitvoering dier plannen, in Mei 1935 tot ca. \$ 32 milliard stijgen.

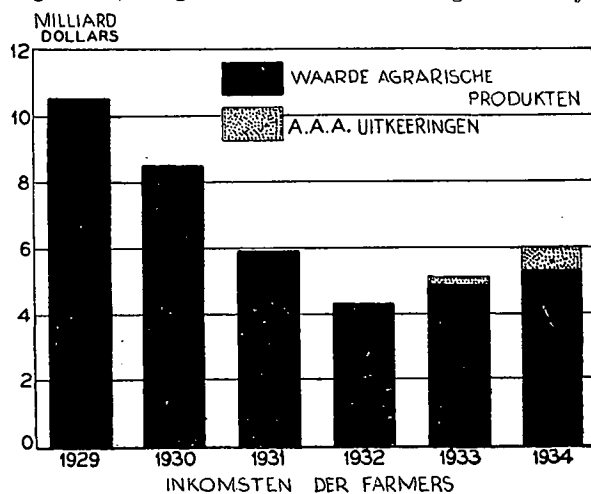
De uitzettingen der banken bleven tot einde Juli, de laatst bekende cijfers, stijgende. Het totaal der bedragen, aan leningen en beleggingen, door de memberbanks verstrekt, bedroeg in milliard Dollars:

	Totaal	Investerings Fondsen met	
		Overheidsgarantie	Andere
1933 30 Juni	24,8	6,9	5,0
„ 25 Oct.	25,0	6,8	5,1
„ 30 Dec.	25,2	7,3	5,1
1934 5 Mrt.	26,5	8,7	5,2
„ 30 Juni	27,1	9,1	5,5

Hierdoor begint het bedrag van 1932 benaderd te worden. Van een creditinflatie is evenwel nog geen sprake, daar het totaal in 1930 ca. 35 milliard goud-dollars bedroeg, en thans dus nog steeds belangrijk lager ligt. Men vindt hier een veel geleidelijker en constanter vooruitgang dan bij de industriële indices het geval is.

National Recovery Administration.

Sinds president Roosevelt aan het bewind kwam, is enerzijds het bedrag der uitbetaalde loonen meer gestegen dan de verhooging der kosten van levensonderhoud bedraagt, terwijl dit anderzijds ook met de inkomsten van de landbouwende bevolking het geval is geweest, hetgeen uit onderstaande grafiek blijkt.

Daardoor zou de vraag naar verschillende verbruiksartikelen dienen te stijgen. Niettemin ontmoet iedere verlevendiging op een of meer punten zooveel tegenactie en onzekerheid, dat een vleug van opleving telkens weer door een verslapping wordt gevolgd.

Velen geven de schuld daarvan aan het te ver gaande regeeringsingrijpen door de National Recovery Administration. Een voorbeeld van de moeilijkheden, aan dit ingrijpen verbonden, geeft de

schiedenis der textielcode, die in September tot het groote arbeidsconflict in de textielindustrie heeft geleid.

De textielcode behoorde tot de eerste, door de NRA samengesteld en viel nog geheel in de periode van de koopkrachttheorie. Door vermindering van den arbeidstijd van 53 tot 40 uur per week, afschaffing van kinderarbeid en verhooging der minimum-loonen nam het aantal arbeiders in deze branche met ongeveer 70 pCt. toe, terwijl de uitbetaalde loonsommen met 78 pCt. stegen. Natuurlijk moest een belangrijke prijsstijging der producten hiervan het gevolg zijn, waarmede in de code rekening werd gehouden bij de bepaling van minimum-prijzen. Niettegenstaande die prijsstijging scheen het resultaat in het begin bevredigend te zijn. De productie bereikte in den zomer van 1933 in deze branche een recordhoogte. In den herfst volgde hierop een terugslag, die in November even onderbroken werd, maar in December weer toenam, zoodat de fabrikanten toen van de code-autoriteiten vergunning kregen om de werkuren aan de machines met 25 pCt. te verminderen en dus op 30 terug te brengen. Nadien is de bedrijvigheid onbevredigend gebleven, zoodat de totale productie na invoering der code slechts 3 pCt. boven die van de voorafgaande periode steeg. Voor de maanden Juni en Juli werd dezelfde reductie van machine-uren aangevraagd. De arbeiders verlangden toen evenwel een zoodanige loonsverhoging, dat in 30 uur evenveel werd verdiend als voorheen in 40. Dit was, naast de eisch tot erkenning der vakvereniging, het voornaamste strijdpunt, waarover het conflict liep.

Men heeft thans het bemiddelend voorstel van president Roosevelt aanvaard, volgens hetwelk een Labor Board voor de textielindustrie werd ingesteld, die zou bepalen welke loonen de industrie kan betalen in verband met werktijd en prijs der producten, die verlangd konden worden zonder de consumptie nadeelig te beïnvloeden. Van het oorspronkelijke optimisme omtrent de gunstige uitwerking van hoogere loonen en „dus” verhoogde koopkracht en bedrijvigheid is, naar men ziet, niet veel overgebleven. Meer en meer breekt zich het inzicht baan, dat er steeds een zekere evenredigheid moet bestaan tusschen de hoogte der loonen en andere productiekosten en tusschen de opbrengst der productie.

In verband hiermede is het van groot belang, wat de opvolger van generaal Johnson als leider der NRA, Donald R. Richberg, denkt te doen tot oplossing van deze problemen, die feitelijk bij alle vastgestelde codes naar voren komen. Hij heeft reeds medegedeeld, dat de bepalingen omtrent minimum-prijzen der producten, gelijk die in verschillende codes zijn vastgesteld, zullen worden herzien of afgeschaft. Dit beteekent een scherpere concurrentie tusschen de verschillende bedrijven in dezelfde tak werkzaam, vooral omdat meer aandacht zal worden besteed aan de handhaving der anti-trustwetten en dus prijsvaststelling voor het geheele land, gelijk die van de staalcode, die zooveel critiek heeft uitgelokt, niet meer zal voorkomen. Voorshands zou dit echter de situatie voor de industrie nog ongunstiger maken, zolang zij er niet in geslaagd is door verbeterde productie-methoden goedkoper te produceeren, indien tenminste de minimum-loonen en maximum-arbeidstijden van de codes worden gehandhaafd.

Richberg heeft evenwel reeds medegedeeld, dat hij de verplichting tot het voeren van den Blauwen Adelaar voor levering aan openbare lichamen zal afschaffen. Zonder dwangmiddelen moet de industrie ertoe gebracht worden zich aan de codebepalingen te onderwerpen. Of hierin het begin moet worden gezien van een minder straffe handhaving dier codes kan nog niet worden uitgemaakt.

Productie, Handel en Verkeer.

Main table with columns: Datum, The Econom. index der bedrijvigheid, Productie-index van (Steenkolen, Ruwruiz, Staal, Scheepsbouw, etc.), Aantal werklozen, Buitenlandse handel (Invoer, Uitvoer), and Scheepvaartverkeer (Inkomend, Uitgaand, etc.).

Table with columns: Datum, Kapitaalmarkt (Effectenbeurs, Emissies), Geldmarkt (Clearing, Deposits, etc.), Prijzen (Indexcijfers v. grooth.prijzen), Kosten van levensonderhoud, and Aantal faillissementen.

*) Alle jaarcijfers zijn berekend uit de gemiddelde maandcijfers. 1) Productie-index van de London and Cambridge Economic Service, met uitzondering van dien van kunstzijde, welke aan de Board of Trade is ontleend. 2) 4 wekelijkse gemidd. na 1931, dus 13 cijfers per jaar. 7.10 behoort bij Nov. 6.68 bij Dec. 3) London and Cambridge Economic Service. 4) Volgens Midland Bank Ltd. 5) London Banker's Clearing-House Returns. 6) Wekelijkse gemiddelden. 7) Board of Trade. 8) Ministry of Labour. 9) London and Cambridge Economic Service. 10) Société des Nations. 11) Leening Australische regering.

Datum	Productie 1), Handel en Verkeer																		
	Productie-index van											Buitenlandsche handel							
	Index van de industrieele productie	Fabrikaten	Mineralen	Steenkolen	Ruwe Petroleum	Rubberbanden	Ijzer en Staal	Textielgoederen	Automobielen	Bouwbedrijvigheid	Wagonladingen	Katoenverbruik	Aantal tewerkgestelden	Betaalde loonen	Invoer		Uitvoer		Uitvoeroverschot
															Totaal	Grondstoff.	Totaal	Fabrikaten	
Gemiddelde van 1923—1925 = 100											1923—1925 = 100		Mill. \$						
1925	104	105	99	99	104	116	106	104	107	122	103	—	99.4	100.6	352	146	409	154	57
1926	108	108	108	110	105	116	113	104	108	129	106	109	101.2	103.8	369	149	401	163	32
1927	106	106	107	99	122	120	104	113	86	129	103	122	98.9	101.8	349	133	405	165	56
1928	111	112	106	96	122	144	119	107	110	135	103	107	98.9	102.4	341	122	427	188	86
1929	119	119	115	102	137	135	130	115	135	117	106	115	104.8	109.1	367	130	437 ⁸⁾	211	70
1930	96	95	99	89	122	100	94	91	85	92	92	87	91.5	88.7	255	84	320	158	65
1931	81	80	84	72	115	96	59	94	60	63	75	88	77.4	67.5	174	54	202	93	28
1932	64	73	71	58	106	78	31	83	35	28	57	81	64.1	46.1	110	30	134	52	24
1933	77	76	72	63	122	90	55	98	48	26	58	102	69.0	48.5	121	35	140	51	19
Jan. '33	65	64	73	57	107	59	30	87	48	22	56	88	60.2	39.5	96	27	121	44	25
Februari	63	61	79	63	110	54	31	83	33	19	54	87	61.1	40.2	84	21	102	42	18
Maart	60	56	81	51	122	41	22	76	27	14	50	86	58.8	37.1	95	24	108	47	13
April	66	66	72	55	108	65	35	85	44	14	53	91	59.9	38.8	88	21	105	48	17
Mei	78	78	78	57	134	94	49	108	51	16	56	113	62.6	42.7	107	25	114	46	7
Juni	92	93	84	64	134	115	72	133	65	18	60	139	66.9	47.2	122	34	120	46	—
Juli	100	101	90	76	132	143	99	130	69	21	65	135	71.5	50.8	143	46	144	53	1
Aug.	91	91	91	75	134	111	80	114 ^v	60	24	61	120	76.4	56.8	155	51	132	50	—23
Sept.	84	84	87	65	125	103	65	99 ^v	55	30	60	103	80.0	59.1	147	48	160	54	13
Oct.	77	76	81	61	120	90	60	91 ^v	45	37	58	95	79.6	59.4	151	47	194	61	43
Nov.	72	71	81	65	116	97	47	89 ^v	30	48	60	89	76.2	55.5	129	37	184	62	55
Dec.	75	73	85	66	119	108	60	78 ^v	45	58	62	77	74.4	54.5	134	36	193	64	59
Jan. '34	78	76	88	67	120	97	56	87	56	49	64	91	73.3	54.0	136	36	172	61	36
Februari	81	80	91	74	118	100	64	91 ^v	71	44	64	95	77.7	60.6	133	37	163	61	30
Maart	84	82	100	84	122	106	66	94 ^v	78	33	66	97	80.8	64.8	158	45	191	81	33
April	85	85	90	72	125	97	76	90 ^v	85	32	62	97	82.3	67.3	147	41	179	83	32
Mei	86	86	89	72	127	81	84	89 ^v	78	26	63	95	82.4	67.1	155	43	160	76	5
Juni	83	83	87	67	130	84	85	77 ^v	82	26	64	74	81.0	64.8	136	43	171	78	35
Juli	76	74	85	65	129	83	47	77	77	27	61	77	79.4	60.4	127	39	162	76	35
Aug.	73 ^v	72 ^v	80 ^v	61 ^v	124 ^v	79 ^v	38	80 ^v	61	27 ^v	59	—	79.2	62.2 ^v	—	—	—	—	—

Datum	Kapitaalmarkt												Staatschuld einde van de maand	Geldmarkt		Prijzen				
	Effectenbeurs						Emissies 4)							Prima bank-accepten (90 dagen)	Prima handelspapier (4-6 mnd.)	Indexcijfer van groot-hand.prijz.?	Landbouw-producten?	Kosten van levens-onderhoud		
	Indexcijfer van			Binnen- en buitenl.			Binnenlandsche			Buitent. Emissies	in %	1926 = 100							1923 = 100	
	421 Aandeelen	351 Industr. aandeelen	33 Spoorweg-aandeelen	37 Aand. van public utilities	60 Obligaties	Makelaars-leeningen 3)	Totaal (zonder conversie)	Conversies	Aandeelen					Obligaties	Totaal Binnenland	Privaat-rechtelijke	Publiek-rechtelijke	millid. \$		
1925	90	88	90	95	95.3	—	517	76	96	421	427	300	127	90	20.5	3 1/2	3 1/2-4 1/2	104	110	103.8
1926	100	100	100	100	97.0	3.292	526	91	91	435	433	313	120	94	19.6	3 1/2	3 1/2-4 1/2	100	100	103.8
1927	118	118	119	116	98.9	4.432	649	179	123	526	519	388	131	130	18.5	3 1/2	4-4 1/2	95	99	101.6
1928	150	154	129	149	98.7	6.440	676	155	247	429	566	446	120	110	17.6	4 1/2	4-5 1/2	97	106	100.4
1929	190	189	147	235	95.6	3.990	848	117	494	354	786	667	119	63	16.9	3 1/2	5 1/2-6 1/2	95	105	100.0
1930	150	141	125	215	98.3	1.894	585	55	125	460	500	374	126	84	16.2	1 1/2	2 1/2-3 1/2	86	88	96.2
1931	94	87	72	148	96.1	587	258	76	26	232	238	129	109	19	16.8	1 1/2	2-3 1/2	73	65	86.7
1932	49	46	26	79	81.1	347	99	45	2	97	96	27	69	2	19.5	1 1/2	2 1/2	65	48	77.7
1933	64	67	38	78	84.0	845	59	28	10	49	59	13	46	—	22.3	1 1/2	1 1/2	66	52	74.8
Jan. '33	49	46	28	82	84.1	359	65	47	3	62	65	22	43	—	20.8	1 1/2	1 1/2	61	43	73.7
Febr.	45	43	27	73	82.5	360	20	37	—	20	20	1	19	—	20.9	1 1/2	1 1/2	60	41	72.1
Mrt.	43	42	26	67	76.7	311	16	3	3	13	16	3	13	—	21.3	1 1/2	1 1/2	60	43	71.8
Apr.	48	49	26	64	75.4	322	25	20	1	24	25	17	8	—	21.4	1 1/2	2-3 1/2	60	45	71.5
Mei	63	65	38	79	82.0	529	44	16	3	41	44	4	40	—	21.9	2 1/2	2 1/2	63	50	72.1
Juni	75	77	44	97	86.8	780	110	112	9	101	110	12	98	—	22.5	1 1/2	2 1/2	65	53	72.8
Juli	80	84	53	98	89.6	916	117	45	53	64	117	53	64	—	22.6	1 1/2	2 1/2	69	60	75.2
Aug.	75	79	49	87	89.9	917	46	7	14	32	46	14	32	—	23.1	1 1/2	2 1/2	70	58	76.9
Sept.	75	81	47	80	87.9	897	64	30	9	55	64	9	55	—	23.1	1 1/2	2 1/2	71	57	77.9
Oct.	70	76	40	75	86.5	776	59	1	3	56	59	3	56	—	23.1	1 1/2	2 1/2	71	56	78.0
Nov.	69	77	38	70	82.6	789	88	2	6	82	88	6	82	—	23.5	1 1/2	2 1/2	71	57	77.8
Dec.	70	79	40	67	83.6	845	57	18	16	41	57	16	41	—	23.8	1 1/2	2 1/2	71	56	77.3
Jan. '34	76	84	46	73	88.3	903	48	42	6	42	48	6	42	—	25.1	1 1/2	1 1/2	72	59	77.5
Feb.	81	88	50	81	92.9	938	79	8	1	78	79	13	65	—	26.1	1 1/2	1 1/2	74	61	78.3
Mrt.	77	85	48	76	95.1	981	97	50	5	92	97	14	83	—	26.2	1 1/2	1 1/2	74	61	78.5
Apr.	80	88	49	76	97.0	1.088	143	93	5	138	143	28	115	—	26.1	1-1 1/2	1-1 1/2	73	60	78.4
Mei	72	80	43	70	97.6	1.016	103	39	3	101	103	29	74	—	26.2	1	1	74	60	78.6
Juni	74	81	44	72	99.0	1.082	123	183	9	114	123	9	113	—	26.2	1	1	75	63	78.8
Juli	71	80	41	69	99.3	923	217	157	2	215	217	20	197	—	27.1	1	1	75	65	79.1
Aug.	—	—	—	—	—	—	180	79 ⁹⁾	—	180	180	8	172	—	27.2	—	—	77	—	—
Sept.	—	—	—	—	—	—	43	26	2	41	43	4	39	—	—	—	—	78	—	—

*) De jaarcijfers zijn berekend uit de maandelijksche gemiddelden.

1) De indexcijfers betreffende de productie, de wagonladingen, het katoenverbruik, het aantal tewerkgestelden en de betaalde loonen zijn ontleend aan het Federal Reserve Bulletin. De index van de industrieele productie is samengesteld uit de gegevens van 58 industrieën n.l. 50 van fabrikaten en 8 van mineralen. 2) Gemiddelde van Maart—Dec. 3) Einde v. h. jaar (reso. maand). 4) Ontleend aan de Commercial and Financial Chronicle. Hieronder zijn niet opgenomen de leeningen van de Reconstruction Finance Corporation en die van verdere herstelorganisaties aan Staten en Gemeenten. 5) Stock exchange call loans. 6) Renewal rate. 7) Bureau of Labor Statistics. 8) Volgens „Survey of Current business“ 435. 9) = voorloopig. 10) w.o. 50 mill. dollars van de Canadeesche regering.